

พินิจมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกัน
ราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66

CONSIDERING THE PERSPECTIVES ON INTERNATIONAL RELATIONS AND SECURITY
OF STUDENTS OF THE NATIONAL DEFENSE COURSE (NDC) CLASSES 64 TO 66

คนธวัชย์ มณีสุวรรณ

พินิจมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกัน
ราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66

ธนวัณณ์ มณีสุวรรณ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

CONSIDERING THE PERSPECTIVES ON INTERNATIONAL RELATIONS AND SECURITY
OF STUDENTS OF THE NATIONAL DEFENSE COURSE (NDC) CLASSES 64 TO 66

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF POLITICAL SCIENCE
(Diplomacy and International Relations)
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University
2024
Copyright of Srinakharinwirot University

การค้นคว้าอิสระ

เรื่อง

พินิจมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกัน
ราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66

ของ

คนธวัชย์ มณีสุวรรณ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าการค้นคว้าอิสระ

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ คำจันทร์)

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ดาวราย ลิ้มสายหัว)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์)

ชื่อเรื่อง	พินิจมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง ของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66
ผู้วิจัย	คนธวัชย์ มณีสุวรรณ
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ คำจันทร์

การค้นคว้าอิสระเรื่องพินิจมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 เป็นงานที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564-2566 และเพื่อศึกษามุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 64-66 ผลการศึกษาพบว่า 1) ปรากฏการณ์โลกในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในช่วงปี พ.ศ. 2564-2566 ปรากฏเป็นมิติความขัดแย้งระหว่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ และในมิติความมั่นคงมีประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ประเด็นการเกิดสงครามที่เกี่ยวกับความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ในหลายภูมิภาค อันส่งผลให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวาง ต่อความมั่นคงในหลายมิติ โดยเฉพาะการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั่วโลกที่เปลี่ยนไป สะท้อนให้เห็นว่าความมั่นคงเป็นองค์ประกอบที่รัฐต้องสร้างให้เข้มแข็ง ความเชื่อมโยงในแนวความคิดเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติให้เข้มแข็งนี้สอดคล้องกับความสนใจและมุมมองของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. ในรุ่น 64-66 ที่ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งบริหารในหน่วยงานราชการ 2) นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64-66 มีมุมมองในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่สนใจการสร้างความร่วมมือมากกว่าการศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้ง และมีมุมมองด้านความมั่นคงที่สนใจด้านการเมืองมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจตามลำดับ

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ , ความมั่นคง , นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร

Title	CONSIDERING THE PERSPECTIVES ON INTERNATIONAL RELATIONS AND SECURITY OF STUDENTS OF THE NATIONAL DEFENSE COURSE (NDC) CLASSES 64 TO 66
Author	KANATHAWAN MANEESUWAN
Degree	MASTER OF POLITICAL SCIENCE
Academic Year	2024
Advisor	Assistant Professor Jiraporn Domjun, Ph.D.

This independent study employs a qualitative research methodology to examine the perspectives of students enrolled in the National Defense Course (NDC) (Classes 64–66) regarding international relations and security. The study aims to analyze the international relations and security contexts between 2021 and 2023 and to explore the viewpoints of these students concerning the national defense course classes 64 to 66. The findings reveal that: 1) Global phenomena in the political, economic, and social spheres during 2021–2023 were predominantly characterized by international conflicts. Notably, the security dimension witnessed significant issues and the emergence of wars driven by geopolitical tensions in various regions. These developments had far-reaching impacts on global security, particularly affecting political, economic, and social structures. These changes underscore the necessity for states to fortify their national security mechanisms. This emphasis on strengthening security aligns with the interests and perspectives of most students in Classes 64–66, who hold executive positions within government agencies. 2) Students of the National Defense Course in classes 64–64 substantiate a perspective on international relations that prioritizes the interest of cooperation over the analysis of conflicts. Regarding security, their primary interest lies in political aspects, followed by social and economic dimensions.

Keywords: Keyword: International relations security students of the National Defense College

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ คำจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และผลักดันตลอดระยะเวลาการดำเนินงานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ดาวราย ลิมสหายหัว ประธานกรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลงานวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ และ อาจารย์ ดร.กุลนันท์ คันทิก ที่ได้ให้คำแนะนำอย่างรอบด้านและสร้างสรรค์ ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งในการปรับปรุงผลงานวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเอกสารวิจัยประจำห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกด้านเอกสารและข้อมูลตลอดระยะเวลาการทำวิจัย

ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณจากใจต่อ ครอบครัว ที่เป็นแรงสนับสนุนและที่พึ่งทางจิตใจที่สำคัญ รวมถึง เพื่อนร่วมรุ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จนข้าพเจ้าสามารถดำเนินงานวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความเคารพอย่างสูง

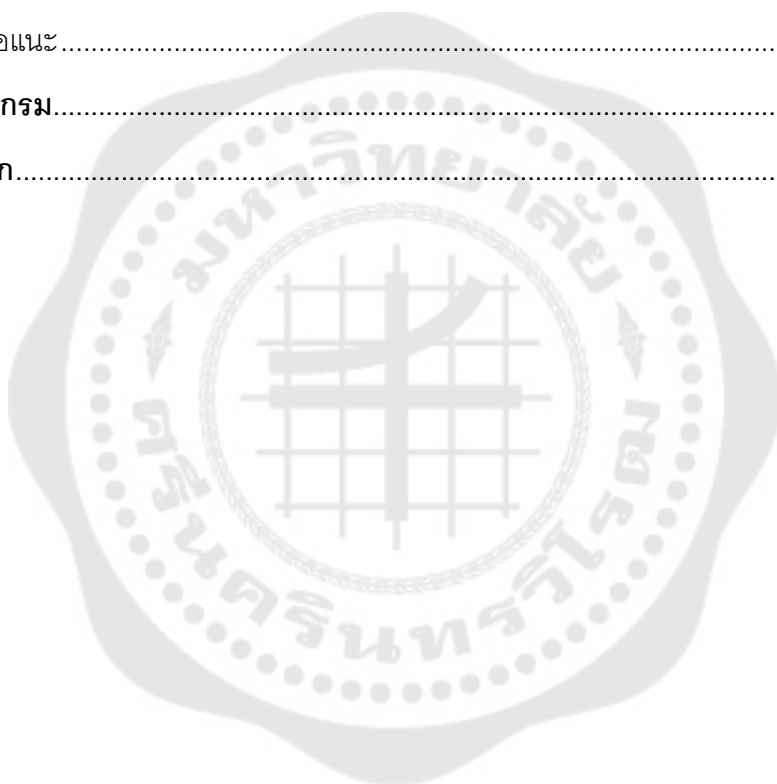
คนธวัชย์ มณีสุวรรณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	4
สมมติฐาน.....	4
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
เค้าโครงการนำเสนอ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	7
แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง	12
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	16
กรอบคิดในการศึกษา.....	19
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	20
แหล่งข้อมูล	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21

บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	22
ปรากฏการณ์โลก ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงช่วงปี 2564-2566.....	22
มุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกัน ราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66.....	32
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	51
สรุปผลการศึกษา.....	51
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม.....	58
ภาคผนวก.....	63

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กราฟสรุปสถิติการค้นคว้าอิสระเปรียบเทียบระหว่างด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 64-66	53
ภาพที่ 2 กราฟสรุปสถิติการค้นคว้าอิสระเปรียบเทียบประเด็นความสนใจในมิติด้าน ความมั่นคงระหว่างความมั่นคงด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 64-66	53

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงเป็นประเด็นที่ไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าอยู่ในกระแสความสนใจของโลกยุคปัจจุบัน ที่เรียกกันว่าโลกาภิวัตน์ โลกยุคนี้การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมขนส่งเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ส่งผลให้มิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงเป็นสิ่งที่รับรู้ได้ทั่วไป มิใช่เฉพาะผู้นำและผู้กำหนดนโยบายเท่านั้น โดยการรับรู้เหล่านี้ได้สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงที่เพิ่มขึ้นแก่ประชาชนทั่วไป

ทั้งนี้ หากพิจารณาในมิติขององค์ความรู้ พบว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกิดขึ้นอย่างยาวนานและได้รับความสนใจจากหลายสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนทางด้านรัฐศาสตร์ ในความเห็นของนฤตม์ เจริญศรี (2556, น. 21-22) อธิบายไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations: IR) เป็นคำที่ใช้เรียกสาขาวิชา (discipline) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ อาทิ รัฐ ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ เช่น องค์การระหว่างประเทศ บรรษัทข้ามชาติ กลุ่มก่อการร้าย เป็นต้น โดยพยายามอธิบายและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ เหล่านั้น เช่นเดียวกับคิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ (2562, น. 2) ที่อธิบายไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐทั้งที่ปรากฏในรูปแบบของความขัดแย้งหรือร่วมมืออย่างใดก็ตาม อาณาบริเวณของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นมิได้หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐเท่านั้น แต่ยังหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีใช้รัฐด้วย

จากความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดังกล่าวสามารถจำแนกระดับการวิเคราะห์ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับตัวบุคคล (Individual Level) เป็นการพิจารณานุคลิกภาพ ทักษะคติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ แรงจูงใจทางการเมืองของผู้นำว่าเป็นอย่างไร เช่น กระหายสงครามหรือรักสันติ เชื่อมมั่นในแนวทางประชาธิปไตยหรือเผด็จการ ต้องการแสวงหาอำนาจเพื่อเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ทั้งภายในและนอกประเทศ มีกระบวนการในการตัดสินใจปัญหาความขัดแย้งอย่างไร 2) ระดับรัฐ (State Level) และระดับสังคม (Society Level) เป็นการพิจารณาปัจจัยหรือเงื่อนไขภายในประเทศว่ามีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศอย่างไร เช่น ระบบการเมืองในประเทศเป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการ อุดมการณ์ ค่านิยม ความเชื่อทางการเมืองของคนในชาติเป็นอย่างไร กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายเป็นกลุ่มใดหรือมีความต้องการอย่างไร และ 3) ระดับระบบระหว่างประเทศ (International System Level) เป็นการพิจารณาระบบระหว่างประเทศว่า มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของรัฐอย่างไร เป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับระบบระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก เช่น กลุ่มอาเซียน องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น (บุญทวี ยี่หมะ, 2554, น. 244-246; คิพิมพ์ ศรีบัลลังก์, 2562, น. 18-21)

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระดับใดก็ตามสิ่งที่ร่วมกันอย่างสำคัญ คือ บทบาทของตัวแสดง เช่น ในระดับระหว่างประเทศ สุดท้ายแล้ว องค์การระหว่างประเทศหรือแม้แต่ระเบียบโลกทั้งแบบขั้วอำนาจเดียว สองขั้วอำนาจ หรือหลายขั้วอำนาจล้วนแล้วแต่สัมพันธ์กับบทบาทของตัวแสดงที่เป็นบุคคลทั้งในฐานะของผู้กำหนดนโยบาย นักยุทธศาสตร์ และผู้นำองค์กรต่าง ๆ ในมิติทางการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจ และสังคมทั้งสิ้น เพราะตัวบุคคลอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านั้น

มองในแง่มุมมองสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตัวแสดงที่สำคัญในที่นี้ คือ ผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์ ซึ่งอาจจะอาศัยเครื่องมือที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือหรือความขัดแย้ง โดยเครื่องมือที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในปัจจุบันคงหนีไม่พ้นข้อเสนอของ Joseph S. Nye (2004) ซึ่งได้นำเสนอเกี่ยวกับ "Soft Power" เครื่องมือแห่งอำนาจชนิดนี้เป็นความท้าทายของผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์ในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง และยังสะท้อนความสำคัญให้ต้องพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญของผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์ ซึ่งนอกจากการศึกษาผ่านหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งความมั่นคงในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ แล้ว ปัจจุบันหลักสูตรเฉพาะที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนถกเถียงสำหรับกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เช่นกรณีหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรหรือ วปอ. ซึ่งจะได้ศึกษาในการค้นคว้าอิสระฉบับนี้

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรหรือที่เรียกกันว่า หลักสูตร วปอ. เกิดขึ้นจากระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. 2547 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 โดยมีเป้าหมายเพื่อประศาสน์วิทยาการและวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน พนักงานองค์การของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งเอกชน และนักการเมือง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติและเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ผลลัพธ์ที่ต้องการสำหรับผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ คือ การให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร บทบาทของกองทัพ ภาครัฐ เอกชน และภาคการเมืองที่มีต่อการรักษาความมั่นคงแห่งชาติและต้องการให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันที่สามารถประสานงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2565, น.1) ดังนั้นคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงในปัจจุบัน นอกจากจะอาศัยองค์ความรู้เฉพาะสาขาและทักษะความเชี่ยวชาญแล้ว การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในมิติการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในประเทศก็เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในเป้าหมายการจัดตั้งหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งมีความน่าสนใจยิ่ง

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น นำมาสู่ความสนใจของผู้วิจัยที่จะศึกษามุมมองของนักศึกษาในหลักสูตรนี้ โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่ผู้ศึกษากำลังศึกษาอยู่ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นมุมมองของนักศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันนับจากช่วงหลังยุคโควิด-19 ในปี 2564 ที่ถือเป็นจุดเปลี่ยนในหลาย ๆ ด้านของมนุษย์รวมทั้งในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การสิ้นสุดของรัฐบาลประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยที่ 1 การปฏิวัติของเลียดในเมียนมา และการหวนคืนสู่อำนาจของเผด็จการทหาร ปัญหาข้อพิพาทระหว่างจีนกับชาติตะวันตกจากปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมอุยกูร์ในเขตปกครองตนเองซินเจียงทางตะวันตกเฉียงเหนือของจีน ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ เป็นต้น (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564) การทำความเข้าใจมุมมองของกลุ่มบุคคลที่ถือเป็นกลุ่มคนชั้นปกครองที่มีบทบาทหน้าที่ทั้งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ผู้กำหนดยุทธศาสตร์ หรือเป็นผู้นำในมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จะเป็นประโยชน์ในการทำทำความเข้าใจทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการรับมือกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของไทย โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของทุกภาคส่วน อีกเหตุผลหนึ่งที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงโดยเริ่มที่ปี พ.ศ. 2564 จนถึง 2566 เนื่องจากในปี 2564 ถึง 2566 มีปรากฏการณ์โลกที่สำคัญเกิดขึ้นหลายเหตุการณ์ ทั้งในด้านของมิตินการเมืองโลก เศรษฐกิจโลก สังคมโลก และเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น มิติเศรษฐกิจโลก ปี พ.ศ. 2564 (ค.ศ. 2021) เศรษฐกิจโลกในช่วงปี 2564 เกิดปัญหาเงินเฟ้อในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วทั่วโลกหลังจากได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และปรากฏการณ์ประชากรประสบปัญหาการว่างงานเพิ่มขึ้นทั่วโลก (กองบรรณาธิการ Thairath Money, 2565) มิตินการเมืองโลกปี 2565 เหตุการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้ชาติตะวันตกทยอยพากันออกมาประณามการกระทำของรัสเซีย พร้อมระดมส่งอาวุธยุทโธปกรณ์และเงินทุนเพื่อสนับสนุนยูเครน และการประกาศใช้มาตรการคว่ำบาตรอย่างรอบด้านขั้นรุนแรง เพื่อกดดันต่อมิติเศรษฐกิจรัสเซีย และเพื่อบีบให้รัสเซียนั้นต้องยอมถอนกำลัง เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ราคาน้ำมันพุ่งทะยานขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และค่าครองชีพที่สูงขึ้น (ณรจญา ตัญญพัฒน์กุล, 2022) มิติสังคมโลก ปี 2566 ในเรื่องของ Climate Change ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น อุทกภัยที่เกิดขึ้นประจำทุกปีและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ กระบวนการผลิตอาหารที่ไม่ต่อเนื่อง และการพลัดถิ่น (Praewpan Sirilurt, 2024) ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงมุมมองและพัฒนาการของการออกนโยบายและวิธีการแก้ไขที่ใช้รองรับผลกระทบจากการถดถอยที่เรียนจากเหตุการณ์ดังกล่าวของผู้คนในประเทศในแต่ละปรากฏการณ์ในช่วงปี 2564-2566 ว่าเป็นอย่างไร ทั้งในมิตินการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงความสนใจในมุมมองของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 มีมุมมองในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงจากปรากฏการณ์ในช่วงปี 2564-2566 ด้วยว่าเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัย

นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 มีมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงอย่างไร

สมมติฐาน

นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66 มีมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เน้นการสร้างความร่วมมือมากกว่าความขัดแย้ง และมีมุมมองด้านความมั่นคงที่เน้นมิติด้านการเมือง และเศรษฐกิจ มากกว่ามิติด้านสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566
2. เพื่อศึกษามุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66

ขอบเขตของการศึกษา

การอธิบายขอบเขตการศึกษาในที่นี้จะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 มิติ คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตประชากร ขอบเขตด้านระยะเวลา และขอบเขตด้านวิธีการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้แบ่งขอบเขตด้านเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ศึกษาเกี่ยวกับบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566 และ 2) ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษานี้จะศึกษามุมมองของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ผ่านบทคัดย่อในงานค้นคว้าอิสระหรือบทความวิชาการ โดยเลือกเฉพาะฉบับที่เกี่ยวข้องประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงซึ่งมีทั้งหมด 46 ฉบับ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้จะศึกษาบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงช่วงปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566 และพิจารณางานการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 เท่านั้น

ขอบเขตด้านวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ผ่านบทคัดย่อในงานการค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้องประเด็น

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ ที่จะได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักหอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเกี่ยวกับข้อมูลการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 และข้อมูลทุติยภูมิซึ่งจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง บริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง ทั้งจากสื่อออนไลน์ บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งความร่วมมือ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับรัฐ และระหว่างรัฐกับตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีไ้รัฐ เช่น องค์การระหว่างประเทศ ภาครัฐกิจ ประชาสังคม หรือกลุ่มผลประโยชน์ โดยครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งสะท้อนถึงเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างโลกาภิวัตน์และการเชื่อมโยงข้ามพรมแดนในยุคปัจจุบัน โดยในการศึกษานี้ มิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะแบ่งเป็นมิติความร่วมมือ และมิติความขัดแย้ง

ความมั่นคง คือ ภาวะของการอยู่รอดและปลอดภัยของรัฐและประชาชน จากภัยคุกคามในทุกรูปแบบ ทั้งที่เป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิม เช่น สงคราม การรุกราน และภัยคุกคามสมัยใหม่ เช่น เศรษฐกิจ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และไซเบอร์ โดยรวมถึงความสามารถในการดำรงอัตลักษณ์ อธิปไตย ผลประโยชน์แห่งชาติ และการดำรงอยู่ของสถาบันหลักของประเทศอย่างมีเสถียรภาพภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยในการศึกษานี้จะแบ่งมิติความมั่นคงเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) คือ หลักสูตรที่เกิดขึ้นจากระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ.2547 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 โดยมีเป้าหมายเพื่อประศาสน์วิทยาการและวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน พนักงานองค์การของรัฐและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งเอกชน และนักการเมือง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ.2564 ถึง 2566
2. ได้ทราบถึงมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66

เค้าโครงการนำเสนอ

บทที่ 1 บทนำ

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การวิจัย ขอบเขตการศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และเค้าโครงการนำเสนอ

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในหัวข้อปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงในช่วง ปี พ.ศ. 2564-2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะได้นำเสนอระเบียบวิธีวิจัย ทั้งแหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ในบทนี้จะนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ บริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ.2564 ถึง 2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ผ่านงานการค้นคว้าอิสระ

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะนำเสนอสรุปผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษามุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง และการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงในช่วง ปี พ.ศ. 2564-2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในฐานะสาขาวิชา คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ บนเวทีโลก โดยเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การระหว่างรัฐบาล ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่ใช่รัฐ และบริษัทข้ามชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจพลวัตของอำนาจความร่วมมือ และความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้ และวิธีที่พวกเขาสร้างรูปแบบสถาบัน บรรทัดฐาน และกฎหมายระหว่างประเทศ

ความคิดเห็นของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาจจะมีความเห็นที่แตกต่างกันบ้าง กรณีนักวิชาการไทย เช่น สุรพล ราชภักดิ์ (2557, น. 451) ได้เสนอไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือความสัมพันธ์ระหว่างรัฐประชาชาติ ในยุคปัจจุบันนี้ไม่มีรัฐใดที่จะดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง โดยที่ไม่ต้องเกี่ยวข้องติดต่อกับรัฐอื่น ๆ หรือสังคมอื่น ๆ และยอมรับกันว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภายในรัฐ และการเมืองภายนอกรัฐเกี่ยวพันและเป็นผลซึ่งกันและกัน หรือความเห็นของสตีเวนส์ จักรภัทรวงศ์ (2553, น. 22) มองว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นข้ามเขตพรมแดนของรัฐ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยรัฐหรือตัวแสดงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่รัฐ ในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ การทูต การทหาร สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลถึงความร่วมมือหรือความขัดแย้งระหว่างประเทศต่าง ๆ ในโลกมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กล่าวคือ การที่ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์กัน โดยฝ่ายหนึ่งกระทำและอีกฝ่ายหนึ่งกระทำตอบกลับ (Reaction) ไม่ว่าจะเป็นทางดีหรือไม่ก็ตาม และงานของ ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ (2562, น. 2) นำเสนอไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ทั้งที่ปรากฏในรูปแบบของความขัดแย้งหรือร่วมมือ ซึ่งอาณาบริเวณของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นเป็นทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีรัฐ ดังนั้น ในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแท้จริงแล้ว จึงมีไว้เพียงแต่บทบาทของรัฐต่อองค์ประกอบทั้งหลายในรัฐ รวมทั้งในรัฐอื่น ๆ ก็ล้วนแล้วแต่มีส่วนสำคัญในการสร้างผลกระทบให้ก่อเกิดบริบทแห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นลักษณะของความร่วมมือกันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และลักษณะที่เป็นความขัดแย้งในมิติเหล่านี้เช่นเดียวกัน

กรณีของนักวิชาการต่างประเทศ เช่น ฮันส์ เจ มอร์แกนธาว (Hans J. Morgenthau)

ในหนังสือ เรื่อง Politics Among Nations (Morgenthau, 1948, p. 13) มองว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือการต่อสู้เพื่ออำนาจระหว่างประชาชาติ (International politics, like all politics, is a struggle for power) และมอร์แกนธาวเน้นย้ำถึงบทบาทของผลประโยชน์แห่งชาติและอำนาจในการขับเคลื่อนปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขณะที่เคนเนธ วอลซ์ (Kenneth Waltz, 1979, p.18) มองว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศถูกกำหนดโดยโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการกระจายอำนาจ (The structure of the international system, specifically the distribution of power, is the primary determinant of state behavior) รัฐถูกผลักดันให้แสวงหาความมั่นคงและรักษาสมดุลอำนาจในระบบที่ไร้ระเบียบ และโรเบิร์ต โคเฮน (Robert Keohane, 1984, p.9) ให้ความเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและตัวแสดงอื่น ๆ ภายใต้กรอบของสถาบันระหว่างประเทศที่มีบทบาทในการลดต้นทุนและส่งเสริมความร่วมมือ แม้ในระบบที่ไร้ระเบียบ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ได้จำกัดการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างรัฐเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาบทบาทของสถาบันและบรรทัดฐานระหว่างประเทศร่วมด้วย นอกจากนี้เล็กซานเดอร์ เวนด์ (Alexander Wend, 1999, p.3) ได้ให้คำนิยามของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าเป็นกระบวนการที่สร้างขึ้นผ่านความคิดอัตลักษณ์ และความหมายร่วมกันระหว่างรัฐ และโครงสร้างทางสังคม ไม่ได้เป็นเพียงสภาพที่กำหนดโดยวัตถุ แต่เป็นการประสานองคาพยพต่าง ๆ กระทั่งเกิดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกระดับขึ้นมา

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศข้างต้นได้ข้อสรุปว่า นักวิชาการมีมุมมองต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ใกล้เคียงกัน โดยเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐด้วยกันเองหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับตัวแสดงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่รัฐ โดยลักษณะความสัมพันธ์มักเป็นรูปแบบของความร่วมมือหรือความขัดแย้ง แต่การที่นักวิชาการแต่ละคนจะเน้นให้ความสำคัญที่บทบาทของตัวแสดง (Agent) หรือบทบาทของโครงสร้าง (Structure) ก็ขึ้นอยู่กับจุดยืนในทางทฤษฎี ทั้งนี้ ในที่นี้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะหมายถึงปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับรัฐ และระหว่างรัฐกับตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีใช้รัฐ เช่น องค์การระหว่างประเทศ ภาครัฐกิจ ประชาสังคม หรือกลุ่มผลประโยชน์ โดยครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างโลกาภิวัตน์และการเชื่อมโยงข้ามพรมแดนในยุคปัจจุบัน

ขอบเขตของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในด้านขอบเขตการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นทางนักวิชาการต่างประเทศ อย่าง Baylis et al. (Baylis, Smith & Owens, 2020, p. 3) เสนอไว้ในงานที่ชื่อว่า "The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations (8th ed.)" ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีขอบเขตครอบคลุมไปหลายด้าน อาทิ การเมืองระหว่างรัฐ เศรษฐกิจโลก ความมั่นคง สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะใน

ยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actors) มีบทบาทสำคัญมากขึ้น หรือ Holsti (1985, p. 10) ได้จำแนกขอบเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์เชิงการทูตและสงคราม 2) ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ 3) องค์การระหว่างประเทศ 4) อุดมการณ์และการเผยแพร่อิทธิพล ซึ่งสรุปความได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นระบบของพฤติกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างรัฐในระดับต่าง ๆ ผ่านทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือ ในขณะที่ Viotti และ Kauppi (2019, p. 5) เสนอว่าขอบเขตของความสัมพันธระหว่างประเทศครอบคลุมถึงการเมืองเชิงอำนาจ (power politics) การพัฒนาเศรษฐกิจและความไม่เสมอภาค การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเคลื่อนย้ายของประชากร เทคโนโลยี ความมั่นคงไซเบอร์ และภัยคุกคามใหม่ ๆ โดยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีเป้าหมายเพื่อทำให้โลกเข้าใจง่ายขึ้น โดยแนวทางปฏิสนิยามเน้นการอธิบายเชิงเหตุผลผ่านการค้นหากฎหมายที่ทดสอบได้ เพื่อคาดการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การอธิบายการสิ้นสุดสงครามเย็นด้วยกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่นำไปสู่ผลลัพธ์นั้น และยังได้เสนอให้ขยายขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไปสู่ประเด็น “ความมั่นคงมนุษย์” และภัยคุกคามที่ไม่มีรัฐเป็นตัวแสดงหลัก และในผลงานเรื่อง “Theories of International Relations” ของ Burchill et al. (2013, p. 2–3) ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่ามีขอบเขตกว้างขวาง เพราะทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในระดับโลกอาจส่งผลกระทบต่อระบบรัฐ เช่น เทคโนโลยีโลกเสมือน การแพร่ระบาดของโรค หรือแม้กระทั่งกระแสความเชื่อมโยงในโซเชียลมีเดีย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงมีความหลากหลายทางทฤษฎี โดยมีการถกเถียงหลักระหว่างแนวทางแบบวิทยาศาสตร์ ที่มุ่งเน้นการอธิบายและคาดการณ์ กับแนวทางที่ให้ความสำคัญกับวิธีการสร้างความรู้และการตีความโลก ซึ่งมองว่าทฤษฎีเองก็มีบทบาทในการสร้างความเป็นจริงทางการเมืองระหว่างประเทศ การถกเถียงนี้ยังรวมถึงคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีในสาขาวิชานี้ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน

ด้านความคิดเห็นของนักวิชาการไทยเช่น สุรชาติ บำรุงสุข (2554, น. 23-24) ได้เสนอขอบเขตการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไว้ใน “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: แนวคิด ทฤษฎี และการวิเคราะห์” โดยระบุว่าขอบเขตของความสัมพันธระหว่างประเทศครอบคลุม 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การเมืองระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจ การทูต และสงคราม 2) การเมืองข้ามรัฐ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์การระหว่างประเทศ องค์ที่ไม่ใช่รัฐ (Non-Governmental Organization-NGOs) และบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporations-MNCs) และ 3) การเมืองนอกภาครัฐ อาทิ ประชาสังคม กลุ่มผลประโยชน์ และสื่อ หรือในงานของชัยวัฒน์ คุประตกุล (2551, น. 12–14) เสนอว่า ขอบเขตของความสัมพันธระหว่างประเทศขยายจากการเมืองแบบ “Hard Politics” ไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยใหม่มีลักษณะสหวิทยาการและต้องพิจารณาจากปรากฏการณ์ที่ไม่ใช่เรื่องของรัฐอย่างเดียว ขณะเดียวกันในงานของสัณห์รัฐ กรภัทรวงศ์ (2553, น. 29-31) ได้แบ่งขอบเขตของความสัมพันธระหว่างประเทศซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

กฎหมาย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและองค์กรระหว่างประเทศ ส่วนคีโรตม์ ภาควรรณ และคณะ (2542, น. 4-5) ได้มีมุมมองที่แตกต่างออกไปถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ ส่งผลให้การศึกษาในสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและยุโรป โดยพวกเขาจะศึกษาสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศควบคู่ไปกับการศึกษาศิลปะในการชักจูง โน้มน้าว หรือแม้กระทั่งการบีบบังคับรัฐในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ได้อย่างสมบูรณ์นั้นเป็นเรื่องที่ท้าทาย เนื่องจากพฤติกรรมและการกระทำของรัฐมีความซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและสร้างความร่วมมือในทุกมิติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันในระดับนานาชาติ กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ได้ว่า ขอบเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความยืดหยุ่นและปรับตัวตามพลวัตของโลกเพื่อให้เข้าใจแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดนรัฐชาติ และมีขอบเขตเชื่อมโยงหลายมิติทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งด้านเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมซึ่งสัมพันธ์อยู่กับความสัมพันธ์ของตัวแสดงต่าง ๆ ทั้งรัฐ และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งในที่นี้ หากพิจารณาเกี่ยวกับขอบเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะแบ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นความร่วมมือหรือความขัดแย้ง ซึ่งเกิดขึ้นในหลากหลายมิติ คือ มิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ประโยชน์ของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในส่วนประโยชน์ของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ องค์กรการศึกษา เช่น UNESCO (อ้างใน Baylis et al., 2020, p. 6) อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญหรือประโยชน์ขององค์ความรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าเป็นการสร้างพลเมืองโลกที่มีจิตสำนึก และสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโลกอย่างสร้างสรรค์ และพลเมืองเหล่านั้นจะสามารถพัฒนา soft skills ด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เสริมสร้างจิตสำนึกต่อความท้าทายระดับโลก เช่น สันติภาพและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างมีจริยธรรม เช่นเดียวกับ Baylis et al. (Baylis, Smith & Owens, 2020, p. 5–6) ที่เสนอว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศช่วยให้เข้าใจโครงสร้างอำนาจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และความร่วมมือระหว่างรัฐและตัวแสดงอื่น ๆ โดยเฉพาะในโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยนำเสนอทฤษฎีและมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ และเป้าหมายหลักคือ การให้ภาพรวม การสรุปแนวทางการทำความเข้าใจและการให้ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างและประเด็นสำคัญของการเมืองโลกในปัจจุบัน และประโยชน์ที่ระบุได้ ได้แก่ การเข้าใจแรงจูงใจของรัฐและองค์กรระหว่างประเทศ วิเคราะห์เหตุและผลของสงครามและสันติภาพ สร้างพื้นฐานสำหรับการเป็น “พลเมืองโลก” (Global Citizenship) ช่วยให้เกิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) เกี่ยวกับการเมืองโลก และในความเห็นของ Viotti และ Kauppi (2019, p 9–10) ให้ความเห็นว่าการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตของอำนาจ ความรู้ และอุดมการณ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการ

เปลี่ยนแปลงในระดับโลก โดยเน้นว่า การวิเคราะห์ในศาสตร์นี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในอิทธิพลของความคิดและทฤษฎีทางการเมือง ส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกต่อการเมืองโลก และเตรียมความพร้อมให้กับผู้ศึกษาสำหรับบทบาทในภาคการทูต ความมั่นคง หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGO)

ในความเห็นของนักวิชาการไทย เช่น สันตผณัฐ จักรภัทรวงศ์ (2553, น. 29-31) ที่ชี้ให้เห็นถึงพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งมีความสำคัญในสามมิติหลัก ได้แก่ มิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม โดยแต่ละมิติส่งผลต่อความร่วมมือ ความขัดแย้ง การแข่งขัน และการเจรจาต่อรองของรัฐและหน่วยงานระหว่างประเทศ ในขณะที่ ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ และคณะ (2542, น. 6) ได้เน้นถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อชีวิตมนุษย์และการเมืองโลก โดยเฉพาะในบริบทของโลกตะวันตกที่ให้ความสำคัญกับศิลปะในการโน้มน้าวหรือบีบบังคับรัฐผ่านเวทีการทูต อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนย้ำว่าการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ เนื่องจากพฤติกรรมของรัฐมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างความเข้าใจที่ดีเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระดับสากล

ตัวอย่างประโยชน์ของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หากพิจารณาจากมุมมองด้านวิชาการ คือประโยชน์ที่ได้รับจากองค์ความรู้ในสาขาวิชานี้ เช่น ประโยชน์เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องระดับการวิเคราะห์ (Levels of Analysis) กรณีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องระดับการวิเคราะห์ในงานของ Viotti และ Kauppi อ้างถึงงานของ Kenneth N. Waltz ใน *Man, the State and War: A Theoretical Analysis* (1979, p 18) เสนอว่าสาเหตุของสงครามสามารถอธิบายได้ผ่านระดับการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับบุคคล โดยเน้นวิเคราะห์ธรรมชาติของมนุษย์ ระดับรัฐ โดยเน้นวิเคราะห์ลักษณะของระบบการเมืองภายในประเทศ และระดับระบบระหว่างประเทศ โดยเน้นวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจในระบบโลก โดย Waltz แสดงให้เห็นว่าคำถามเดียวกัน เช่น "อะไรคือสาเหตุของสงคราม" อาจมีคำตอบที่แตกต่างกันตามระดับการวิเคราะห์ที่เลือกใช้ และในงานของ J. David Singer (1961) จากบทความเรื่อง "The Level-of-Analysis Problem" เสนอว่า การเลือกระดับการวิเคราะห์มีผลต่อสิ่งที่ผู้ศึกษาจะสามารถมองเห็นหรือไม่เห็น โดยแต่ละระดับของการวิเคราะห์จะเน้นตัวแสดง โครงสร้าง หรือกระบวนการที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น การอธิบายพฤติกรรมของรัฐในเวทีระหว่างประเทศ อาจต้องพิจารณาทั้งระดับระบบระหว่างประเทศ ระดับรัฐ ระดับสังคม กลุ่ม หรือแม้แต่ปัจเจกบุคคล คำถามที่ยังคงเป็นที่ถกเถียงในหมู่นักวิชาการคือ ระดับการวิเคราะห์ใดสำคัญที่สุดในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง เช่น ความคงที่ของนโยบายต่างประเทศ หรือสาเหตุของการแข่งขันด้านอาวุธ โดยบางแนวคิดเน้นที่ปัจจัยภายนอก เช่น โครงสร้างดุลอำนาจในระบบโลก ขณะที่บางแนวคิดเน้นปัจจัยภายใน เช่น ความเข้าใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือพิจารณาปัจจัยระหว่างประเทศ เช่น พฤติกรรมการใช้ภัยทางทหารของรัฐอื่น ๆ จากทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าการเลือกระดับการวิเคราะห์ไม่เพียงเป็นเรื่องทางเทคนิคเชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดกรอบความเข้าใจต่อพฤติกรรมและพลวัตของระบบการเมืองโลกอีกด้วย และผลจากการศึกษาโดยอาศัยแนวคิดระดับการวิเคราะห์สะท้อนประโยชน์ที่ผู้กำหนดนโยบาย นักยุทธศาสตร์ หรือผู้ที่สนใจทั่วไปจะได้รับจากประโยชน์ในการศึกษาเกี่ยวกับ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะคำตอบต่อคำถามที่ว่า “อะไรคือสาเหตุของสงคราม” หรือในทางกลับกันจากคำถามที่ว่า “อะไรคือสาเหตุที่นำมาสู่ความร่วมมือกัน” คำตอบในประเด็นเหล่านี้ล้วนมีคุณค่าต่อการกำหนดนโยบายเพื่อเป็นทิศทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และรวมทั้งการประเมินสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในระบบระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือในอนาคต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประโยชน์ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสามารถช่วยให้เข้าใจความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์โลก ตระหนักถึงผลกระทบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อชีวิตประจำวันของเรา ทั้งยังช่วยให้เข้าใจกลวิธีที่รัฐใช้ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วิธีการที่รัฐใช้ในการชักจูง โน้มน้าว หรือบีบบังคับรัฐอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างพื้นฐานสำหรับการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความเข้าใจที่ดีระหว่างรัฐ

แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง (Security)

แนวคิดเรื่องความมั่นคงได้รับการอธิบายและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากหลากหลายมุมมอง ทั้งจากนักวิชาการต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และนักวิชาการไทย ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการขยายขอบเขตความเข้าใจและตีความหมายของแนวคิดนี้ให้กว้างและลึกมากยิ่งขึ้น Barry Buzan (1983, p.16-20) ในการศึกษาเรื่อง People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations ให้คำจำกัดความของความมั่นคงแห่งชาติว่าเป็นภาวะของการอยู่รอด (survival) ของรัฐ โดยมุ่งเน้นที่การปกป้ององค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ อัตลักษณ์ (Identity) อาณาเขต (Territory) สถาบัน (Institutions) และความสามารถในการใช้อำนาจทางการเมือง นอกจากนี้ Buzan ยังชี้ให้เห็นว่า ความมั่นคงมิได้หมายถึงเพียงการไม่มีภัยคุกคามเท่านั้น แต่รวมถึงเงื่อนไขในการดำรงอยู่ของรัฐและสังคม ตลอดจนความสามารถในการรักษาความเป็นอิสระจากพลังที่อาจส่งผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเหล่านั้น

ในอีกด้านหนึ่ง Arnold Wolfers (1962, p. 150) ได้เสนอแยกแยะความมั่นคงออกเป็น 2 มิติ คือ ความมั่นคงในเชิงวัตถุวิสัย (Objective Security) หมายถึง การไม่มีภัยคุกคามต่อค่านิยมที่ถือครองไว้ และความมั่นคงในเชิงอัตวิสัย (Subjective Security) หมายถึง การไม่มีความกลัวว่าค่านิยมเหล่านั้นจะถูกคุกคาม ข้อเสนอแนะนี้ช่วยเปิดมุมมองว่าความมั่นคงมิได้เป็นเพียงสภาพการณ์ที่สามารถวัดได้เท่านั้น หากยังขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในด้านการวิพากษ์แนวคิด David Baldwin (1997, p.13) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าความมั่นคงเป็นแนวคิดที่ “กว้างเกินไปและไม่ชัดเจน” พร้อมเสนอให้พิจารณาความมั่นคงในฐานะเป้าหมายเชิงนโยบาย (Policy Goal) มากกว่าแนวคิดที่มีขอบเขตตายตัว ซึ่งต้องอาศัยการวิเคราะห์ตามบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ต่อมาโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP, 1994, p.24) ได้นำเสนอแนวคิด “ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)” ซึ่งให้ความสำคัญกับการปกป้องประชาชนมากกว่ารัฐ โดยเน้นความมั่นคงในแง่ของรายได้ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน แนวคิดนี้สะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากรัฐนิยม (state-centric) ไปสู่การให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (people-centric) หรือจะเรียกว่า เปลี่ยนวิถีความ

สนใจเกี่ยวกับความมั่นคงจากรัฐไปสู่มนุษย์ และถือเป็นกรอบคิดแบบองค์รวมที่บูรณาการกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ในบริบทของไทย นักวิชาการจำนวนหนึ่งได้เสนอกรอบคิดเกี่ยวกับความมั่นคงที่เชื่อมโยงกับบริบทสังคมและการเมืองไทยอย่างลึกซึ้ง เช่น เจษฎา มีบุญลือ (2538, น. 3) เสนอว่า ความมั่นคง คือ ความอยู่รอดปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าของชาติ รวมถึงความเป็นปึกแผ่นของสังคมที่พร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ขณะทีนพนันต์ ชัยประดับ (2563, น. 41-42) ได้เสนอให้มองความมั่นคงในฐานะ “ศาสตร์สหวิทยาการ” ที่ต้องอาศัยความรู้จากหลากหลายสาขาเพื่อวางกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สุรางคณา ชัยวงศ์ (2567, น. 4) ได้นิยามความมั่นคงแห่งชาติตามพระราชบัญญัติสภาพความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 ว่าเป็นภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อสถาบันหลัก ความปลอดภัยของประชาชน และผลประโยชน์ของชาติ รวมถึงการมีความพร้อมในการเผชิญภัยคุกคามในทุกรูปแบบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความมั่นคงของรัฐและมนุษย์ถูกมองอย่างบูรณาการมากขึ้น และกิตติพงษ์ จันทรสมบุรณ์ (2562, น. 3-4) ได้แบ่งประเภทความมั่นคงออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security) ความมั่นคงระหว่างประเทศ (International Security) และความมั่นคงโลก (Global Security) โดยแต่ละระดับล้วนตั้งอยู่บนสมมติฐานและกรอบแนวคิดที่แตกต่างกันตามลักษณะของปัญหาและระดับของภัยคุกคาม

ขอบเขตของความมั่นคง

ขอบเขตของความมั่นคงนั้นไม่จำกัดอยู่เพียงมิติทางทหาร ดังที่ Berry Buzan (1991, pp. 18–23) ใน "People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations" ได้กล่าวถึง “ความมั่นคงแบบขยาย” (Expanded Security) โดยอธิบายว่า การศึกษาความมั่นคงได้ขยายขอบเขตของการศึกษาเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากเดิมที่มุ่งเน้นทางการเมืองและการทหาร ในปัจจุบันอาจจะแบ่งเป็น 5 มิติหลัก ได้แก่ 1) ความมั่นคงทางการเมือง (Political Security) 2) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) 3) ความมั่นคงทางสังคม (Societal Security) 4) ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) และ 5) ความมั่นคงทางทหาร (Military Security) ส่วน David Baldwin (1997, p. 10–13) เสนอใน “The concept of security. Review of International Studies” ว่า การศึกษาความมั่นคงควรตอบคำถามให้ชัดเจนใน 3 ประเด็นหลักคือ 1) ใครเป็นผู้รับประโยชน์ 2) ความมั่นคงจากภัยคุกคามใดและอย่างไร และ 3) เกิดขึ้นเมื่อใดและที่ไหน โดยขอบเขตความมั่นคงของ Baldwin ไม่ได้เน้นที่การจัดประเภทของภัยคุกคาม แต่ให้ความสำคัญกับการทำให้มองเห็นมิติด้านความมั่นคงที่ชัดเจน

และเฉพาะเจาะจง โดยพิจารณาจากพลวัตทางสังคม ค่านิยม ภัยคุกคามที่กำลังเผชิญ และวิธีการที่ใช้เพื่อจัดการกับภัยคุกคามเหล่านั้น อีกทั้งยังคำนึงถึงระดับการถูกคุกคาม ต้นทุน และกรอบเวลาในการจัดการด้วย ขณะที่ Roland Paris (2001, p. 94) เตือนถึงความเสี่ยงของแนวคิดความมั่นคงที่ขยายออกไปมากเกินไปว่าอาจ “ทำให้สูญเสียจุดเน้นเชิงนโยบาย” (conceptual overstretch) แต่ก็ยอมรับว่าการมองความมั่นคงแบบพหุมิตินั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ในโลกหลังสงครามเย็น นอกจากนี้ Paris ยังให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์ โดยขยายขอบเขตจากรัฐสู่

ปัจเจกบุคคล และเน้นที่บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศ NGOs ประชาสังคมในการสร้างความมั่นคง อีกทั้งยังเน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างความมั่นคงและการพัฒนา และเสนอให้ทำความเข้าใจความมั่นคงให้ครอบคลุม โดยควรหาสมดุลระหว่างการขยายขอบเขตกับความชัดเจนทางแนวคิด ส่วนรายงาน Human Development Report 1994 ของ UNDP (1994, pp. 22–25) เสนอขอบเขตที่กว้างขวางของความมั่นคงมากกว่าความมั่นคงแบบดั้งเดิมที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง โดยนำเสนอความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่ง UNDP ได้แบ่งขอบเขตความมั่นคงของมนุษย์ว่าต้องขยายจากการคุ้มครองรัฐไปสู่การคุ้มครองชีวิตของประชาชน โดยครอบคลุมทั้ง 1) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 2) ความมั่นคงด้านอาหาร 3) ความมั่นคงด้านสุขภาพ 4) ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม 5) ความมั่นคงส่วนบุคคล 6) ความมั่นคงของชุมชน และ 7) ความมั่นคงทางการเมือง

นอกจากนี้ นักวิชาการไทย เช่น สุรชาติ บำรุงสุข (2551, น. 31–35) เสนอว่า ขอบเขตของความมั่นคงแห่งชาติควรครอบคลุมทั้งความมั่นคงทางการเมือง (traditional security) ความมั่นคงทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (non-traditional security) และเสนอว่า ความมั่นคงแห่งชาติในยุคใหม่ต้องวิเคราะห์จากภัยคุกคามที่ไม่ใช่แค่การรุกรานจากต่างประเทศ แต่รวมถึงปัญหาภายใน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติ และโรคระบาด หรืองาน “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในโลกปัจจุบัน” ของประพีร์ อุณยะพันธุ์ (2562, น. 5–7) ได้กล่าวถึงขอบเขตของความมั่นคง ว่าขอบเขตของความมั่นคงขยายตัวจากความมั่นคงแบบดั้งเดิมที่เน้นเรื่องทางทหารและการเมืองระหว่างรัฐ ไปสู่ประเด็นที่กว้างขวางมากขึ้น โดยอาจจะสรุปขอบเขตความมั่นคงในงานชิ้นนี้ คือ 1) ความมั่นคงทางทหาร (Military Security) หมายถึงภัยคุกคามทางทหาร การแข่งขันอาวุธ สงคราม และการป้องกันประเทศ 2) ความมั่นคงทางการเมือง (Political Security) หมายถึงเสถียรภาพทางการเมือง อภิปราย การปกครอง และภัยคุกคามต่อสถาบันทางการเมือง 3) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) หมายถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงทรัพยากร ความยากจน ความไม่เท่าเทียม และผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ 4) ความมั่นคงทางสังคม (Societal Security) หมายถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ศาสนา ความขัดแย้งทางสังคม และการย้ายถิ่นฐาน 5) ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึงความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของปัจเจกบุคคลจากภัยคุกคามต่าง ๆ เช่น ความยากจน โรคระบาด การละเมิดสิทธิมนุษยชน และความรุนแรง 6) ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การขาดแคลนทรัพยากร และมลพิษ และ 7) ความมั่นคงทางไซเบอร์ (Cyber Security) หมายถึงภัยคุกคามในโลกไซเบอร์ การโจมตีทางเครือข่าย และความปลอดภัยของข้อมูล ทั้งนี้ ความมั่นคงแห่งชาติสมัยใหม่มี “ขอบเขตเชิงซ้อน” (complexity of scope) โดยเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และโลกาภิวัตน์ ทำให้แนวป้องกันแบบเดิม ๆ ไม่เพียงพออีกต่อไป ดังนั้นขอบเขตของความมั่นคงต้องปรับตามพลวัตของโลกสมัยใหม่

ประโยชน์ของการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติ

ปัจจุบันปัญหาความมั่นคงมีลักษณะเป็นภัยคุกคามแบบผสมผสานทั้งด้านการทหาร (ภัยคุกคามรูปแบบเดิม) และภัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ เช่น โลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี ภัยพิบัติ โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้าย (ภัยคุกคามรูปแบบใหม่) ดังนั้น ความมั่นคงจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่และพัฒนา (คู่มือความมั่นคงแห่งชาติ, 2553, น.1) โดยในประเด็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติ พบในบทความเรื่อง “The Concept of Security” โดย David Baldwin (1997, pp. 6–9) ที่แสดงให้เห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการมีแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงว่าเป็นไปเพื่อ 1) การตั้งคำถามพื้นฐาน ได้ดีขึ้นและวิเคราะห์นโยบายมีเหตุผลมากขึ้น 2) สื่อสารทางวิชาการเข้าใจ 3) สร้างสมมติฐาน/กรอบวิเคราะห์ 4) ลดความคลุมเครือ กล่าวคือ Baldwin เชื่อว่า การทำความเข้าใจ “ความมั่นคง” อย่างแม่นยำเป็นพื้นฐานของการศึกษาที่มีคุณภาพและการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเสนอให้ตั้งคำถามพื้นฐานว่า “ใคร” ควรได้รับความมั่นคง และ “จากอะไร” รวมทั้งเสนอให้วิเคราะห์การจัดสรรทรัพยากรระหว่างการใช้จ่ายด้านความมั่นคงกับนโยบายสาธารณะอื่น ๆ ปรับมุมมองความมั่นคงให้ทันต่อยุคสมัยและภัยคุกคามใหม่และสร้างเป็นเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์เชิงนโยบายและช่วยวิจารณ์รัฐเกี่ยวกับความสมดุลด้านความมั่นคง หรืองานของ Barry Buzan (1991, pp. 19–20) ใน “People, States and Fear” ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาความมั่นคงโดยเน้นว่า การทำความเข้าใจแนวคิดเรื่องความมั่นคงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการทำความเข้าใจปัญหาความมั่นคงแห่งชาติอย่างเหมาะสมและเสนอว่า แนวคิดความมั่นคงที่ได้รับการพัฒนาและขยายขอบเขตมากขึ้นจะนำไปสู่การกำหนดนิยามใหม่ของปัญหาความมั่นคงแห่งชาติในเชิงสร้างสรรค์ได้ ดังนั้น ประโยชน์ของการศึกษาความมั่นคงตามมุมมองของ Buzan ในส่วนนี้คือ เป็นพื้นฐานสำหรับการทำความเข้าใจปัญหาความมั่นคงแห่งชาติอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง ช่วยในการพัฒนาแนวคิดความมั่นคงให้กว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงแห่งชาติที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้ง Buzan ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติช่วยให้รัฐสามารถเข้าใจภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอก สร้างนโยบายเพื่อปกป้อง “ตัวตนของรัฐ” (State Identity) และ “ความอยู่รอดของรัฐ” (State Survival) ขยายมุมมองจากความมั่นคงทางทหารไปสู่มิติทางสังคมและเศรษฐกิจ และข้อเสนองานของ Roland Paris (2001, p. 98) ในบทความ “Human Security: Paradigm Shift or Hot Air?” เน้นว่าการศึกษาความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะแนวคิดความมั่นคงมนุษย์ (Human Security) ช่วยเปลี่ยนการให้ความสำคัญจากรัฐไปสู่ประชาชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการจัดลำดับความสำคัญของนโยบายใหม่ เช่น สุขภาพ การศึกษา และสิทธิมนุษยชน การแทรกแซงในเชิงมนุษยธรรม (Humanitarian Intervention) กล่าวคือ การศึกษาความมั่นคงทำให้การกำหนดนโยบายชัวยับเข้าหาประชาชนมากขึ้น

ส่วนนักวิชาการไทย เช่น สุรชาติ บำรุงสุข (2551, น. 47–50) ได้เขียนเกี่ยวกับความมั่นคงศึกษาไว้หลายชิ้น รวมถึง “ความมั่นคงศึกษา: การก่อการร้าย และการก่อความไม่สงบร่วมสมัย” เสนอว่า “ความมั่นคง” ไม่ใช่เรื่องของกองทัพเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของ “พลวัตของรัฐและสังคม” การศึกษาความมั่นคงช่วยให้รัฐสามารถประเมินและจัดการกับความเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ได้ สังคมเข้าใจปัจจัยด้านความมั่นคงที่มากกว่าอาวุธ เช่น สังคม ความยากจน การก่อการร้าย และสามารถช่วยให้รัฐและประชาชนตื่นตัวและพร้อมรับมือภัยคุกคามที่ไม่ใช่แค่สงคราม เช่นเดียวกับประพีร์ อุณยะพันธุ์ (2562, น. 12–14) เสนอว่าการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะช่วยในการกำหนดนโยบายที่เชื่อมโยงระหว่างภายในประเทศและเวทีระหว่างประเทศ สนับสนุนการออกแบบกฎหมายและกรอบความร่วมมือเพื่อป้องกันภัยคุกคามใหม่ เช่น ไซเบอร์ สภาพภูมิอากาศ โรคระบาด ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าประโยชน์ของการศึกษาความมั่นคง ทำให้เข้าใจภัยคุกคามทุกรูปแบบ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงอำนาจ พัฒนากลยุทธ์รับมือ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ สร้างความตระหนักในสังคม ประเมินผลกระทบต่อความมั่นคง พัฒนาแนวคิดความมั่นคง ช่วยวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย การศึกษาความมั่นคงจำเป็นต่อการเข้าใจและรับมือกับภัยคุกคามในโลกที่ซับซ้อน เพื่อสร้างความปลอดภัยในทุกระดับได้ ทั้งนี้ ในที่นี้ ความมั่นคงจะหมายถึงภาวะของการอยู่รอดและปลอดภัยของรัฐและประชาชน จากภัยคุกคามในทุกรูปแบบ ทั้งที่เป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิม เช่น สงคราม การรุกราน และภัยคุกคามสมัยใหม่ เช่น เศรษฐกิจสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และไซเบอร์ โดยรวมถึงความสามารถในการอ้างอัตลักษณ์ อธิปไตย ผลประโยชน์แห่งชาติ และการดำรงอยู่ของสถาบันหลักของประเทศอย่างมีเสถียรภาพภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในหัวข้อนี้จะนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2 หัวข้อ คือ 1) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงในช่วง ปี พ.ศ. 2564-2566 และ 2) มุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงในช่วงปี พ.ศ. 2564-2566

ในช่วงปี พ.ศ. 2564–2566 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและสถานการณ์ความมั่นคงโลกมีความผันผวนสูงจากหลายปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเสถียรภาพของการเมืองโลก รวมถึงการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้นระหว่างมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา จีน และรัสเซีย นอกจากนี้ ผลกระทบจากการระบาดของโรค COVID-19 ยังคงสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สาธารณสุข และระบบความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากบทความของกองความมั่นคงแห่งชาติ (2565, น.1-5) ชี้ให้เห็นว่ากระแสชาตินิยมที่กลับมาเด่นชัดในช่วงวิกฤตดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบในหลายมิติ ได้แก่ ความเสื่อมถอยของบทบาทองค์กรระหว่างประเทศ ความแตกแยกในระดับโลกจากการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของแต่ละประเทศก่อน การกีดกันและการจำกัดความร่วมมือผ่านมาตรการปิดพรมแดนหรือการปกป้องทางการค้า การขยายตัวของการเหยียดเชื้อชาติ ความเหลื่อมล้ำ

ที่รุนแรงขึ้นในสังคม และการละเลยปัญหาโลกอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและวิกฤตผู้ลี้ภัย ส่งผลให้ความพยายามในการสร้างกลไกสาธารณสุขระหว่างประเทศเป็นไปอย่างล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ โดยรวมแล้ว สถานการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความมั่นคงในยุคปัจจุบันมีลักษณะซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยมีทั้งภัยคุกคามรูปแบบเดิมและใหม่ที่ทวีความเข้มข้น ควบคู่ไปกับความเสื่อมถอยของความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อเสถียรภาพของโลก

ในบริบทของความสัมพันธ์เชิงมหาอำนาจ ภาวะตึงเครียดระหว่างสหรัฐฯ และจีน ในประเด็นสงครามการค้าก็สะท้อนให้เห็นพลวัตของความมั่นคงระหว่างประเทศในอีกมิติหนึ่ง โดย นคภววัฒน์ วันชัย (2565, น. 55-57) ได้ชี้ให้เห็นอีกหนึ่งปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคง ผ่านงาน “สงครามการค้าสหรัฐฯ-จีน: บทบาทและดุลอำนาจที่แปรเปลี่ยนไปของสหรัฐอเมริกา” บทความนี้กล่าวถึง พัฒนาการและความแตกต่างของความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีนในสงครามการค้า ตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีทรัมป์จนถึงประธานาธิบดีไบเดน โดยชี้ให้เห็นว่าในอดีตความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเคยเป็น แรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกและสร้างสันติภาพ มีการพึ่งพาอาศัยกัน อย่างไรก็ตาม บทความระบุว่า จีนตระหนักดีถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคและป้องกันไม่ให้สหรัฐฯ เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของตนเอง การเข้ามามีบทบาทของสหรัฐฯ ในเอเชียแปซิฟิกทำให้จีนต้องเผชิญหน้าโดยตรง แม้จะมีความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์ แต่ก็ยังคงมีความขัดแย้งอยู่

2. มุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์

ในหัวข้อนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์ เช่น รัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงปี 2557-2566 และอยู่ในช่วงเดียวกับที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา จากการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2565 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2565 ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบ 5 เรื่อง ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงในด้านต่าง ๆ ตามมติที่เห็นชอบดังนี้ 1) การยกระดับการบริหารจัดการชายแดนเพื่อความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเสริมศักยภาพพื้นที่ชุมชน และระบบบริหารจัดการชายแดน ซึ่งครอบคลุม เรื่องการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในการป้องกันพื้นที่ชายแดน การเสริมสร้างเอกภาพในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูล การเพิ่มความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นนอกภาครัฐ โดยให้หน่วยงานของรัฐและภาคีเครือข่ายได้ประสานการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาชายแดน 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และร่างแผนการสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาต่อในต่างประเทศ และ

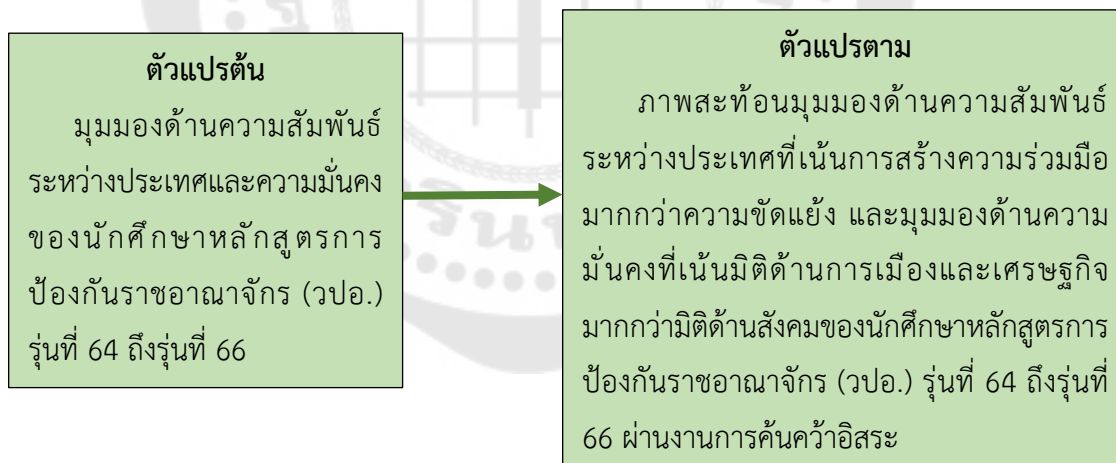
ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนานักศึกษาไทยมุสลิมที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญให้สำเร็จ การศึกษาในสาขาที่มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันทางความคิด มีความเข้าใจและร่วมสนับสนุน บรรยายการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม พร้อมกลับมาเป็นกำลังสำคัญและมีศักยภาพที่จะพัฒนาพื้นที่และประเทศ 3) ร่างแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อเป็นกรอบทิศทางการจัดทำแผนงานและโครงการด้านการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลแบบองค์รวม เพื่อให้สามารถรับมือและควบคุมภัยคุกคามทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การแก้ไขปรับปรุง ประกาศสภาความมั่นคงแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และ 5) มาตรการในการรับมือสถานการณ์การก่อการร้ายในห้วงการประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย – แปซิฟิก (Asia – Pacific Economic Cooperation) (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ , 2022)

หรือกรณีรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กับมุมมองประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคง นโยบายต่างประเทศ หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “การทูตทักษิณ” ซึ่งในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีการดำเนินนโยบาย “การทูตเชิงรุก-การทูตเพื่อเศรษฐกิจ” ทำให้การทูตไทยในยุคนี้ต้องทำงานในรูปแบบที่ไม่เคยทำกันมาก่อน นั่นคือบทบาทด้านการค้า ถือว่าเป็นนโยบายทางการทูตที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับประเทศอย่างมากในช่วงนั้น การทูตทักษิณ ได้ปรากฏให้เห็นชัดขึ้นเมื่อทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวสุนทรพจน์ ในหัวข้อ “การทูตเชิงรุก: ยุคใหม่ของนโยบายการต่างประเทศของไทย” (Forward Engagement : The New Era of Thailand’s Foreign Policy) ในวาระเปิดสถาบันการต่างประเทศสราญรมย์ กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2546 ว่า “เราต้องการนโยบายการต่างประเทศที่รวมเอาความแตกต่าง ควบคู่กับการเปลี่ยนความหลากหลายให้เป็นความร่วมมือที่เสาะแสวงหาสันติภาพ ความมั่นคง และความมั่งคั่งเพื่อประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกโดยรวม สิ่งนี้คือสิ่งที่เรียกว่า นโยบายการทูตเชิงรุก” นอกจากนี้ สมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการเจรจาหลายรูปแบบ และเกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับนานาประเทศมากขึ้น โดยในยุคนี้ทักษิณ ชินวัตร ได้ใช้เวทีขององค์การการค้าโลก (WTO) ในการเจรจาแบบทวิภาคีและพหุภาคี และบทบาทของไทยที่ถือได้ว่าโดดเด่นที่สุดในตอนนั้น คือ “กรอบความร่วมมือเอเชีย” หรือ Asia Cooperation Dialogue (ACD) ในปี 2546 ซึ่งประเทศไทยขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ริเริ่มในเรื่องนี้ และจัดการประชุมครั้งแรกในปี 2545 โดยมีประเทศในเอเชียเข้าร่วมรวม 32 ประเทศ อีกหนึ่งนโยบายที่โดดเด่นทางการทูต คือ Plan of Action เป็นการวางแผนปฏิบัติการทางการค้าเรื่องการลงทุนร่วมกันกับประเทศมหาอำนาจ โดยเริ่มต้นจากประเทศฝรั่งเศส ต่อด้วยประเทศรัสเซียและประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้แล้ว ประเทศไทยยังมีบทบาทโดดเด่นในระดับภูมิภาคอาเซียน ในเรื่องการค้าการลงทุน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีดินแดนติดต่อกันกับประเทศไทยอีกด้วย เพื่อรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้มีความสมานฉันท์มากยิ่งขึ้น ในยุครัฐบาลทักษิณ ซึ่งเป็นยุคทองนโยบายด้านต่างประเทศก็ว่าได้ เนื่องจากบทบาทด้านการต่างประเทศที่มีความโดดเด่น และแปลกใหม่นั่นเอง (Thai PBS, 2566) และรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน กับมุมมองประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคง

ในยุครัฐบาลของเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในปี 2566 ก็ได้มีนโยบายที่เรียกความสนใจได้เป็นอย่างมาก ในวาระกล่าวมอบนโยบายในการประชุมเอกอัครราชทูต กงสุลใหญ่ ของผู้ช่วยทูตฝ่ายพาณิชย์ และฝ่ายส่งเสริมการลงทุน ประจำปี 2566 ในหัวข้อที่ว่า “การทูตเศรษฐกิจเชิงรุก” และถึงแม้การทูตเชิงรุกนี้ไม่ได้มีอยู่ในนโยบายรัฐบาล แต่จากแนวนโยบายดังกล่าว แทบไม่ต่างจาก “การทูตทักษิณ” ในยุคของทักษิณเลย (Thai PBS, 2566)

ในความเห็นของ เจษฎาพันธ์ ศรีทองนุช (2563 น.47-48) ยุคหลังนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หรือในยุคของเศรษฐา ทวีสิน ที่มาพร้อมกับความผันผวนทางการเมืองในประเทศ ที่มีสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ ที่ไร้เสถียรภาพ ทำให้นโยบายด้านต่างประเทศถูกหยุดนิ่ง กลับไม่มียุทธศาสตร์เชิงรุกที่ชัดเจน เนื่องจากมีการให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศมากกว่าในช่วงนั้น แต่ถึงแม้ตอนนั้นไทยจะมีปัญหาความไม่สงบในประเทศ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนก็ยังคงแน่นแฟ้นไม่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางด้านการเมือง ที่จีนแสดงเจตนารมณ์ถึงความเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและไม่มีแทรกแซงทางการเมืองในประเทศไทย โดยมีการเยือนระหว่างผู้นำระดับสูงยังทำให้ไทยดำเนินนโยบายเข้าหาประเทศจีนมากขึ้น

กรอบคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ.2564 ถึง 2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ซึ่งอาศัยทั้งข้อมูลปฐมภูมิที่จะได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักหอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเกี่ยวกับข้อมูลการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาหลักสูตรวปอ. รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 และข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ.2564 ถึง 2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง ทั้งจากสื่อออนไลน์ บทความ หนังสือตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ

การศึกษานี้จะศึกษามุมมองของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ผ่านบทคัดย่อในงานค้นคว้าอิสระ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง บริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ.2564 ถึง 2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงทั้งจากสื่อออนไลน์ บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านงานการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 โดยเลือกเฉพาะฉบับที่เกี่ยวข้องประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงซึ่งมีทั้งหมด 46 ฉบับ ด้วยวิธีการเลือกของผู้วิจัย เช่นนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยอาศัยการจัดประเภทผลงานการค้นคว้าอิสระที่ทางหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ปีการศึกษา 2564-2566 ได้จัดแบ่งไว้เป็นเบื้องต้น ซึ่งพบว่ามียานการค้นคว้าอิสระสามรุ่นรวมกันทั้งสิ้น 819 ฉบับ แต่มีงานที่ถูกจัดประเภทในหมวดหมู่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงเพียง 46 ฉบับ ซึ่งจะได้ใช้ในการศึกษานี้ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ การค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ใช้การค้นคว้าผ่านออนไลน์ และการค้นหาข้อมูลจากห้องสมุดเป็นหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนของข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากบทคัดย่อ โดยมีวิธีการดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โดยรวบรวมเฉพาะหมวดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคงเท่านั้น

2. จำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าสามารถแยกเป็นมิติความร่วมมือที่จับต้องได้ และมิติความขัดแย้งที่จับต้องได้ และสรุปสาระสำคัญจากบทคัดย่อของงานเหล่านั้น รวมทั้งเลือกงานบางส่วนมาใช้เป็นตัวอย่างสำหรับการนำเสนอผลการศึกษา หลักการเลือกดูตามการกระจายของข้อมูลในแต่ละประเภท การกระจายของแต่ละรุ่นการศึกษาจากรุ่นที่ 64-66 และความสมบูรณ์ของบทคัดย่อที่จะต้องประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา และผลการศึกษาที่ชัดเจน

3. จำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงว่าสามารถแยกเป็นมิติด้านการเมืองที่จับต้องได้ ด้านเศรษฐกิจที่จับต้องได้ และด้านสังคมที่จับต้องได้ โดยในหมวดนี้เนื่องจากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้จัดจำแนกงานในมิติความมั่นคงเป็นด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านยุทธศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคมจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอกรอบคิดในการศึกษาโดยจัดแบ่งมิติความมั่นคงเป็นด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มประเภทของงานการค้นคว้าอิสระขึ้นใหม่ โดยรวบรวมงานที่ถูกจัดจำแนกจากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในด้านการเมือง ด้านการทหาร และด้านยุทธศาสตร์ มาจัดเป็นประเภทความมั่นคงด้านการเมือง ในส่วนของด้านเศรษฐกิจที่มีการจำแนกไว้จากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรจะยังคงเดิมไว้ และในส่วนของข้อมูลที่ถูกจำแนกจากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรของมิติความมั่นคงในด้านวิทยาศาสตร์และด้านสังคมจิตวิทยา ในการศึกษาครั้งนี้จะจัดจำแนกให้อยู่ในประเภทของมิติความมั่นคงด้านสังคม หลังการจำแนกจะได้ทำการสรุปสาระสำคัญของมิติความมั่นคงแต่ละด้าน และเลือกงานบางส่วนมาใช้เป็นตัวอย่างสำหรับการนำเสนอผลการศึกษา หลักการเลือกดูตามการกระจายของข้อมูลในแต่ละประเภท การกระจายของแต่ละรุ่นการศึกษาจากรุ่นที่ 64-66 และความสมบูรณ์ของบทคัดย่อที่จะต้องประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา และผลการศึกษาที่ชัดเจน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อมูลทุติยภูมิ เมื่อได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษาทั้งจากออนไลน์ และจากห้องสมุดแล้ว จะได้นำเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. หลังจากได้สรุปสาระสำคัญของทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิเพื่อใช้ในการตอบสมมติฐานในการวิจัยในครั้งนี้แล้ว ผู้วิจัยจะทำการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาความ และใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณประกอบการอธิบาย พร้อมกับการสรุปผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบการอธิบายผลการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ในบทนี้จะนำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ คือ 1) ปრაกฏการณ์โลกที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงช่วงปี 2564-2566 และ 2) มุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ดังนี้

ปრაกฏการณ์โลก ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงช่วงปี 2564-2566

จากวัตถุประสงค์ข้อ 1 ที่ว่า “เพื่อศึกษาบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566” ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปრაกฏการณ์โลกที่มีความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง และเพื่อจัดระเบียบข้อมูลให้มีความชัดเจน ผู้วิจัยจึงแบ่งผลการศึกษาในหัวข้อย่อยออกเป็นมิติการเมืองโลก มิติเศรษฐกิจโลก และมิติสังคมโลก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มิติการเมืองโลกในช่วงปี 2564-2566

1.1 มิติการเมืองโลกปี พ.ศ. 2564 (ค.ศ. 2021)

การเมืองโลกปี 2564 มีปრაกฏการณ์ที่น่าสนใจหลายประการซึ่งอยู่ในความสนใจของนักวิชาการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง และความสนใจของผู้คนทั่วโลก ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1.1.1 การเกิดเหตุเข้าจลาจลรัฐสภาในสหรัฐอเมริกา โดยมีกลุ่มผู้สนับสนุนประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ บุกเข้าไปในอาคารรัฐสภาสหรัฐฯ หลังผลการเลือกตั้งเป็นเอกฉันท์ออกมาว่า นายโจ ไบเดน ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง และได้รับการรับรองให้เป็นประธานาธิบดีคนใหม่ของสหรัฐอเมริกา จากพรรคเดโมแครต ซึ่งผู้ประท้วงได้เข้าทำลายทรัพย์สิน ปาสิ่งของ รวมถึงการใช้วัตถุเคมี และบุกเข้าอาคารสภาอย่างไม่มีความเกรงกลัว ก่อให้เกิดความโกลาหลและบานปลายจนมีผู้เสียชีวิต เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างผลกระทบต่อภาพลักษณ์และประชาธิปไตยสหรัฐฯ เหตุการณ์นี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง ทั้งจากในประเทศและประชาคมโลกว่า เป็นเหตุการณ์ที่บั่นทอนประชาธิปไตยของประเทศที่ขึ้นชื่อว่าเป็น “ดินแดนแห่งเสรีภาพ” โดยเฉพาะเมื่อผู้นำระดับสูงของประคมหาอำนาจไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง และยังมีท่าทีปลุกปั่นให้เกิดความไม่สงบ บทเรียนสำคัญและผลกระทบทางการเมืองโลกจากเหตุการณ์นี้เองกลายเป็นหมุดหมายสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางของประชาธิปไตย แม้แต่ในประเทศที่มีระบบการเมืองเข้มแข็งเช่นสหรัฐฯ และยังส่งผลกระทบไปยังเวทีโลกในเรื่องของภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และบทบาทผู้นำของสหรัฐฯ ในเวทีระหว่างประเทศ หลังเหตุจลาจล พรรคเดโมแครตและชาวอเมริกันจำนวนมาก เรียกร้องให้ถอดถอนทรัมป์ออกจากตำแหน่งทันที แม้จะเหลือเวลาเพียงไม่กี่วัน นับได้ว่าเป็นบทเรียนสำคัญและสร้างผลกระทบทางการเมืองโลกเป็นอย่างมาก เหตุการณ์นี้จึงกลายเป็นหมุดหมายสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางของประชาธิปไตย แม้แต่ในประเทศที่มีระบบการเมือง

เข้มแข็งเช่นสหรัฐฯ และยังส่งผลกระทบไปยังเวทีโลกในเรื่องของภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และบทบาทผู้นำของสหรัฐฯ ในเวทีระหว่างประเทศ (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564.; เดลินิวส์, 2564)

1.1.2 ข้อพิพาทระหว่างจีนกับชาติตะวันตก เกี่ยวกับเขตปกครองตนเองซินเจียง ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของจีน เรื่องนี้กลายเป็นข้อพิพาทระดับโลกเมื่อมีกระแสกล่าวหาเรื่อง การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิมเชื้อสายอุยกูร์ โดยเฉพาะการบังคับใช้แรงงาน การควบคุมทางศาสนา และการกักกันในค่ายที่ถูกเรียกว่า “ศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพ” ขณะนั้นเองรัฐบาลจีนปฏิเสธข้อกล่าวหาเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง โดยอ้างว่าเป็นมาตรการต่อสู้กับลัทธิหัวรุนแรงและการก่อการร้าย ขณะที่ชาติตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา มองว่านี่คือการละเมิดสิทธิมนุษยชนในระดับที่ไม่อาจยอมรับได้ ต่อมาจีนได้มีมาตรการตอบโต้จากสหรัฐฯ และพันธมิตร ทำให้ความขัดแย้งในส่วนนี้เริ่มทวีความรุนแรงขึ้น เพราะในเดือนกรกฎาคม 2564 สหรัฐอเมริกาออกคำเตือนต่อบริษัทที่มีห่วงโซ่อุปทานในมณฑลซินเจียง พร้อมระบุความเสี่ยงสูงจากการใช้แรงงานบังคับ ต่อมาวันที่ 15 กรกฎาคม 2564 วุฒิสภาสหรัฐฯ ผ่านร่าง "Uyghur Forced Labor Prevention Act" ที่ห้ามนำเข้าสินค้าจากซินเจียง ในขณะนั้นเองสหรัฐอเมริกาก็ไม่ยอมปล่อยให้เรื่องนี้ผ่านไปโดยง่าย วันที่ 6 ธันวาคม 2564 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศคว่ำบาตรทางการทูต ไม่ส่งตัวแทนทางการเมืองเข้าร่วมโอลิมปิกฤดูหนาว 2022 ที่กรุงปักกิ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่สู้ดีนักอย่างชัดเจน ข้อพิพาทเรื่องซินเจียงส่งผลกระทบในระดับโลก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับชาติตะวันตกตึงเครียดขึ้นอย่างมาก สะท้อนถึงการแบ่งขั้วด้านคุณค่าระหว่าง สิทธิมนุษยชนแบบประชาธิปไตยตะวันตก กับ แนวคิดอริปไตยของรัฐแบบจีน ส่งผลต่อ ภาคธุรกิจ และห่วงโซ่อุปทานระดับโลก โดยเฉพาะสินค้าด้านเกษตรและสิ่งทอที่ผลิตจากซินเจียง เช่น ผ้าฝ้าย แต่ข้อพิพาทดังกล่าวยืดเยื้อและไม่มีทีท่าจะจบลงได้ด้วยดี แม้จีนจะมีแรงกดดันจากนานาชาติอย่างต่อเนื่อง แต่จีนยังคงยึดมั่นในจุดยืนเดิม ทำให้ความขัดแย้งนี้ยังคงดำเนินต่อไปโดยไม่มีทางออกที่ชัดเจน และอาจเป็นชนวนให้ความสัมพันธ์จีน-ตะวันตกเข้าสู่ความตึงเครียดในระยะยาว และความขัดแย้งดังกล่าวสามารถสืบเนื่องไปสู่ผลกระทบให้ประเทศอื่น ๆ ในมิติต่าง ๆ ได้ (InfoFriend, 2568; สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564)

1.1.3 เหตุความขัดแย้งของอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมานานหลายทศวรรษ และปัญหานี้ได้ปะทุขึ้นอีกครั้งในเดือนพฤษภาคม 2564 จากคำตัดสินของศาลอิสราเอล ที่ให้ชาวยิวเป็นผู้ครอบครองพื้นที่ในย่านซีค จาร์ราห์ ทางฝั่งตะวันออกของกรุงเยรูซาเล็ม ทำให้ชาวปาเลสไตน์ไม่พอใจ พวกเขาจึงออกมาประท้วงและชุมนุมอย่างต่อเนื่อง เหตุการณ์ดังกล่าวก็รุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเจ้าหน้าที่อิสราเอลเข้าสลายการชุมนุมภายในมัสยิดอัล-อักซอ ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิม ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บมากกว่า 300 คน ขณะนั้นเองฮามาสก็ได้ตอบโต้โดยใช้ไอคอนโดมในการป้องกันเหตุดังกล่าว กลุ่มฮามาสมองว่าการสลายการชุมนุมในมัสยิดอัล-อักซอเป็นการใช้กำลังเกินกว่าเหตุ จึงเริ่มโจมตีอิสราเอลด้วยการยิงจรวดนับร้อยลูก ขณะที่อิสราเอลตอบโต้ด้วยการโจมตีทางอากาศอย่างรุนแรง แต่ถึงแม้ว่าระบบป้องกันภัยทางอากาศ "Iron Dome" ของอิสราเอลสามารถสกัดจรวดได้เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังมีบางลูกที่หลุดเข้ามาสร้างความเสียหายและคร่าชีวิตพลเรือน ขณะนั้นเองประเทศอียิปต์ ก็เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยระหว่างสองประเทศ การยิงดังกล่าวจึงได้ยุติลง เพราะได้รับแรง

กีดกันระหว่างประเทศด้วย แต่ถึงแม้การหยุดยั้งจะช่วยบรรเทาความรุนแรงแค่นี้ในระยะสั้น แต่ความขัดแย้งพื้นฐานระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิในดินแดน สถานะของเยรูซาเล็ม และความเท่าเทียมของพลเมือง ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมอยู่ดี บทเรียนจากเหตุการณ์นี้สร้างผลกระทบระดับโลกในขณะนั้น และกลายเป็นเครื่องสะท้อนความเปราะบางของภูมิภาคตะวันออกกลาง และทำให้ประชาคมโลกหันกลับมาจับตามองวิกฤตินี้อีกครั้ง พร้อมทั้งเรียกร้องให้เกิดแนวทางการเจรจาอย่างจริงจัง ซึ่งยังคงเป็นภารกิจที่ยากเย็นและซับซ้อนจากการขาด “ฉันทามติ” ในระดับนานาชาติ (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564.)

1.1.4 เหตุการณ์รัฐประหารในประเทศเมียนมาจากกองทัพเมียนมาที่ควบคุมโดยพลเอกอาวุโสอ่อง มิน อ่อง หล่าย ซึ่งได้ก่อเหตุรัฐประหารโดยการบุกเข้าควบคุมตัวแกนนำของรัฐบาล รวมทั้งนางอองซาน ซูจีผู้นำพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยด้วย (NLD) ขณะนั้นมิน อ่อง หล่าย ประกาศยึดอำนาจการปกครองของรัฐบาลพรรค NLD โดยให้เหตุผลในการก่อรัฐประหารครั้งนี้ว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นในการเลือกตั้งตั้งแต่พฤศจิกายน 2563 ทำต่อนั่นเอง พรรค NLD ของนางซูจีได้รับชัยชนะไปอย่างขาดลอย และการที่ มิน อ่อง หล่าย ก่อรัฐประหารในครั้งนี้ก็เพื่อเป็นการตอบโต้ว่า อำนาจของกองทัพของเมียนมายังคงมีอยู่และไม่ได้เมินเฉยกับเรื่องนี้จาก โดยต่อนั้นทางรัฐบาลทหารก็มีการใช้กำลังเพื่อเข้าปราบปรามกลุ่มประชาชนที่ออกมาเดินขบวนชุมนุมในการต่อต้านการครอบครองอำนาจของกองทัพ จาก มิน อ่อง หล่าย ถึงแม้ว่าต่อนนั้นเองสหรัฐอเมริกาได้ได้ออกมาประกาศคว่ำบาตรเมียนมา และเมียนมาก็ถูกแจ้งคำเตือนจากสมาคมโลกมากก็ตาม หลังจากพล.อ.มิน อ่อง หล่าย ได้ยึดอำนาจแล้วนั้น ก็ได้มีประกาศออกคำสั่งสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นระยะเวลานานเกือบ 1 ปี ต่อมาก็ได้เดือน พล.อ. มิน อ่อง หล่าย ก็ได้สถาปนาตัวเองขึ้นรับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของเมียนมา ภายใต้ความคลุมเครือของระบบการเลือกของประเทศ ซึ่งในต่อนนั้นเองนางซูจี และอดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายคนในรัฐบาลพลเรือน และสมาชิกของพรรคเอ็นแอลดี ก็ยังคงถูกคุมขังและได้รับความผิดจากหลายคดีความ (เดลินิวส์, 2564; สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2564)

1.2 มิติการเมืองโลก ปี พ.ศ. 2565 (ค.ศ. 2022)

ในปี 2565 มิติการเมืองโลกที่น่าสนใจมีหลายเหตุการณ์ ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1.2.1 ความต่อเนื่องของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปี 2565 การระบาดของโควิด-19 ยังคงสร้างผลกระทบไปทั่วโลก หลายประเทศทั่วโลกยังไม่สามารถรับมือกับโควิดได้เท่าที่ควร แต่จากการลดทอนกระบวนการกระแสโลกาภิวัตน์ (deglobalization) ที่ทำให้เศรษฐกิจมีลักษณะพึ่งพาตนเองมากขึ้น (การผลิตและส่งขายภายในประเทศ) ส่งผลให้รัฐชาติกลับมามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการโรคระบาด กระจายวัคซีน และการปิดประเทศ นำมาสู่การทำให้พรมแดนกลับมาเข้มแข็งและหนาแน่น จากโลกที่ไร้พรมแดน (borderless) กลายเป็นพรมแดนเริ่มกลับมาชัดเจน รัฐมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในมาตรการด้านสาธารณสุข การกระตุ้นเศรษฐกิจ หรือการบริหารจัดการผู้อพยพและผู้ลี้ภัย แต่โจทย์ที่สวนกระแสการพึ่งพากันและกันระหว่างประเทศในขณะนั้น คือการผลิตและจัดจำหน่ายวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญของการเมืองระหว่างประเทศสำหรับทุกรัฐ โดยเฉพาะมหาอำนาจที่พยายามจะใช้การทูตวัคซีน (vaccine diplomacy) มาเป็นทั้งเครื่องมือให้ความช่วยเหลือ และเครื่องมือทางการเมือง

เพื่อกำหนดว่า ใครจะมีผลประโยชน์ทางวัคซีนในบริเวณไหน ภูมิภาคใด ส่วนรัฐขนาดกลางและรัฐขนาดเล็กก็กลายเป็นว่าต้องพิจารณาว่าจะวางตำแหน่งของตัวเองว่าจะอยู่ชั่วคราวนานแค่ไหน เพราะฉะนั้น การเลือกวัคซีนและการให้วัคซีนจึงมีนัยสำคัญทางการเมือง (ณรงญา ตัญญพัฒน์กุล, 2022)

1.2.2 สงครามรัสเซีย-ยูเครน ในปี 2565 เมื่อรัสเซียเคลื่อนกำลังพลกองทัพราว 130,000 นายบุกประชิดรอบพรมแดนยูเครน ทั้งทางเหนือ ได้ ตะวันออก และแหลมไครเมีย ส่งกำลังทหารเข้าล้อมรบในเบลารุส ประกาศรับรองเอกราชแคว้นโดเนตสค์และลูฮันสค์ทางภาคตะวันออกของยูเครน ที่ตกอยู่ภายใต้ ‘ความขัดแย้งแช่แข็ง’ (frozen conflict) มา 8 ปี ครั้งนี้รัสเซียส่งเสียงประกาศเตือนการเปิดฉากโจมตียูเครนของรัสเซียจากวอชิงตัน ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโต๊ะเจรจาระหว่างรัสเซียและหลายประเทศของฝั่งตะวันตกอยู่หลายครั้ง (ณรงญา ตัญญพัฒน์กุล, 2022) จนกระทั่งในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ รัสเซียได้เริ่มปฏิบัติการทางทหาร บุกโจมตีเข้าใกล้กรุงเคียฟของยูเครน มีการทิ้งขีปนาวุธและระเบิดลงในหลายพื้นที่ จนทำให้ประชาชนยูเครนเสียชีวิตและมีผู้บาดเจ็บบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้ชาติตะวันตกทยอยพากันออกมาประณามการกระทำครั้งนี้ของรัสเซีย พร้อมระดมส่งอาวุธยุทโธปกรณ์และเงินทุนเพื่อสนับสนุนยูเครน ไม่เพียงเท่านั้นยังได้มีการประกาศใช้มาตรการคว่ำบาตรอย่างรอบด้านขึ้นรุนแรง โดยการสร้างความกดดันต่อมิติเศรษฐกิจรัสเซีย เพื่อบีบให้รัสเซียต้องยอมถอยร่นกำลัง เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ราคาน้ำมันพุ่งทะยานขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และค่าครองชีพที่สูงขึ้นจากเหตุการณ์นี้ (Thai PBS, 2565)

1.2.3 นางแนนซี เพโลซี ประธานสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐฯ เดินทางเยือนไต้หวัน เมื่อกลางปี 2565 นางแนนซี เพโลซี ประธานสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐฯ ได้เดินทางไปเยือนไต้หวัน ซึ่งประเทศจีนที่เป็นมหาอำนาจได้ออกคำเตือนห้ามเจ้าหน้าที่ระดับสูงของอเมริกามาที่ “เกาะ” ไต้หวันแห่งนี้ การไปเยือนไต้หวันของแนนซี เพโลซี ได้สร้างความไม่พอใจให้กับชาวจีน เพราะจีนมองว่าไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของประเทศเขา โดยจีนเคยเตือนว่า จะออกมาตอบโต้ทันทีหากนางเพโลซีเดินทางเยือนไต้หวันจริง และยังคงประกาศว่าจีนอาจใช้กำลังทางทหารเพื่อเป็นการตอบโต้ในพฤติกรรมดังกล่าว ในช่วงที่นางแนนซี เพโลซี อยู่ไต้หวันนั้น จีนได้มีการนำเครื่องบินรบออกมาบินเตือนในน่านฟ้าที่ใกล้เคียงกับเขตแดนของไต้หวัน และนำกองทัพอากาศออกมาล้อมรบบริเวณรอบ ๆ เกาะไต้หวัน ทั้งยังออกประกาศกดดันสหรัฐฯ และไต้หวันอย่างเข้มงวดด้วย (workpointTODAY, 2022) ส่งผลให้การเยือนไต้หวันครั้งนี้ดึงดูดความสนใจจากคนทั่วโลก เพราะหวั่นซ้ำรอยสงครามรัสเซีย-ยูเครน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนทั่วโลก ยึดเยื้อมาจนถึงปัจจุบัน (VOA, 2022)

1.2.4 “สี จิ้นผิง” ดำรงตำแหน่งผู้นำจีนต่อเป็นสมัยที่ 3 ในการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 20 ในปลายปี 2565 คณะผู้แทนร่วม 3,000 คน จากทั่วประเทศ ได้ลงมติในที่ประชุมรับรองสถานะสำคัญของประธานาธิบดีสี จิ้นผิงในตำแหน่งคณะกรรมการกลางบริหารพรรค ที่มีอายุ 69 ปี ซึ่งในครั้งนี้เขาได้ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของประเทศจีนเป็นสมัยที่ 3 จึงเป็นประวัติศาสตร์ใหม่ของจีนที่มีผู้นำอีกคนที่ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดียาวนานที่สุดต่อจากเหมา เจ๋อตง (Grace Tsoi และ Sylvia Chang, 2565) โดยในวันที่ 10 มีนาคม 2566 สี จิ้นผิง

ขึ้นกล่าวสาบานตนเข้ารับตำแหน่งว่า “จะยึดมั่นในรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติตามพันธสัญญา ซื่อสัตย์ต่อ มาตุภูมิและประชาชน และให้คำมั่นว่า จะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ด้วยความจริงใจและ มุ่งมั่น” “จะสร้างประเทศสังคมนิยมที่เป็นสมัยใหม่ให้รุ่งเรือง แข็งแกร่งและเป็นหนึ่งเดียวกัน” (Thai PBS, 2566) นอกจากนี้ ยังประกาศว่าจะส่งเสริมการฟื้นฟูชาติในทุกด้าน อาทิ การสนับสนุน ความแข็งแกร่งของเทคโนโลยี และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันผ่านการปรับโครงสร้าง ระบบต่างๆ อาทิ AI, Biotech, และ New Energy เป็นต้น เพื่อปรับระบบให้เข้าสู่ Digital Economy มากขึ้น ประกอบกับสร้างความมั่นคงของระบบการเงินปรับปรุงตลาดทุนให้ดีขึ้น (กรุงเทพธุรกิจ , 2022)

1.2.5 นายกรัฐมนตรีของอังกฤษเชื้อสายอินเดียคนแรกในประวัติศาสตร์ ปี 2565 หลังจากการสูญเสียราชินีไปแล้ว ปัญหาการเมืองของของประเทศอังกฤษก็เกิดความวุ่นวาย ซึ่งปัญหาการเมืองของอังกฤษได้ก่อตัวขึ้น เมื่อนายบอริส จอห์นสัน นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ ประกาศลาออกหลังเผชิญกับข่าวเสียหายมากมาย ส่งผลให้ นางลิซ ทรัสส์ มาดำรงตำแหน่งแทน แต่ดำรงตำแหน่งได้ไม่นานนักก็ต้องลาออก (ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565) จนกระทั่งนายริชี ซูแน็ก หัวหน้าพรรคคอนเซอร์เวทีฟคนใหม่ วัย 42 ปี ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีชาวอังกฤษเชื้อสายอินเดีย คนแรกในประวัติศาสตร์ สร้างความตื่นตาไปทั่วโลกเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อ ย้อนกลับไปหลายร้อยปีก่อน เมื่อราชวงศ์โมกุลเสื่อมอำนาจลงอย่างรวดเร็ว ประเทศราชและเขตปกครองต่างทยอย แยกเป็นรัฐอิสระ อังกฤษ และ ฝรั่งเศส ก็ฉวยโอกาสเข้าไปล่าอาณานิคมในอินเดีย อังกฤษเข้าไป ตั้งบริษัทอินเดียตะวันออก East India ตั้งแต่ปี 1600 เพื่อค้าขายกับเอเชียพร้อมกับล่าอาณานิคม ไปพร้อมๆกัน ในเวลานั้น อังกฤษใช้เวลาเกือบ 100 ปี จึงยึดครองอินเดียได้ทั้งหมด จนกระทั่ง เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 1947 อังกฤษจึงจะให้เอกราชคืนแก่อินเดีย เหตุการณ์นี้จึงนับเป็น ปรากฏการณ์ที่สร้างความตกตะลึงและดึงดูดความสนใจมาสู่อังกฤษเป็นอย่างมาก (ลม เปลี่ยน ทิศ, 2565)

1.3 มิติการเมืองโลก ปี พ.ศ. 2566 (ค.ศ. 2023)

1.3.1 สงครามระหว่างอิสราเอล-ฮามาส เป็นปรากฏการณ์สงครามความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน โดยกลุ่มฮามาสมีความเชื่อว่า อิสราเอลยึดครองดินแดนของชาวปาเลสไตน์ ไว้โดยมิชอบธรรม และมีชนวนเหตุจูงใจมาก่อนหน้านี้ จากเหตุการณ์ปะทะกันเมื่อปี 2011 ที่มีผู้ขับ ถูศาสนาอิสลามหลายหมื่นคนรวมตัวกันที่มัสยิดอัลอักซอ (Al-Aqsa) เพื่อทำการละหมาดเป็นวัน สุดท้ายของเดือนรอมฎอน และขณะนั้นเองก็เกิดเหตุการณ์ปะทะกันที่มัสยิดอัลอักซอกับฝ่าย ตำรวจของอิสราเอล จนมีผู้คนบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก จนเกิดเป็นความขัดแย้งมาจนถึงปี 2023 ซึ่งทำให้ โมฮัมหมัด เดอีฟ ผู้บัญชาการทหารของกลุ่มฮามาส ที่มีความซบแค้นใจจากเหตุการณ์นั้น ในอดีตมาโดยตลอด จึงเริ่มเปิดศึกสงครามดังกล่าว ขณะนั้นกลุ่มติดอาวุธฮามาสก่อเหตุโจมตี ประชาชนที่กำลังร่วมงานเทศกาลดนตรีในอิสราเอลอย่างไร้ความเมตตา จากเหตุจลาจลครั้ง นั้นเองได้ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากถึง 1,400 ราย และจับตัวประกันไปมากกว่า 200 ราย จนทำให้ อิสราเอลโจมตีกลับอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลากว่า 7 สัปดาห์ สร้างความสูญเสียต่อชีวิตทั้งชาว อิสราเอลชาวปาเลสไตน์ ทหาร นักข่าว และบุคลากรทางการแพทย์ กว่า 10,000 ราย บาดเจ็บอีก กว่า 30,000 ราย จนกระทั่งในวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 มีการยุติการยิงปะทะชั่วคราว และ

ได้แลกเปลี่ยนตัวประกันชาวต่างชาติที่ฮามาสจับกุมไว้กับชาวปาเลสไตน์ แต่ทว่าข้อยุติการหยุดยิงของทั้งสองฝ่ายดำเนินไปได้ 7 วันเพียงเท่านั้น ก็ได้มีการยิงจรวดออกมาจากฉนวนกาซาพุ่งเข้าสู่ดินแดนของอิสราเอล ทำให้อิสราเอลและฮามาสกลับมาเดินหน้าสู่การทำสงครามกันอีกครั้ง โดยไม่มีกำหนดว่าความขัดแย้งครั้งนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด (PPTV Online, 2566; Thai PBS, 2566)

1.3.2 สงครามรัสเซีย-ยูเครน ยืดเยื้อเข้าสู่ปีที่ 2 สงครามนี้ยังเป็นการต่อกรกันระหว่างประเทศมหาอำนาจ คือ ระหว่างสหรัฐอเมริกาที่ร่วมกับกลุ่มประเทศพันธมิตรตะวันตก ที่ต่อกรกับ จีน รัสเซีย และพวกพ้อง โดยยังไม่มีทีท่าที่จะเจรจาเพื่อสันติภาพกันอย่างจริงจัง เพราะต่างฝ่ายต่างที่จะเอาชนะ สร้างความเสียหายให้กับอีกฝ่าย ซึ่งในสงครามนี้ยูเครนที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากสหรัฐฯ ประเทศสมาชิกองค์การนาโต และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป รวมไปถึงญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ส่งผลให้มีความยืดเยื้ออย่างมองไม่เห็นจุดจบ (Thai PBS, 2566)

2. มิติเศรษฐกิจโลกในช่วงปี 2564-2566

2.1 มิติเศรษฐกิจโลก ปี พ.ศ. 2564 (ค.ศ. 2021)

เศรษฐกิจโลกในช่วงปี 2564 เกิดปัญหาเงินเฟ้อในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วทั่วโลกหลังจากได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจก็มีอัตราเงินเฟ้อในประเทศสมาชิกสูงขึ้นในรอบ 25 ปีอีกด้วย ภาวะเงินเฟ้อดังกล่าวส่งผลให้ราคาสินค้าและพลังงานทั่วโลกสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้านธนาคารกลางสหรัฐอเมริกา จึงมีแผนเตรียมขึ้นดอกเบี้ยเพื่อตรึงราคาในการช่วยควบคุมสถานการณ์เงินเฟ้อดังกล่าว โดยอัตราเงินเฟ้อในสหรัฐอเมริกาปรับตัวสูงขึ้นในธันวาคม 64 อยู่ที่ 7 เปอร์เซ็นต์ หากเทียบกับปีก่อนหน้านี้ ซึ่งปรับตัวสูงขึ้นจากเดิมถึง 6 เปอร์เซ็นต์ เป็นเวลานานถึง 3 เดือน ในทางกลับกัน เศรษฐกิจของจีน ปี 2564 กลับมีทิศทางที่สวนทางกับเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในจีนเป็นอัตราที่สูงขึ้นมากเป็นประวัติการณ์ นับว่าเศรษฐกิจจีนในปีนี้ยังคงดึงดูดความสนใจของนักลงทุนต่างชาติได้ดี แม้จะเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อยู่ทั่วโลก โดยอัตราการลงทุนจากต่างชาติในจีนโตขึ้นถึง 5.9 ล้านล้านบาทในปี 2564 กระทรวงพาณิชย์จีนก็ได้ออกมาเผยแพร่ข้อมูลปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ขยายตัวถึงร้อยละ 14.9 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปีต่อปี และยังพุ่งสูงเป็นประวัติการณ์ที่ 1.15 ล้านล้านหยวน และที่น่าสนใจ มูลค่าการลงทุนที่เป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.2 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแบบปีต่อปี ซึ่งมากถึง 1.73 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจในช่วงปี 2564 ของสองประเทศมหาอำนาจ แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะขณะที่สหรัฐอเมริกาต้องประสบปัญหาเงินเฟ้ออย่างหนัก แต่เศรษฐกิจของประเทศจีนกลับเดินหน้าและเติบโตไปในทิศทางที่ดี ภายใต้อผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในช่วงปี 2564 (กองบรรณาธิการ Thairath Money, 2565)

2.2 มิติเศรษฐกิจโลก ปี พ.ศ. 2565 (ค.ศ. 2022)

จากสถานการณ์การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกในวงกว้าง ที่มาจากความไม่แน่นอนทางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความมั่นใจในการทำธุรกิจลดน้อยลง และแนวโน้มการกู้ยืมที่เพิ่มขึ้นทำให้แนวโน้มการลงทุนอ่อนแอลง เศรษฐกิจโลกได้รับความเสี่ยงสูงขึ้นเป็นอย่างมากจากของปรากฏการณ์สงครามในยูเครน, การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ในระลอกใหม่ และการปรับนโยบายทางการเงินที่เข้มงวดอย่างรวดเร็วกว่าที่คาดการณ์ในประเทศพัฒนาแล้ว ส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวจากการระบาดใหญ่อย่างหนัก โดยมีผลการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลกคือร้อยละ 2.9 และเมื่อมีปัญหาเงินเฟ้อของโลกที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 8.8 ก็ยิ่งส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาที่มีกำลังการซื้อสูงมีการเติบโตของ GDP ลดลงคือเหลือการเติบโตลงเพียงร้อยละ 1.9 ในขณะที่ญี่ปุ่นก็โตช้าลงเหลือร้อยละ 1 แม้ยุโรปโตได้ร้อยละ 3.3 (นารินทิพย์ ท่องสายชล, 2566) มากกว่าเศรษฐกิจขนาดใหญ่อื่น ๆ แต่กำลังซื้อจากประเทศเหล่านี้ก็น้อยลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนาอย่างหนักอยู่ดี (United Nations, 2022, p.1-2)

ในฐานะเศรษฐกิจขนาดใหญ่ อัตราดอกเบี้ยของสหรัฐอเมริกามีผลต่อการทำธุรกิจและเศรษฐกิจโลกโดยตรง ปีนี้สหรัฐอเมริกาขึ้นดอกเบี้ยจากต้นปี 2565 ที่ร้อยละ 0.25 และเมื่อถึงปลายปีก็ขึ้นมาเป็นร้อยละ 4.25 เพื่อดึงเงินเฟ้อ ส่งผลให้เกิดการย้ายออกของฐานการผลิตหรือไปลงทุนในต่างประเทศเนื่องจากต้นทุนการกู้ยืมที่สูงขึ้น และส่งผลให้สินค้าส่งออกของสหรัฐแพงขึ้นเนื่องจากเงินดอลลาร์ที่แข็งค่าขึ้น เมื่อเงินดอลลาร์แข็งค่าขึ้นก็ได้กระทบต่อประเทศคู่ค้าของสหรัฐ ซึ่งต้องแบกรับราคาสินค้าที่สูงขึ้น ความหวังของเศรษฐกิจโลกในปี 2565 อยู่ที่ประเทศจีน เพราะจีนเป็นเศรษฐกิจใหญ่อันดับสองของโลก และปีนี้ขยายตัวได้เป็นร้อยละ 2.7 แม้ว่าเศรษฐกิจของจีนจะไม่อาจต้านทานกระแสการตกต่ำของเศรษฐกิจจาก 3 เศรษฐกิจขนาดใหญ่ แต่ว่าจีนก็สามารถโอบอุ้มเศรษฐกิจโลกได้บ้าง (นารินทิพย์ ท่องสายชล, 2566)

2.3 มิติเศรษฐกิจโลก ปี พ.ศ. 2566 (ค.ศ. 2023)

ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ และสงครามเทคโนโลยีระหว่างจีน – สหรัฐฯ มีการแบ่งแยกมากขึ้นจนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเทคโนโลยี เรื่องการค้า หรือเรื่องของมาตรฐานต่าง ๆ เป็นต้น โดย “กิริฎา เภาพิจิตร์” ให้ความเห็นว่า ปัญหาเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ระหว่างจีนและสหรัฐฯ เป็นมากกว่าสงครามการค้ามีความรุนแรงและมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้น เนื่องจากจีนมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีค่อนข้างมาก สหรัฐฯ จึงเกรงว่าพัฒนาการทางเทคโนโลยีของจีนจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของสหรัฐฯ และโลก จึงเกิด “สงครามเทคโนโลยี” ซึ่งสหรัฐฯ ไม่อนุญาตให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนเซมิคอนดักเตอร์ส่งให้จีน ส่งผลให้จีนผลิตเซมิคอนดักเตอร์ไม่ได้ จากปรากฏการณ์โลกอื่น ๆ ที่นอกจากความขัดแย้งระหว่างจีน - สหรัฐฯ ก็ยังมีหลายปัจจัยเชิงลบที่บั่นทอนการเติบโตในปีและคาดการณ์ว่าจะส่งผลต่อปีต่อไป ทั้งการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีนโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับอสังหาริมทรัพย์ของจีน ความเสี่ยงต่อภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจในยุโรป ภาวะภัยแล้งจากปรากฏการณ์เอลนีโญ สงครามรัสเซีย-ยูเครนและความตึงเครียดในตะวันออกกลาง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานโลก (กรุงศรี, 2567)

หนึ่งในภาพตัวอย่างผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2566 คือจากปัญหาสภาพเศรษฐกิจมหภาคที่มาจากสภาวะแช่แข็งอย่างต่อเนื่องจากการระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัททุกระดับ ซึ่งรวมไปถึงบริษัทใหญ่ระดับโลก เช่น Google, Amazon, Microsoft, Yahoo, Meta และ Zoom เป็นเหตุให้เกิดการเลิกจ้างพนักงาน โดย Meta เลิกจ้างพนักงานกว่า 10,600 คน บริษัท Dropbox ประกาศปลดพนักงาน 500 คน และ Google ประกาศตัดลดพนักงานจำนวน 12,000 ตำแหน่ง เป็นต้น (Thai PBS, 2566) นี่เป็นภาพที่ทำให้เห็นว่าแม้บริษัทขนาดใหญ่ระดับโลกก็ยังได้รับผลกระทบอย่างหนักจนต้องลดขนาดองค์กรลง และหรือหาทางออกให้กับบริษัทเพิ่มมากขึ้นด้วยการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ช่วยในการทำงาน ซึ่งประหยัดค่าใช้จ่ายลงไปได้อย่างมหาศาล แต่ภูมิภาคเอเชียยังเป็นภูมิภาคที่ดึงดูดการค้าและการลงทุน เพราะเศรษฐกิจยังเติบโตได้ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทยเป็นอันดับสองของอาเซียนรองจากเวียดนามที่มีบริษัทย้ายมาลงทุน ไทยจึงยังคงมีการลงทุนของภาคเอกชนจากต่างประเทศมาลงทุนในอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้า พลังงานสะอาด และ Cloud Service เป็นต้น (นารินทิพย์ ท่องสายชล, 2566)

จากรายงานพบว่า เศรษฐกิจโลก ปี 2566 เติบโตอยู่ที่ร้อยละ 3.3 มีอัตราเงินเฟ้อทั่วโลกร้อยละ 6.7 ซึ่งจากการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในปี 2565 ส่งผลให้โดยประเทศที่มีภาวะหนี้ทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในการควบคุมอัตราเงินเฟ้อได้ตามเป้าหมายมากกว่ากลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ถึงแม้ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์จะส่งผลให้ราคาสินค้าโภคภัณฑ์สูงขึ้น ทำให้อาการกลางจำเป็นต้องดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวดเพื่อควบคุมอัตราเงินเฟ้อต่อไป (NIA, 2024)

3. มิติสังคมโลก

3.1 มิติสังคมโลก ปี พ.ศ. 2564 (ค.ศ. 2021)

ปรากฏการณ์ประชากรประสบปัญหาการว่างงานเพิ่มขึ้นทั่วโลก สืบเนื่องย้อนไปในเดือนเมษายน ในปี พ.ศ. 2563 หลังจากมีเหตุการณ์การระบาดของ COVID-19 ซึ่งประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาเองก็ประสบปัญหาประชากรการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยมีอัตราสูงถึง 14.7 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดนับตั้งแต่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ โดยมีประชากร 23.1 ล้านคนตกงานจากเหตุการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม การบริการ การพักผ่อนหย่อนใจ และการดูแลสุขภาพ ล้วนได้รับผลกระทบอย่างหนักหนาสาหัสไปทั่วโลก การจับจ่ายใช้สอยของผู้บริโภคก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัด เมื่อประชากรและพนักงานทุกภาคส่วนต้องดำเนินการตามนโยบายให้กักตัวอยู่บ้าน บริษัทหลายแห่งและหลายองค์กรจึงออกมาตรึงการให้มีการทำงานจากที่บ้าน และปรากฏการณ์หลังการระบาดใหญ่ก็ยังดำเนินมาเรื่อย ๆ และได้เปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานของผู้คนทั่วโลกนับล้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สืบเนื่องต่อมาในปี 2023 พนักงานประจำในสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 12.7 ต้องทำงานจากที่บ้าน ร้อยละ 28.2 ต้องทำงานแบบผสมผสาน ระหว่างออฟฟิศและที่บ้าน ตามข้อมูลของ Forbes Advisor ศูนย์กลางเมืองที่เคยมีคนงานเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน โดยตำแหน่งงานว่างในสำนักงานก็มีอัตราสูงขึ้น ธุรกิจขนาดเล็กก็ต้องปิดตัวลงอย่างไร้หนทางชัดเจน ทำให้อัตราตำแหน่งงานว่างในสำนักงานระดับประเทศก็พุ่งสูงถึง 19.6 เปอร์เซ็นต์ในปี 2023 (Lenny Bernstein, 2025; Natalie Campisi, 2025)

3.2 มิติสังคมโลก ปี พ.ศ. 2565 (ค.ศ. 2022)

ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศอินเดียขึ้นอันดับ 1 ที่เป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก โดยจำนวนประชากรมากถึง 8,000 ล้านคน ซึ่งแซงหน้าประชากรของประเทศจีนในที่สุด ด้าน Population Media Center มีความกังวลเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า จำนวนประชากรกว่า 8,000 ล้านคน ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดบนโลก โดยได้เผยถึงเหตุผลที่มีปัจจัยของการมีประชากรมากเกินไป อยู่ 3 สาเหตุ ได้แก่ อัตราการเสียชีวิตของประชากรที่ลดลง การคุมกำเนิดที่ไม่มีประสิทธิภาพเพราะสตรีอาจเข้าไม่ถึงการศึกษาในด้านนี้ที่มากพอ (Thai PBS, 2566)

ประชากรเกิดความไม่มั่นคงทางอาหารจากปรากฏการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครน ประชากรเกือบทั่วโลก ต้องประสบกับปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหารจากสงครามรัสเซียกับยูเครน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หลังจากทีรัสเซียได้ดำเนินการส่งกองเรือไปปิดล้อมน่านน้ำจนถึง 3 เดือน ทำให้ไม่สามารถขนส่งสินค้าต่าง ๆ ได้ตามปกติ เพราะร้อยละ 70 ของข้าวสาลีจากยูเครนเป็นวัตถุดิบสำคัญของอาหารหลักที่หล่อเลี้ยงปากท้องของประชากรโลก แต่กลับไม่สามารถส่งออกได้ ทำให้ข้าวสาลีจำนวนไม่น้อยกว่า 20 ล้านตันต้องตกค้างอยู่ในโกดังเป็นเวลาอันยาวนาน ขณะนั้นเองรัสเซียถูกประณามว่า ใช้อาหารมาเป็นอาวุธเพื่อสร้างความวุ่นวายปั่นป่วนไปทั่วโลก (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, 2025)

3.3 มิติสังคมโลก ปี พ.ศ. 2566 (ค.ศ. 2023)

ปรากฏการณ์แผ่นดินไหวในตุรกีและซีเรีย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตประชากรในหลายมิติ เนื่องจากจากเหตุการณ์ครั้งนี้มีประชากรเสียชีวิตมากถึง 50,000 คน รวมถึงความเสียหายทางทรัพย์สินต่างๆ เช่น บ้านเรือนเสียหาย ของมีค่าสูญหาย ด้านการขาดแคลนอาหารเนื่องจากการขนส่งที่ลำบาก รวมถึงเรื่องการเงินจากความเสียหายจากเหตุการณ์นี้ที่ต้องใช้เวลาและใช้งบประมาณจำนวนมากในการฟื้นฟู และเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว แต่เกิดขึ้นถึงสองครั้งในระยะเวลาติดกัน และยังแผ่รัศมีความเสียหายไปในวงกว้าง ทำให้ได้รับผลกระทบซ้ำแล้วซ้ำเล่า (รอยเตอร์, 2023) เพราะตุรกีอยู่บนรอยเลื่อนอานาโตเลีย ตะวันออกและเป็นรอยเลื่อนตามแนวระดับ ที่เกิดจากชั้นหินแข็งของโลกดันตัวเข้าหากัน ผ่านแนวรอยเลื่อนดังกล่าวในแนวตั้ง ทำให้เกิดแรงดันมหาศาลส่งผลทำให้ชั้นหินแข็งชั้นหนึ่งเคลื่อนตัวหลุดออกมาทางแนวนอน จนปล่อยแรงกดดันดังกล่าวที่สะสมไว้เป็นจำนวนมากและเป็นเวลานาน จนเกินไป จนทำให้เกิดปรากฏการณ์แผ่นดินไหว ผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความกังวลให้ประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง เพราะจากการบันทึกสถิติเหตุการณ์แผ่นดินไหวในครั้งนี้ รับรู้แรงสั่นสะเทือนไกลถึงเลบานอน ที่อยู่ห่างจากตุรกีและซีเรียออกไปถึง 300 กิโลเมตร ตลอดจนมีการแจ้งเตือนอพยพรื้อขนานเล็กตามมาเป็นระยะอย่างต่อเนื่องอีกหลายร้อยครั้ง และความเสียหายก็ได้เกิดขึ้นซ้ำอีก โดยแผ่นดินไหวขนาด 6 แมกนิจูดเกิดซ้ำ ๆ ภายในช่วงระยะเวลาห่างกันเพียงไม่ถึง 3 สัปดาห์ เหตุการณ์ครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ไม่มีใครสามารถให้คำมั่นได้ว่าประชาชนจะไม่พบเจอปรากฏการณ์แผ่นดินไหวแบบนี้อีก เพราะตลอดเดือนกุมภาพันธ์ ของปี 2566 เป็นเดือนที่ประชาชนของตุรกีและซีเรียต้องสูญเสียอย่างมหาศาลจนมีชื่อเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า กุมภาพันธ์วิปโยค (ฐานเศรษฐกิจ, 2566)

‘Climate Change’ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและอัตราการเสียชีวิตของประชากรทั่วโลก จากหลายเหตุการณ์ที่มาจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น อุทกภัยที่เกิดขึ้นประจำทุกปีและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ กระบวนการผลิตอาหารที่ไม่ต่อเนื่อง และการพลัดถิ่น เป็นต้น โดยสำนักงานอ้างอิงประชากร (Population Reference Bureau: PRB) เผยว่า ประเภทของประชากรก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น เช่น อายุ เพศ หรือสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ปัจจุบันโลกของเรามีประชากรโลกมากถึง 8 พันล้านคน แต่การคาดการณ์กล่าวว่า ภายในปี 2593 ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นถึง 9.8 พันล้านคน แต่ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้ประชากรโลกลดลง คือการพบผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ (Internally Displaced Persons: IDPs) จำนวนมากถึง 8.7 ล้านคน ซึ่งมีสาเหตุมาจากภัยพิบัติในปี 2565 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นประชากรของประเทศปาकिสถานมากถึง 1 ล้านคน ในจีเรียจำนวน 854,000 คน และประชากรของสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโกจำนวน 283,000 คน และพบว่า ร้อยละ 69 ในกลุ่มประเทศที่ประชากรมีรายได้ต่ำ (LICs) ต้องประสบกับผลกระทบจากความไม่มั่นคงทางอาหารในระดับขั้นรุนแรง ซึ่งส่วนมากจะเป็นประชากรของสาธารณรัฐเซียร์ราลีโอนร้อยละ 89 อัฟกานิสถานร้อยละ 79 เบนินร้อยละ 74 และเยเมนร้อยละ 67 และพบว่าระหว่างปี 2583 ถึงปี 2602 พบว่ามีการเสียชีวิตของประชากรต่อ 100,000 คน (Praewpan Sirilurt, 2024)

องค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (WMO) ยังเปิดเผยอีกว่ายังมีผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและจากทางน้ำ ที่ร้ายแรงระดับโลกจำนวน 3,612 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าว มากถึง 984,263 ราย ส่งผลมาถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่าความเสียหายถึง 1.4 ล้านล้านดอลลาร์ โดยเอเชียมีอัตราส่วนมากถึง 47% ของการเสียชีวิตทั้งหมด ที่เกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติทั่วโลก โดยระบุว่ามาจากปรากฏการณ์พายุหมุนเขตร้อนเป็นปัจจัยอันดับหนึ่งของความเสียหาย (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2567)

จะเห็นได้ว่าผลกระทบที่มาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสร้างผลกระทบให้ประชากรโลกอย่างหลีกเลี่ยง โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาจะได้รับผลกระทบมากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ถึงแม้ว่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะมาจากประเทศพัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่ เช่น จากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และภาคอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ (Praewpan Sirilurt, 2024)

จากการศึกษาปรากฏการณ์โลก ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงช่วงปี 2564-2566 ผ่านการแบ่งแยกหัวข้อออกเป็นมิติการเมือง มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคม พบว่า สถานการณ์โลกในช่วงปี พ.ศ. 2564-2566 ได้สะท้อนถึงความเชื่อมโยงของปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะบทบาทของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา จีน รัสเซีย และอินเดีย ที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างและทิศทางของสังคมโลกในทุกมิติ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นภายในแต่ละประเทศ ข้อความขัดแย้งที่ลุกลามจนกลายเป็นสงครามในแต่ละภูมิภาค และความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างมหาอำนาจ ได้ส่งผลให้แต่ละประเทศมีท่าทีที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจที่ตกต่ำลงอย่างหนักของแต่ละประเทศได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มี

ผลต่อทำที่และนโยบายของประเทศเหล่านั้น วิฤตการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลให้มีการพูดในรูปแบบใหม่ มีการพึ่งพาในรูปแบบใหม่ และเริ่มมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายตามผลประโยชน์ หรือตามความร่วมมือในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคีด้วย

มุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66

ในงานการศึกษาวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยเริ่มจากการจัดหมวดหมู่ข้อมูลงานการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะแบ่งแยกหัวข้อออกเป็นงานที่ศึกษามิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และงานการศึกษาในมิติด้านความมั่นคง โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. งานการศึกษามิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 - 66

ในงานการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 - 66 มีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพียง 3 ฉบับ โดยแบ่งเป็นการศึกษาในมิติความร่วมมือระหว่างประเทศ จำนวน 2 ฉบับ และมิติความขัดแย้ง จำนวน 1 ฉบับ ดังต่อไปนี้

1.1 มิติด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในมิติความร่วมมือระหว่างประเทศ งานฉบับแรกเป็นการศึกษาในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” จัดทำโดย กิตติพงษ์ แก้วพา เป็นงานที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ และมีการใช้แนวคิดอันได้แก่ แนวคิดความมั่นคง ทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย ทฤษฎีการปฏิบัติการ ทฤษฎีเกี่ยวพัน ทฤษฎีดุลอำนาจ ทฤษฎีระบบ และทฤษฎีเกม แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง แนวคิดเรื่องการวิเทศสัมพันธ์ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การศึกษาความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเน้นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) เพื่อพัฒนาแนวทางในเชิงนโยบายและปฏิบัติการ โดยพบว่า ความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมุ่งให้เกิดความร่วมมือระหว่างทั้งผู้บังคับบัญชาระดับสูงและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยสามารถทำให้การประสานงานระหว่างกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ยังมีข้อบกพร่องในความร่วมมือระหว่างกันอยู่ ซึ่งกิตติพงษ์ แก้วพา ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการปัญหานี้ โดยเห็นควรให้มีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางทหาร รวมถึงประเมินผลและทบทวนยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนงานอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทหารทั้งสองประเทศ ควรจัดขึ้นในโอกาสที่เหมาะสมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ และควรมีการอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักถึงประเด็นอ่อนไหวที่ควรหลีกเลี่ยง พร้อมดำเนินการด้วยความระมัดระวังและจริงใจ (กิตติพงษ์ แก้วพา, 2565)

และงานการศึกษาเรื่อง “แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยกับไต้หวัน ในบริบทความสัมพันธ์ไทย-จีน และความท้าทายทางสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ” จัดทำโดย พินท์สุดา ชัยนาม เป็นบทความวิชาการที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับไต้หวันต้องพิจารณาความละเอียดอ่อนทางประวัติศาสตร์และการเมืองระหว่างจีนกับไต้หวัน เนื่องจากไต้หวันเป็นผลประโยชน์หลักของจีนที่ไม่สามารถประนีประนอมได้ ท่ามกลางการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ที่รุนแรงขึ้นระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ไทยจึงต้องรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับทั้งจีนและไต้หวัน โดยยึดนโยบายจีนเดียวอย่างเคร่งครัด เพื่อรักษาผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและบทบาทในเวทีระหว่างประเทศตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้แม้สถานการณ์อาจเปลี่ยนแปลงในอนาคต ไทยก็ยังต้องดำเนินนโยบายอย่างรอบคอบ (พินท์สุดา ชัยนาม, 2564)

1.2 มิติความขัดแย้งระหว่างประเทศ

มิติด้านความขัดแย้งพบการศึกษาเพียง 1 เรื่องคือ งานการศึกษาเรื่อง “ศึกษาแนวโน้มและปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย - กัมพูชา” จัดทำโดย ชาคกริต คิตประเสริฐ เป็นงานที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และมีการใช้แนวคิดและทฤษฎีอันได้แก่ ทฤษฎีความมั่นคงแห่งชาติ แนวความคิดผลประโยชน์ของชาติ แนวความคิดนโยบายต่างประเทศของไทย แนวความคิดทฤษฎีการพึ่งพา แนวคิดทฤษฎีพึ่งพาอาศัยกัน แนวคิดทฤษฎีการบูรณาการหรือทฤษฎีภูมิภาคนิยม ทฤษฎีความขัดแย้งระหว่างประเทศ แนวคิดการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศ และ แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเล็กกับประเทศมหาอำนาจ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ต้นตอของปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ ที่ชัดเจนมากที่สุดในปัจจุบันคือปัญหาข้อพิพาททางเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล การศึกษางานชิ้นนี้ทำให้ได้ทราบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย - กัมพูชา นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อและการรับรู้ของชาวกัมพูชา เหตุผลทางวัฒนธรรมที่ชาวกัมพูชาบางกลุ่มเกรงว่าการเผยแพร่วัฒนธรรมของไทยที่มาถึงสื่อต่าง ๆ จะเป็นการครอบงำทางวัฒนธรรมต่อชาวกัมพูชา เหตุผลทางการเมือง โดยเฉพาะการต่อสู้และความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มพรรคการเมืองในกัมพูชา มักจะมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น และมักใช้ไทยเข้าไปเกี่ยวข้องในประเด็นทางการเมืองเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกับชาวกัมพูชาว่าไทยเอารัดเอาเปรียบในเรื่องเส้นเขตแดน และเหตุผลทางเศรษฐกิจ ซึ่งหลายชาติรวมทั้งไทยเข้าไปลงทุนและทำการค้ากับกัมพูชาเพื่อเอาประโยชน์ส่วนแบ่งจากการลงทุนและการค้าในความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติโดยขาดการช่วยเหลือและการพัฒนา ซึ่งกัมพูชามองว่าเป็นการเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ (ชาคกริต คิตประเสริฐ, 2564)

2. งานการศึกษาในมิติด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ) รุ่นที่ 64 - 66

การศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ) รุ่นที่ 64 - 66 พบว่าให้ความสนใจในมิติความมั่นคงมากกว่ามิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยภาพรวม โดยในประเด็นเกี่ยวกับมิติความมั่นคงจะแบ่งออกเป็น 3 ด้านหลักคือ ความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม โดยจะนำเสนอแยกเป็นแต่ละรุ่น ดังนี้

2.1 งานการศึกษาในมิติด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ) รุ่นที่ 64

ในงานการศึกษาที่ศึกษาในมิติด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 มีจำนวน 17 ฉบับ ซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านการเมือง 12 ฉบับ (แบ่งเป็นด้านการทหาร 8 ฉบับ และด้านยุทธศาสตร์ 4 ฉบับ) เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ 1 ฉบับ และเกี่ยวข้องกับด้านสังคม 4 ฉบับ (ด้านวิทยาศาสตร์ 1 ฉบับ, ด้านจิตวิทยา 3 ฉบับ) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1.1 ด้านการเมือง

ในมิติความมั่นคงด้านการเมืองของรุ่นที่ 64 ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 12 ฉบับ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างงานที่น่าสนใจ 4 ฉบับ ดังนี้

งานฉบับแรก เป็นการศึกษาด้านการทหารในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนากิจการอวกาศของกองทัพอากาศเพื่อความมั่นคงทางอวกาศ” จัดทำโดย จักร สุวรรณทัต เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ และมีการใช้แนวคิดยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาพัฒนาการกิจการอวกาศของกองทัพอากาศ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการอวกาศของกองทัพอากาศในปัจจุบัน และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากิจการอวกาศของกองทัพอากาศให้รองรับอนาคตได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสาระสำคัญของงานคือ กองทัพอากาศได้เริ่มต้นพัฒนาศักยภาพด้านกิจการอวกาศอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการอวกาศเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 พร้อมทั้งส่งดาวเทียมมนา-1 ขึ้นสู่วงโคจรเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการเฝ้าระวังทางอวกาศ โดยสามารถนำข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมมาบูรณาการกับระบบตรวจจับอื่น ๆ เพื่อช่วยในการวางแผนรับมือและป้องกันภัย ในขณะที่ดาวเทียมมนา-2 ได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมโดยติดตั้งกล้องมัลติสเปกตรัม เพื่อยกระดับความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลภาพถ่ายให้แม่นยำยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดการกิจการอวกาศมีข้อจำกัด 4 ประการ ได้แก่ ความไม่เข้าใจในภารกิจอวกาศที่แท้จริง ส่งผลให้พัฒนาล่าช้า การขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้าน ตลอดจนความไม่เป็นเอกภาพของการประสานงานทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานภายในกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานภายนอก ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนกิจการอวกาศของประเทศในระยะยาว ดังนั้น จักร สุวรรณทัต จึงได้ให้ข้อเสนอแนะในงานการศึกษานี้ว่า การพัฒนากิจการอวกาศของกองทัพอากาศจำเป็นต้องดำเนินควบคู่กับการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบปฏิบัติการและแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ โดยควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ องค์การควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของบุคลากร โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานในศูนย์ปฏิบัติการทางอากาศของกองทัพอากาศเพื่อให้สามารถรองรับภารกิจที่มีความซับซ้อนและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การจัดทำนโยบายด้านกิจการอวกาศอย่างชัดเจน ครอบคลุมตั้งแต่ยุทธศาสตร์ ยุทธการ จนถึงยุทธวิธี และการพัฒนาหลักสูตรด้านกิจการอวกาศในระดับพื้นฐานสำหรับสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศ เพื่อวางรากฐานองค์ความรู้และสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพรองรับภารกิจในอนาคต (จักร สุวรรณทัต, 2565)

งานฉบับที่ 2 เป็นการศึกษาด้านการทหารในหัวข้อเรื่อง “แนวทางพัฒนาการจัดการด้านความมั่นคงชายแดนไทย-ลาว เพื่ออธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ” จัดทำโดย ณรงค์ สอนแก้ว เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพความมั่นคงชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่เป็นอยู่ปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการด้านความมั่นคง ชายแดน ไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่ออธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติและเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาการจัดการด้านความมั่นคงชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่ออธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีในการศึกษาอันได้แก่ 1. แนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ 2.แนวคิดในการดำเนินยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ 3.แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 4.แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ และ 5.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งในพื้นที่ตามแนวชายแดน ซึ่งมีสาระสำคัญของการศึกษาคือ ประเทศไทยได้ดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศลาวมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นผลจากความร่วมมือในระดับทวิภาคี โดยกระบวนการดังกล่าวดำเนินไปตามกรอบความตกลงที่มีการตกลงร่วมกันระหว่างสองประเทศ และสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนอย่างยั่งยืน ซึ่งการบริหารจัดการความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นแบบผสมผสาน และคำนึงถึงยุคความรูปแบบใหม่ใน 4 มิติสำคัญ ได้แก่ ความมั่นคงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหาร ทั้งนี้ สถานการณ์และบริบทของความมั่นคงได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ มีการพบว่า ปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อความมั่นคงชายแดนไทย-ลาว คือ ความผันผวนของการเมืองทั้งภายในและในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางทหารและการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณของกองทัพ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการป้องกันได้อย่างเต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดการความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-ลาวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งในด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ พร้อมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่ชายแดนและประชาชนในพื้นที่ การพัฒนากลไกทางกฎหมายและการสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืน โดยณรงค์ สอนแก้ว ให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานว่า ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ ให้มีการพัฒนาโครงสร้างการบริหารในพื้นที่ชายแดนให้สอดคล้องกับกฎหมายและคำสั่ง ปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกฎหมายให้ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และเพิ่มบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและภัยคุกคาม และข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการประเมินภัยคุกคามในทุกระดับ โดยพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการความมั่นคงให้

มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมั่นคง ความรู้เรื่อง Hybrid Warfare และส่งเสริมการเตรียมพร้อมป้องกันรับมือกับสงครามรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้น (ณรงค์ สวนแก้ว, 2565)

งานการศึกษาฉบับที่ 3 เป็นการศึกษาด้านยุทธศาสตร์ในหัวข้อเรื่อง “บทบาทความร่วมมือขององค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้” จัดทำโดย ธีรภัทร จันทการ เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนการแก้ไข ปัญหาความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการขององค์การระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคง และเพื่อศึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อประโยชน์สุขสงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยส่วนรวม โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาอันได้แก่ 1.แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ 2.แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ 3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการพัฒนา 4.ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศ และ 5.แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีสาระสำคัญคือ สถานการณ์ความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเป็นปัญหาที่สืบเนื่องจากประวัติศาสตร์และความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างซับซ้อน ภาครัฐอาจมีข้อบกพร่องในการบริหารจัดการพื้นที่ จนก่อให้เกิดความไม่พอใจของประชาชนในพื้นที่ ขณะที่การดำเนินงานบางอย่างของภาครัฐก็ถูกกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่อต้านเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ในบริบทนี้ องค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) มีบทบาทสำคัญในการช่วยตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม บางองค์กรก็อาจดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องแนวคิดที่ขัดต่อภาครัฐ หรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้มีความคิดต่างจากรัฐ ส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจและยากต่อความร่วมมือ นอกจากนี้ การดำเนินการของบางองค์กรยังมีอุปสรรค เช่น การไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่รัฐกำหนด ความไม่เข้าใจบริบทพื้นที่อย่างถ่องแท้ หรือการขาดความโปร่งใส ซึ่งอาจถูกมองว่าแทรกแซงอธิปไตย และมีความเสี่ยงต่อความมั่นคง โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลและการเคลื่อนไหวบางอย่างถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือกดดันรัฐบาลไทยในเวทีระหว่างประเทศ นำมาสู่ข้อเสนอแนะของ ธีรภัทร จันทการ ว่า ภาครัฐจะต้องมีการปรับตัวให้มีกลไกเพื่อสามารถรองรับความร่วมมือให้มากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถรู้เท่าทันภาคสังคมระหว่างประเทศ และภาคองค์กรพัฒนาเอกชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยให้เกิดความยั่งยืนต่อไป (ธีรภัทร จันทการ, 2564)

และงานการศึกษาฉบับที่ 4 เป็นการศึกษาด้านยุทธศาสตร์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลาง (Big data) เพื่อบูรณาการงานข่าวกรองด้านความมั่นคง” จัดทำโดย ยุทธกร สุภาสุรย์ เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษารอบแนวคิด วิเคราะห์โครงสร้างศูนย์ข้อมูลกลาง (Big Data) ที่ประสบความสำเร็จของหน่วยงานด้านความมั่นคงในต่างประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ รวมถึงปัญหา

ข้อขัดข้องในการบริหารจัดการ นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการข่าวกรองด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลโดย Big data เพื่อนำมาเป็นแนวทางการบูรณาการงานข่าวกรองด้านข่าวความมั่นคง และเพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลาง (Big Data) เพื่องานข่าวกรองด้านความมั่นคงอย่างบูรณาการ โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 และ ยุทธศาสตร์ข่าวกรองแห่งชาติ พ.ศ.2558 – 2564 ซึ่งสาระสำคัญ คือ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการข้อมูล Big Data ในหน่วยงานด้านความมั่นคง ได้แก่ การขาดความเข้าใจในระบบ Big Data การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานการธรรมาภิบาลข้อมูล ดังนั้น เพื่อให้การบูรณาการข้อมูล Big Data เป็นไปอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ในด้านนโยบายควรกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักให้ชัดเจนในการบริหารจัดการ และดูแลรักษาระบบในภาพรวมพร้อมกับเร่งกระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลของหน่วยงานตนเองอย่างเร่งด่วน ในระดับปฏิบัติควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความพร้อมต่อการบริหารจัดการข้อมูล Big Data จากแนวทางดังกล่าว ยุทธกร สุภาสุรย์ มีความเชื่อมั่นว่าหน่วยงานด้านความมั่นคงในประชาคมข่าวกรองจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้และสร้างเป็นรูปแบบในการพัฒนาการบูรณาการเทคโนโลยี Big Data ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ ซึ่ง ยุทธกร สุภาสุรย์ ให้ข้อเสนอแนะในงานคือ ในส่วนของข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย การนำเทคโนโลยี Big Data มาใช้ในบริบทด้านความมั่นคง จำเป็นต้องมีการวางรากฐานที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการจัดให้มีแหล่งเก็บข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และการบูรณาการข้อมูลให้เกิดความเชื่อมโยงเป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้งานข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการระบบ Big Data อย่างชัดเจน เพื่อดูแลภาพรวมให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิผล โดยเฉพาะข้อมูลด้านความมั่นคงที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เพื่อให้ทุกขั้นตอนเป็นไปตามกฎหมายและสร้างความมั่นใจในกระบวนการใช้งานข้อมูล ทั้งนี้ ในประชาคมข่าวกรอง ควรมีความเข้าใจร่วมกันถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล พร้อมทั้งสนับสนุนการนำ Big Data มาใช้ในการจัดตั้ง Data Lake หรือแหล่งรวมข้อมูลจากทุกหน่วยงาน เพื่อให้สามารถนำไปวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย และผู้บริหารของหน่วยงานความมั่นคงควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของระบบ Big Data นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านเทคโนโลยี Big Data ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาจเริ่มจากการจ้างผู้เชี่ยวชาญภายนอกในระยะแรกเพื่อเร่งพัฒนาแนวทางการทำงาน แล้วเสริมสร้างศักยภาพให้บุคลากรภายในหน่วยงานให้สามารถดูแลระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว (ยุทธกร สุภาสุรย์, 2564)

2.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

งานการศึกษาในมิติความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจมีเพียง 1 ฉบับ คืองานการศึกษาเรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนสหกรณ์การเกษตรสู่สหกรณ์วิสาหกิจใหม่ด้วยระบบ Logistics & Supply Chain ที่มีประสิทธิภาพ” จัดทำโดย คมกฤช จูตะกานนท์ เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ของงานคือ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำธุรกิจร่วมกันของธุรกิจเพื่อสังคม

กับสหกรณ์วิถีใหม่ เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลให้หลักการ อุดมการณ์ คุณธรรมและจริยธรรมขาดหายไป จากสหกรณ์ไทยในปัจจุบันและปัจจัยที่สำคัญต่อการส่งเสริมการเป็นสหกรณ์วิถีใหม่ และเพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนสหกรณ์วิถีใหม่โดยใช้ปัจจัยด้านการตลาดที่ทันสมัยและระบบ Logistics & Supply Chain ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยใช้แนวคิดทฤษฎีในการศึกษา ได้แก่ 1.แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2.หลักการพัฒนายั่งยืน 3.แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดสมัยใหม่ และ 4. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ สหกรณ์การเกษตรประสบปัญหาในหลายด้าน คือ ด้านบุคลากร ขาดประสบการณ์และความรู้ความสามารถในการบริหารงานสหกรณ์ รวมไปถึงการให้ความร่วมมือของสมาชิกในสหกรณ์ ด้านข้อกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการปรับรูปแบบการทำงานที่คล่องตัวเพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันกับธุรกิจเอกชน และด้านความเข้มแข็งในการประสานความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ การใช้จุดแข็งของสหกรณ์มาทำงานร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ คมกฤษ จูตะกานนท์ ได้ให้ข้อเสนอแนะของงานคือ ให้เน้นการเชื่อมโยงกับภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาาร่วมไปกับการเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์และซัพพลายเชนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความเจริญของสหกรณ์ ยกกระดับมาตรฐานการขนส่งและการตลาด เพื่อการเติบโตร่วมกันอย่างยั่งยืน (คมกฤษ จูตะกานนท์, 2564)

2.1.3 ด้านสังคม

งานการศึกษาที่ศึกษาในมิติความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมมีด้วยกัน 4 ฉบับ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างงานมาจำนวน 2 ฉบับที่น่าสนใจ ดังนี้

ฉบับแรก เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนเกษตรผสมผสานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ” จัดทำโดย จตุรภัทร วงศ์ศรีเผือก เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ งานนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการทำเกษตรผสมผสาน ที่ดำเนินการตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนเกษตรผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรผสมผสานโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ รวมทั้งกลไกการดำเนินงานที่จะมาเสริมให้เกิดผล อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้แนวคิดในการศึกษา ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 - 2580) 2.ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) 3. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรผสมผสาน 4.แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ 5.ทฤษฎีการบริหาร 4 M และ 6.ทฤษฎีกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ แนวทางการขับเคลื่อนเกษตรผสมผสานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ มีปัจจัยที่สำคัญได้แก่ การวางแผนการผลิต การบริหารจัดการการผลิตพืชชนิดต่าง ๆ และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตร อย่างไรก็ตาม จากจุดอ่อนในการขับเคลื่อนเกษตรผสมผสาน เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดผู้เชี่ยวชาญในการขยายผลการทำการเกษตรผสมผสานมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ปัญหาหนี้สินและทรัพย์สินของเกษตรกร และงบประมาณ

ในการขับเคลื่อนเกษตรผสมผสานยังไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร ส่งผลให้งานนี้มีข้อเสนอแนะจาก จตุรภัทร วงศ์ศรีเผือก คือ ให้มีการขยายผลการทำเกษตรผสมผสานโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นผลในทางปฏิบัติ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เกษตรกรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำการเกษตรให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน การพัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรจนสามารถปรับตัวสู่เกษตรกรมืออาชีพที่มีความพร้อมทั้งในแง่องค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด มีการนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิธีการปฏิบัติที่ดีมาใช้ผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ที่เหมาะสมในการพัฒนาการเกษตร โดยร่วมกันวางแผนและคาดการณ์ปริมาณการผลิตและความต้องการใช้พืชอาหารและพลังงานอย่างสมดุล เพื่อทำให้อินค้าเกษตรมีคุณภาพและเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตร ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (จตุรภัทร วงศ์ศรีเผือก, 2564)

ฉบับที่ 2 เรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะแรงงานไทยเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ” จัดทำโดย พิชัย เลี่ยมสุวรรณ งานฉบับนี้เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์แรงงานไทย การพัฒนาสมรรถนะแรงงาน ในสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรมของประเทศ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง และสมรรถนะของแรงงานไทย และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะแรงงานไทยเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพ 4. แนวคิดเกี่ยวกับแรงงานและมาตรฐานฝีมือแรงงาน 5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร 6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม และ 7. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพของการฝึกอบรม ซึ่งสาระสำคัญคือ ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของแรงงานไทยคือปัญหาเชิงโครงสร้างที่คุณภาพแรงงานและทักษะไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ตลาดแรงงานมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจากกระแสการเปลี่ยนแปลง และปัญหาเชิงโครงสร้างของตลาดแรงงานไทยที่ถูกทำให้รุนแรงขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะแรงงานไทยเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ คือ ให้มีการฝึกอบรมทักษะแก่แรงงานอย่างสม่ำเสมอ ให้มีการลงทุนด้านเทคโนโลยีหรือนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตหรือให้บริการ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การทำงาน และให้มีการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพแรงงานของภาครัฐ เช่น การพัฒนาฝีมือแรงงาน การปรับโครงสร้างตลาดแรงงานผ่านกลไก 3 ด้านที่สำคัญ บัณฑิตเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลขนาดใหญ่ และกลไกแรงจูงใจ และการปรับรูปแบบการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงาน ซึ่งพิชัย เลี่ยมสุวรรณ ได้ให้ข้อเสนอแนะ ในเชิงนโยบายคือ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานควรให้ความสำคัญกับการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และสนับสนุนการพัฒนาทักษะในอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเติบโตสูง เพื่อให้แรงงานไทยสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโควิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันภาครัฐจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการสร้างพื้นฐานของกำลังคน ไปจนถึงการส่งเสริมการเรียนในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต เช่น สาขา STEM นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษามีบทบาทมากขึ้น ตลอดจนการ

ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีการบรรจุทักษะที่จำเป็นในอนาคต เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การเขียนโปรแกรม และความสามารถทางภาษาต่างประเทศ โดยหลักสูตรควรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ภาครัฐควรยกระดับระบบการให้ค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับผลิตภาพแรงงานจริง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกลไกตลาดแรงงาน และลดช่องว่างของมาตรฐานการครองชีพระหว่างกลุ่มแรงงาน ทั้งนี้ อาจพิจารณาขยายอายุเกษียณ ซึ่งภาครัฐต้องปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้อต่อการจ้างงานแรงงานสูงวัยด้วย ในส่วนของข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ พิชัย เลี่ยมสุวรรณ ระบุว่ารัฐควรพิจารณาอุดหนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อกระตุ้นแรงจูงใจให้แรงงานพัฒนาทักษะใหม่ ๆ นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีระบบเผยแพร่ข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานอย่างสม่ำเสมอ พร้อมส่งเสริมให้สถานศึกษาให้ความรู้และคำแนะนำด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและแนวโน้มของตลาด ควรส่งเสริมการคุ้มครองแรงงานทั้งในด้านสิทธิ สวัสดิการ ความปลอดภัยในการทำงานให้มากขึ้น และความสัมพันธ์แรงงานที่ดี โดยมีมาตรฐานแรงงานไทยและแนวปฏิบัติแรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP) และควรยกระดับสภาพแวดล้อมโดยรวมของประเทศให้เอื้อต่อการทำงานและการใช้ชีวิต เพื่อดึงดูดแรงงานฝีมือสูงทั้งจากในและต่างประเทศ โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม สาธารณูปโภคและเทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับการพัฒนามนุษย์ภายในประเทศให้สามารถทำงานร่วมกับบุคลากรจากนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิชัย เลี่ยมสุวรรณ, 2564)

2.2 งานการศึกษาในมิติด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 65

งานการศึกษาในมิติด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 65 มีจำนวน 10 ฉบับ และมีเฉพาะด้านการเมืองและเศรษฐกิจเท่านั้น โดยแยกเป็นงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมิติการเมือง จำนวน 9 ฉบับ (แบ่งเป็นด้านการเมือง 4 ฉบับ ด้านการทหาร จำนวน 2 ฉบับ และด้านยุทธศาสตร์ จำนวน 3 ฉบับ) ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 1 ฉบับ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านการเมือง

ในด้านการเมืองมีงานการศึกษา จำนวน 9 ฉบับ โดยผู้วิจัยจะยกตัวอย่างงานมาจำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

งานศึกษาฉบับแรก เรื่อง “สภาวะแวดล้อมทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ” จัดทำโดย ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ งานชิ้นนี้เป็นงานประเภทบทความวิชาการที่มีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำเสนอสภาวะแวดล้อมทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งสถานการณ์การแบ่งขั้วอำนาจของโลกในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินนโยบายที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะมีต่อความมั่นคงของชาติในอนาคต ซึ่งงานการศึกษานี้มีสาระสำคัญว่า จีนมีบทบาทในเวทีโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจและการทหาร ขณะที่สหรัฐฯ และพันธมิตร รวมถึงประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก ต่างเพิ่มขีดความสามารถทางทหาร ส่งผลให้เกิดการแข่งขันและความตึงเครียดด้านอาวุธมากขึ้น ในฝั่งของรัสเซียยังคงขัดแย้งกับชาติตะวันตกแต่ใกล้ชิดกับจีนและเกาหลีเหนือ และมี

บทบาทเพิ่มในภูมิภาคโดยเฉพาะด้านพลังงานและอาวุธ ส่วนอินเดียจะกลายเป็นกองทัพที่ทันสมัย และมีบทบาทคานอำนาจในอนาคต กลุ่มชั่วคราวต่าง ๆ เช่น EU, NATO, BRICS, QUAD และ AUKUS กำลังขยายตัวเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงของสงครามแบบดั้งเดิม ประเทศไทยและอาเซียนจึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางความมั่นคงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่งานนี้ว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวเชิงยุทธศาสตร์เพื่อรักษาคุณภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ไทยควรเป็นกลาง ไม่เข้าข้างมหาอำนาจฝ่ายใด ยึดหลักการรักษาสันติภาพของชาติเป็นสำคัญ (National Interest) พร้อมทั้งวางกลยุทธ์รับมือกับความเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์ อาทิ ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐฯ โครงการ Belt and Road Initiative ของจีน และยุทธศาสตร์ความมั่นคงของรัสเซีย ซึ่งมีผลกระทบต่อเสถียรภาพในภูมิภาค โดยในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนไปสู่ระบบหลายชั่วคราว กองทัพไทยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือผ่านแนวทาง "ทูตฝ่ายทหาร" (Defence Diplomacy) เพื่อประสานนโยบายความมั่นคงระดับภูมิภาคโดยเฉพาะกับประเทศสมาชิกอาเซียน นอกจากนี้ บทเรียนจากสงครามรัสเซีย-ยูเครนชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์อาจปะทุได้ตลอดเวลา ประเทศไทยจึงต้องเตรียมความพร้อมทางทหารเพื่อรับมือภัยคุกคามตามแบบอย่างรอบด้าน เพราะความไม่พร้อมจะส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่ออธิปไตยและความมั่นคงของชาติในระยะยาว (ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ, 2565)

งานการศึกษาฉบับที่ 2 เรื่อง “การปล่อยชั่วคราวคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงศึกษา : กรณีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112” จัดทำโดย อวิรุทธ์ ชาญชัยกิตติกร งานชิ้นนี้เป็นงานประเภทบทความวิชาการที่มีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งสาระสำคัญของงาน คือ การที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างการดำเนินคดีอาญาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 โดยถือหลักที่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวตามหลักสิทธิมนุษยชนที่สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยหรือผู้ต้องหายังเป็นผู้บริสุทธิ์ เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นที่ต้องควบคุมหรือขังไว้ แม้การปล่อยชั่วคราวจะเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองแก่สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่ในขณะเดียวกันก็มุ่งคุ้มครองต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม ไม่ให้เกิดความเสียหายจากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งเป็นไปตามระบบการดำเนินคดีอาญาในแบบควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) ดังนั้น การปล่อยชั่วคราวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีข้อมูลของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องมาใช้ประเมินความเสี่ยง ก่อนที่จะมีคำสั่งปล่อยชั่วคราว ทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล พนักงานคุมประพฤติ และราชทัณฑ์ ก็จะเป็นประโยชน์และให้ความเป็นธรรมแก่ทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คุ้มครองสังคมให้เกิดความสงบสุข อันจะเป็นผลให้เกิดความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร (อวิรุทธ์ ชาญชัยกิตติกร, 2565)

งานการศึกษาฉบับที่ 3 เรื่อง “การวิเคราะห์แนวโน้มภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านพลังงานในทะเลของไทยในอนาคต” จัดทำโดย นิพัฒน์ เล็กฉลาด, อาภา ชพานนท์, และคณะ งานชิ้นนี้เป็นงานประเภทบทความวิชาการที่มีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งสาระสำคัญของงานเกี่ยวกับแนวโน้มภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านพลังงานในทะเลของไทยในอนาคต

ความสำคัญของความมั่นคงด้านพลังงานในทะเลไทยและระบุงัยคุกคามต่าง ๆ เช่น การละเมิดสิทธิและอาชญากรรมทางทะเล ขี้อพิพาททะเลจีนใต้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และความเสี่ยงในด้านความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ โดยงานฉบับนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคพลังงานของประเทศไทย อันได้แก่ ประการแรก ความจำเป็นในการประเมินความเสี่ยงที่ครอบคลุมและการวางแผนฉุกเฉิน เพื่อลดผลกระทบของภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมพลังงาน ประการที่สอง ควรมีการลงทุนมากขึ้นในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมและแหล่งพลังงานทางเลือก เพื่อกระจายการแหล่งพลังงานของประเทศและลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล นอกจากนี้ ผู้กำหนดนโยบายควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาค ควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงมาตรการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อปกป้องโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานที่สำคัญจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ ประการสุดท้าย ผู้กำหนดนโยบายควรให้ความสำคัญกับการรณรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำมาตราการเหล่านี้ไปใช้ ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถปรับปรุงความยืดหยุ่นของภาคพลังงานในทะเลไทยและรับประกันความมั่นคงด้านพลังงานในระยะยาว (นิพัทธ์ เล็กฉลาด, อาภา ชพานนท์, และคณะ, 2565)

งานการศึกษาฉบับที่ 4 เรื่อง “การพัฒนาบทบาทสมาชิกกองอาสาสมัครรักษาดินแดนให้สอดคล้องบริบทในการรักษาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้” จัดทำโดยมานิตย์ เฝ่าพงษ์จันทร์ งานชิ้นนี้เป็นงานประเภทบทความวิชาการที่มีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งสาระสำคัญของงานคือ แรงจูงใจหลักของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองอาสาสมัครรักษาดินแดนมีสองประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความตั้งใจที่จะกลับมารับใช้และพัฒนาภูมิลำเนาของตน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและภัยคุกคามในพื้นที่ และความรู้สึกผูกพันต่อบ้านเกิดซึ่งผลักดันให้บุคคลจำนวนไม่น้อยยอมเสียสละเพื่อปฏิบัติภารกิจสำคัญในการรักษาความสงบของชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การปฏิบัติงานของกองอาสาสมัครรักษาดินแดนมีลักษณะเฉพาะที่ต้องการความกล้าหาญและความเสียสละสูง จนทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ได้รับการยกย่องในฐานะ “นักรบประชาชน” ทั้งนี้ มานิตย์ เฝ่าพงษ์จันทร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในงานว่า ข้อเสนอแนะในการสร้างบุคลากรเชิงนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมในกระบวนการสันติภาพ โดยใช้แนวทางสันติวิธีแทนการใช้กำลัง พร้อมทั้งสื่อสารนโยบายอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทั้งด้านคุณธรรม ความสามารถ และความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรใช้บุคลากรในพื้นที่ที่สามารถสื่อสารได้หลายภาษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับประชาชน พร้อมจัดหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะทางเพื่อให้บุคลากรเข้าใจปัญหาและมีทัศนคติที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ต้องมีระบบประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและใช้การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ควรมีผู้นำที่เป็นแบบอย่าง มีคุณธรรม และสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อความสำเร็จขององค์กรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (มานิตย์ เฝ่าพงษ์จันทร์, 2565)

2.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

งานการศึกษาในมิติความมั่นคงของรุ่นที่ 65 เป็นงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านการเศรษฐกิจเพียง 1 ฉบับคือ เรื่อง “ทรัพยากรป่าไม้กับความมั่นคงแห่งชาติ” จัดทำโดย นรินทร์ ประทวนชัย งานชิ้นนี้เป็นบทความวิชาการที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดในการศึกษาได้แก่ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ด้านทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งมีสาระสำคัญที่สรุปได้ว่า ทรัพยากรป่าไม้เป็นพื้นที่สีเขียวที่สำคัญที่สุดตามยุทธศาสตร์ชาติ มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง หากไม่มีการจัดการอย่างเหมาะสมหรือใช้ประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรม จะส่งผลกระทบต่อประเทศ แม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขแต่ยังไม่สำเร็จ การบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องเน้นการอนุรักษ์ พื้นฟูระบบนิเวศ เพิ่มพื้นที่สีเขียว และจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนควบคู่กับการส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน (นรินทร์ ประทวนชัย, 2565)

2.3 งานการศึกษาในมิติด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 66

งานการศึกษาในมิติด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 66 มีจำนวน 18 ฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับด้านการเมือง จำนวน 8 ฉบับ (แบ่งเป็นด้านการเมือง จำนวน 3 ฉบับ ด้านการทหาร จำนวน 4 ฉบับ ด้านยุทธศาสตร์ จำนวน 1 ฉบับ) ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 5 ฉบับ และด้านเกี่ยวข้องกับสังคม 5 ฉบับ (แบ่งเป็นด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 ฉบับ, ด้านสังคมจิตวิทยา จำนวน 2 ฉบับ)

2.3.1 ด้านการเมือง

ในด้านการเมืองมีงานการศึกษา จำนวน 8 ฉบับ แต่ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างงานมาจำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย ด้านการทหาร 1 ฉบับ การเมือง 2 ฉบับ และยุทธศาสตร์ 1 ฉบับ ดังนี้

งานฉบับแรก เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัดนครพนม และแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” จัดทำโดย ขวรินทร์ วงศ์สถิตจิรกาล งานชิ้นนี้เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาได้แก่ 1.แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง 2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อันประกอบด้วย แนวคิดพหุนิยม ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ และทฤษฎีความมั่นคงร่วมกัน และ 3.แนวคิดประสิทธิผล ซึ่งงานชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนนโยบายในการบริหารจัดการ พื้นที่ชายแดนด้านความมั่นคงของจังหวัดนครพนมในมิติของฝ่ายพลเรือนและด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างจังหวัดนครพนม และแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกันของการดำเนินงานด้านความมั่นคง ในพื้นที่ชายแดนของจังหวัดนครพนม ควบคู่กับการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดผลในการปฏิบัติงาน และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนนโยบายในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนด้านความมั่นคงด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านของจังหวัดนครพนม ซึ่งมีสาระสำคัญของผลการศึกษาคือ จังหวัดนครพนมมีการดำเนินการในการบริหาร

จัดการพื้นที่ชายแดนด้านความมั่นคงและด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ แผนงาน และนโยบายในทุกระดับ และยังพบว่าการดำเนินงานด้านความมั่นคงชายแดนกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวมีส่วนสนับสนุนให้จังหวัดนครพนมสามารถขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดนครพนมสามารถรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับ จังหวัดนครพนม ประเทศชาติ และประชาชน ให้มีความสงบสุขและมีความมั่นคงปลอดภัย ซึ่ง ชวรินทร์ วงศ์สถิตจิรกาล มีข้อเสนอแนะแก่งานนี้คือ สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การดำเนินงานด้านความมั่นคงชายแดน ควรมีการบูรณาการข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายจากส่วนกลาง จนถึงระดับการปฏิบัติในพื้นที่เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมถึงการปรับปรุงระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และสำหรับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ คือ การดำเนินงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ต้องแก้ไขปัญหาให้ได้ในระดับท้องถิ่น โดยลดการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และควรสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างศักยภาพของกำลังอาสาสมัครภาคประชาชนเป็นกำลังสนับสนุนในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน (ชวรินทร์ วงศ์สถิตจิรกาล, 2566)

งานฉบับที่ 2 เรื่อง “บทบาทของสภาความมั่นคงแห่งชาติในปัจจุบัน” จัดทำโดยวรณัฐ คงเมือง งานชิ้นนี้เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ได้แก่ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคหรือข้อจำกัดการดำเนินงานของสภาความมั่นคง แห่งชาติ และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติในสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของชาติที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถรองรับการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์บทบาทการทำหน้าที่ของสภาความมั่นคงแห่งชาติและสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติในปัจจุบัน และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับโครงสร้าง กลไก และภารกิจของสภา ความมั่นคงแห่งชาติและสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติให้สอดคล้องกับบริบทงานการรักษา ความมั่นคงในปัจจุบัน และอนาคต โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติในการศึกษา งานชิ้นนี้มีสาระสำคัญคือ ผลการวิจัยชี้ว่าสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนในบทบาทหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การให้คำปรึกษาด้านความมั่นคง การดำเนินภารกิจตามอำนาจหน้าที่ และการกำกับติดตาม ประเมินผล โดยสามารถบริหารจัดการความมั่นคงของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ปกติและวิกฤต อย่างไรก็ตาม ควรเพิ่มบทบาทในการวิเคราะห์ข่าวกรองเชิงยุทธศาสตร์และการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นนักความมั่นคงมืออาชีพที่มีวิสัยทัศน์ จริยธรรม และความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติเพื่อรองรับภัยคุกคามในอนาคต ทั้งนี้ วรณัฐ คงเมือง ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่งานว่า ในอนาคต สภาความมั่นคงแห่งชาติควรมุ่งเน้น การประเมิน วิเคราะห์ และแจ้งเตือนภัยคุกคามความมั่นคงอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือด้านข่าวกรองกับทั้งในและต่างประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน สำนักงาน สภาความมั่นคงแห่งชาติก็ต้องทบทวนบทบาทและภารกิจตามกฎหมายและยุทธศาสตร์ชาติ รวมไปถึงพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้สอดคล้องกับภารกิจยุคใหม่ นอกจากนี้ควรเร่ง

พัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายที่รอบด้าน รวมถึงการสร้างเจ้าหน้าที่ให้เป็นนักความมั่นคงมืออาชีพที่คิดเชิงยุทธศาสตร์ มีคุณธรรม และพร้อมยื่นหยัดเพื่อผลประโยชน์ของชาติ และการแต่งตั้งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติที่ต้องดำเนินการโดยยึดหลักความเหมาะสมตามบทบาทเพื่อประสิทธิภาพของงานความมั่นคงแห่งชาติอย่างแท้จริง (วรรณัฐ คงเมือง, 2566)

งานฉบับที่ 3 เรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อรับรองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” จัดทำโดย นิพนธ์ บรรพตเสต งานชิ้นนี้เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร รวมถึงเพื่อศึกษาการปรับโครงสร้างของสำนักงานปฏิบัติการกิจรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก (สง.ปรมน.ทบ.) ให้รองรับการปฏิบัติงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และเพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ 20 ปี 2.ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 3.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ 4.แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ 5.ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ซึ่งงานชิ้นนี้มีสาระสำคัญคือ ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลของ กอ.รมน. เกิดจากนโยบายการปรับลดอัตรากำลังพล ส่งผลให้ ปรมน.ทบ. มีกำลังพลไม่เพียงพอต่อภารกิจหลัก จึงต้องพึ่งพากำลังพลที่มาช่วยราชการจากหน่วยต่าง ๆ ซึ่งมักมีระยะเวลาช่วยราชการสั้น และขาดความต่อเนื่อง บางหน่วยงานส่งกำลังพลที่ไม่มีคุณภาพหรือใกล้เกษียณเข้ามาช่วยงาน ทำให้ไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องการความต่อเนื่องและประสิทธิภาพ กองทัพบกจึงจัดตั้ง สง.ปรมน.ทบ. เพื่อรองรับและสนับสนุนงานของ กอ.รมน. ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ปัญหานี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับโครงสร้างของ ปรมน.ทบ. เพื่อให้สามารถจัดสรรและใช้กำลังพลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อภารกิจในระยะยาว และ นิพนธ์ บรรพตเสต ได้ให้ข้อเสนอแนะต่องานไว้ว่า จากการศึกษาปัญหาการปรับโครงสร้างของ สง.ปรมน.ทบ. พบว่าควรกำหนดแนวทางเชิงนโยบายโดยให้ สบค. กอ.รมน. พัฒนาตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรับรู้และวิเคราะห์ปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงภายในประเทศอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ควรสนับสนุนองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะบุคลากรของ กอ.รมน. พร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างของ ปรมน.ทบ. เพื่อประเมินการเพิ่มหรือลดตำแหน่งที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายของ กอ.รมน. ในระยะยาว (นิพนธ์ บรรพตเสต, 2566)

งานฉบับที่ 4 เรื่อง “ทรัพยากรป่าไม้กับความมั่นคงแห่งชาติ” จัดทำโดย นรินทร์ ประทวนชัย งานชิ้นนี้เป็นบทความวิชาการที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ทรัพยากรป่าไม้ถือเป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ที่สุดตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และมีบทบาทสำคัญต่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง หากขาดการจัดการที่เหมาะสมหรือมีการใช้ประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมก็อาจส่งผลกระทบต่อเชิงลบอย่างรุนแรง แม้ภาครัฐจะพยายามแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลสัมฤทธิ์ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นควรเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ควบคู่กับการส่งเสริมการบริโภคอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว (นรินทร์ ประทวนชัย, 2566)

2.3.2 ด้านเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจ มีงานการศึกษา จำนวน 5 ฉบับ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างงานมาจำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

งานฉบับแรก เรื่อง “แนวทางการพัฒนาความมั่นคงทางทะเลรองรับ โครงสร้างสะพานเศรษฐกิจทางบก (Landbridge)” จัดทำโดย ทศพงศ์ เขาสูง งานชิ้นนี้เป็นงานวิจัยค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ โครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงระบบขนส่งทางบก เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบด้านความมั่นคงปลอดภัย รวมถึงโอกาส และความท้าทาย ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลในโครงการสะพานเศรษฐกิจทางบก และเพื่อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความมั่นคงทางทะเลแบบองค์รวม และลดผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแบบยั่งยืน โดยงานฉบับนี้มีการใช้แนวคิดและทฤษฎีอันได้แก่ 1.แนวคิดเรื่องสมุทธานุภาพ 2.แนวคิดเรื่องสมุทรภิบาล 3.แนวคิดเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 4.แนวคิดการจัดทำยุทธศาสตร์และกำหนดกำลังรบตามแบบ Bartlett Model 5.แนวคิดวางแผนวางฉากทัศน์ 6.แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงทางทะเล ซึ่งประกอบไปด้วย แนวคิดเรื่องการรักษาผลประโยชน์ของชาติทะเล แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงคราม แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองการค้าทางทะเล 7.แนวคิดการพัฒนาสะพานแผ่นดิน 8.แนวคิดการขุดคลองเชื่อมสองมหาสมุทร 9.ทฤษฎีสรรสร้างนิยม 10.ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกัน และ 11.ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) โดยมีสาระสำคัญ คือ โครงการสะพานเศรษฐกิจทางบก (Landbridge) มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงระบบขนส่งทางบกและทะเล โดยสร้างท่าเรือน้ำลึกฝั่งอันดามันและอ่าวไทย รวมไปถึงเส้นทางถนนและพื้นที่พาณิชย์หลังท่า แม้โครงการจะส่งเสริมเศรษฐกิจและเพิ่มอำนาจการต่อรองของไทย แต่ก็มีความเสี่ยงด้านความมั่นคงทางทะเลจากการแข่งขันระหว่างประเทศ มหาอำนาจ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และข้อพิพาททางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงเป็นทั้งโอกาส และความท้าทายที่ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังให้สอดคล้องกับแนวคิดสมุทรภิบาล งานชิ้นนี้ ทศพงศ์ เขาสูง มีข้อเสนอแนะ คือ ในข้อเสนอเชิงนโยบาย เสนอแนะให้มุ่งเน้นการส่งเสริมยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลและการทูตระหว่างประเทศอย่างสมดุล โดยเสนอให้ประเทศไทยดำเนินนโยบายความสัมพันธระหว่างประเทศกับประเทศมหาอำนาจอย่างเป็นกลาง โดยยึดหลัก

ผลประโยชน์แห่งชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านการริเริ่มโครงการร่วมและกรอบความร่วมมือใหม่ ๆ เพื่อสร้างความไว้วางใจและลดความหวาดระแวง ในด้านความมั่นคงทางทะเล มีข้อเสนอให้บูรณาการนโยบายเข้ากับยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ ในประเด็นที่ไทยได้รับประโยชน์สูงสุดอย่างรอบคอบ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถด้านพาณิชย์นาวีและการขนส่งทางทะเลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดตั้งศูนย์บัญชาการควบคุมความมั่นคงทางทะเล นอกจากนี้ ให้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพในการป้องกันภัยคุกคามล่องหน้า รวมถึงเตรียมความพร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการเสริมสร้างศักยภาพด้านยุทธโศปกรณ์ตามยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ. 2560–2580 และยกระดับบทบาทของศรชล. ในการบังคับใช้กฎหมาย การวางแผนเชิงรุก การประเมินสถานการณ์ และการเตรียมการรองรับเหตุการณ์ในกรณีเลวร้ายที่สุด (ทศพงศ์ เขาสูง, 2566)

งานฉบับที่ 2 เรื่อง “แผนการบริหารจัดการความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของประเทศ กรณีไม่สามารถหารายได้ได้เพียงพอต่อรายจ่าย” จัดทำโดย ปิ่นสาย สุรัสวดี งานชิ้นนี้เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริงในเรื่องการคลัง และงบประมาณสาธารณะ แนวทางการบริหารการคลัง และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพื่อศึกษาการดำเนินการของรัฐบาล กรณีไม่สามารถจัดหารายได้ได้เพียงพอต่องบประมาณรายจ่าย ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และเพื่อศึกษากรณีศึกษาการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ความมั่นคงทางเศรษฐกิจในต่างประเทศและเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการของรัฐบาลในระยะต่อไป โดยมีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรายได้ของรัฐ 2.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายของรัฐ 3.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเงินสดและการกู้เงินของรัฐ และ 4.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ สาระสำคัญของงานชิ้นนี้คือ สถานการณ์ที่รัฐบาลไม่สามารถหารายได้ได้เพียงพอต่อรายจ่ายสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ แบบคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าและแบบไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า ซึ่งเมื่อพิจารณาเครื่องมือในการดำเนินการจัดหาเงินรัฐของในทั้งสองสถานการณ์ แม้เกิดภาวะวิกฤติที่รายได้ไม่เพียงพอในระดับสูงมาก รัฐบาลยังคงมีเครื่องมือที่สามารถรองรับสถานการณ์ได้อย่างครอบคลุม ส่งผลให้การขาดรายได้ไม่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่การเพิ่มรายรับของรัฐบาลส่วนใหญ่เป็นในรูปแบบการก่อหนี้เพิ่มเติม ซึ่งจะส่งผลให้ระดับหนี้สาธารณะของประเทศสูงขึ้น ซึ่ง ปิ่นสาย สุรัสวดี ได้ให้ข้อเสนอแนะของงาน คือ การปฏิรูปเชิงโครงสร้างของระบบภาษี เน้นการจัดเก็บภาษีประเภทใหม่ แม้ตลาดทุนไทยเติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การจัดเก็บภาษีดังกล่าวจะช่วยสร้างความเป็นธรรมในระบบภาษีและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้มีรายได้จากแรงงานและผู้มีรายได้จากทุน ทั้งนี้ การจัดเก็บควรออกแบบให้เหมาะสม ไม่กระทบต่อเสถียรภาพของตลาดทุน และให้พิจารณาการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐ อย่างไรก็ตาม ภาษีมูลค่าเพิ่มมีลักษณะถดถอยจึงควรมีมาตรการบรรเทาภาระภาษีสำหรับผู้มีรายได้น้อย ทั้งยังให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บภาษีการบริหารจัดเก็บภาษีควรเน้นการใช้ เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น Big Data และ Generative AI เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินความเสี่ยง และคัดกรองพฤติกรรมหลักเลียงภาษี

รวมถึงการให้บริการภาษีที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส และควรมีการบูรณาการระบบภาษีกับกระบวนการดำเนินธุรกิจให้การเสียภาษีเกิดขึ้น ณ จุดที่เกิดธุรกรรม เพิ่มความแน่นอนในการจัดเก็บภาษีและลดโอกาสในการหลีกเลี่ยง โดยอาศัยสถาบันการเงินเป็นตัวกลางหักและนำส่งภาษีโดยตรง (ปีนสาย สุรัสวดี, 2566)

งานฉบับที่ 3 เรื่อง “ความมั่นคงของอาณาจักรไทย ภายใต้การถือครองกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์ของชาวต่างชาติ” จัดทำโดย สุภาวดี สุวรรณประทีป งานชิ้นนี้เป็นบทความวิชาการที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบทางลบและทางบวกจากการ ที่มีชาวต่างชาติเข้ามาถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินและที่อยู่อาศัยในรูปแบบห้องชุด และรวมทั้ง เปรียบเทียบมาตรการของต่างประเทศที่เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้ามาซื้อที่ดินและห้องชุดในประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การถือครองที่ดินโดยชาวต่างชาติโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมาย กำลังเป็นประเด็นที่อ่อนไหวและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการถือครองที่ดินของคนไทย โดยเฉพาะกลุ่มรายได้น้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระยะยาว ดังนั้นรัฐจึงควรกำหนดนโยบายและแนวทางป้องกันที่ชัดเจน โดยเน้นการควบคุม ตรวจสอบ และกำหนดเงื่อนไขที่เหมาะสม เช่น การจำกัดประเภทกิจการ พื้นที่ และระยะเวลาในการถือครอง รวมถึงการปฏิรูประบบภาษีที่ดินอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชนอย่างยั่งยืน (สุภาวดี สุวรรณประทีป, 2566)

2.3.3 ด้านสังคม

ในด้านสังคม มีงานการศึกษา จำนวน 5 ฉบับ โดยผู้วิจัยจะยกตัวอย่างมา 3 ฉบับ ดังนี้

งานฉบับแรก เรื่อง “การนํานโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีเงินได้น้อย เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อประเทศชาติ” จัดทำโดย ทวีพงษ์ วิชัยดิษฐ งานชิ้นนี้เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคการนํานโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อประเทศชาติ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการนํานโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อประเทศชาติ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการนํานโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อประเทศชาติ โดยมีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนํานโยบายไปปฏิบัติ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งงานชิ้นนี้มีสาระสำคัญคือ การดำเนินงานตามแผนงาน นโยบายจะต้องดำเนินงานกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมให้ผู้อยู่อาศัยเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการให้มาก ทั้งนี้ ทวีพงษ์ วิชัยดิษฐ มีข้อเสนอแนะในการศึกษา ได้แก่ สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสถาบัน ภาครัฐต้องสร้างระบบการเงินที่มั่นคงควบคู่กับมาตรการส่งเสริมความเสมอภาคในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ควรบูรณาการทรัพยากรจากแหล่งทุนระหว่างประเทศ เช่น กองทุนที่อยู่อาศัยโลก และกองทุนของสหประชาชาติมาใช้ใน

การพัฒนาเชิงระบบ เพื่อสร้างความมั่นคงและประสิทธิผลในการดำเนินนโยบายอย่างแท้จริง ในส่วนของข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายโดยงบประมาณต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการสร้าง ความมั่นคงที่อยู่อาศัยในระยะยาว สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสรรหาบุคลากรที่มีความ เชี่ยวชาญและเพียงพอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการกำหนดนโยบายและ มาตรการ เพื่อสร้างการยอมรับและความโปร่งใสในการดำเนินงาน รวมทั้งให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย อย่างเป็นระบบ (ทวีพงษ์ วิชัยดิษฐ, 2566)

งานฉบับที่ 2 เรื่อง “ความมั่นคงทางสุขภาพในผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน” จัดทำโดย เพชรพงษ์ กำจรกิจการ งานชิ้นนี้เป็นงานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาการบริหาร จัดการระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉินในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ สถานพยาบาลไม่สามารถรับผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินจากระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบการให้บริการผู้ เจ็บป่วยฉุกเฉินในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้ผลการศึกษามาจากผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โดยการใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายและการประยุกต์ใช้เป็นแนวในการดำเนินการศึกษา ซึ่งมี สาระสำคัญคือ กรณีผู้ป่วยฉุกเฉินซึ่งถูกนำส่งโดยรถพยาบาลได้รับการปฏิเสธการรักษา พบสาเหตุ หลัก ๆ คือเรื่องของห้องฉุกเฉินมีผู้รับบริการมากจนล้นโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ไม่สามารถขยาย เตียงได้ และไม่สามารถให้คนไข้นอนแอดแบบโรงพยาบาลในต่างจังหวัดได้ การเบิกจ่ายเงินใน ระบบ UCEP ไม่มีความเท่าเทียมกันในโรงพยาบาลรัฐ และโรงพยาบาลเอกชน เนื่องจาก โรงพยาบาลเอกชนมีต้นทุนต่าง ๆ สูงมากกว่าโรงพยาบาลรัฐทำให้โรงพยาบาลเอกชนประสบ ปัญหาเรื่องการเงินขาดทุน ทั้งนี้ เพชรพงษ์ กำจรกิจการ ได้ให้ข้อเสนอแนะของงานนี้คือ การดูแลผู้ เจ็บป่วยฉุกเฉินเป็นภารกิจสำคัญที่ภาครัฐต้องเสริมสร้างศักยภาพอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้าน นโยบาย บุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการ โดยควรปรับปรุงข้อกฎหมายให้สอดคล้อง กับภารกิจที่เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ผ่านการเปิดเผยข้อมูล และการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจต่อระบบบริการแพทย์ฉุกเฉินอย่าง ถูกต้องและทั่วถึงในสังคม (เพชรพงษ์ กำจรกิจการ, 2566)

งานฉบับที่ 3 เรื่อง “นโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยต่อ แนวคิดอธิปไตยทางดิจิทัล (Digital Sovereignty)” จัดทำโดย เฉลิมชัย กักเกียรติกุล งานชิ้นนี้เป็น งานการค้นคว้าอิสระที่ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ได้แก่ เพื่อทราบความเป็นมา ปัญหา และความสำคัญของแนวคิดว่าด้วยอธิปไตยทางดิจิทัล เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่าง แนวคิดว่าด้วยอธิปไตยทางดิจิทัลกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อทราบสถานภาพ ความ เสี่ยง และปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยตามแนวคิด ว่าด้วยอธิปไตยทางดิจิทัลเพื่อวิเคราะห์นโยบายบริหารจัดการความเสี่ยงและผลกระทบด้านนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎี

อำนาจอธิปไตย ทฤษฎีเขตอำนาจรัฐ และแนวคิดอำนาจอธิปไตยทางดิจิทัล ซึ่งมีสาระสำคัญคือ แนวคิดอธิปไตยทางดิจิทัลขยายขอบเขตแนวคิดไปไกลกว่านโยบาย โดยครอบคลุมรวมถึงนโยบาย การพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยีดิจิทัล การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีและมีการแข่งขัน ภายในประเทศ เป็นต้น สำหรับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทย มุ่งเน้นแต่ความมั่นคง ปลอดภัยทางไซเบอร์เท่านั้น แม้จะมีแนวทางจัดการปัญหาหรือความเสี่ยงเกี่ยวกับการให้บริการ เทคโนโลยีดิจิทัลของบริษัทเทคโนโลยีจากต่างประเทศบ้าง แต่ไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนและมีนโยบาย หรือมาตรการเป็นรูปธรรมตามแนวคิดอธิปไตยทางดิจิทัล ทั้งนี้ เฉลิมชัย กักเกียรติกุล มีข้อเสนอแนะในงานคือ ดิจิทัลจำเป็นต้องดำเนินนโยบายที่ส่งเสริมอธิปไตยทางเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างรอบด้าน โดยเน้นการวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการข้อมูลที่โปร่งใส และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ควรเสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจดิจิทัลผ่าน การจัดเก็บภาษีดิจิทัลอย่างเป็นธรรม การสนับสนุนธุรกิจรายย่อย และการพัฒนาโครงข่าย อินเทอร์เน็ตให้เข้าถึงได้ทั่วถึงและปลอดภัย ขณะเดียวกัน ภาคธุรกิจควรยกระดับความรับผิดชอบต่อ โดยมีแนวทางความร่วมมือข้ามอุตสาหกรรมและหน่วยงานรัฐ ในส่วนของภาคการศึกษาและวิจัย ก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรดิจิทัลและนวัตกรรม โดยควรส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรม และการวิจัยที่นำไปใช้ได้จริง เพื่อสร้างสังคมที่มีทักษะดิจิทัลรอบ ด้าน และพร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างยั่งยืน (เฉลิมชัย กักเกียรติกุล, 2566)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566 และมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นงานการศึกษาอันเป็นบทความวิชาการและงานค้นคว้าอิสระจำนวน 46 ฉบับ โดยในบทนี้จะแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 3 หัวข้อ คือ 1) สรุปผลการศึกษา 2) อภิปรายผล และ 3) ข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่อง พินิจมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง ของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

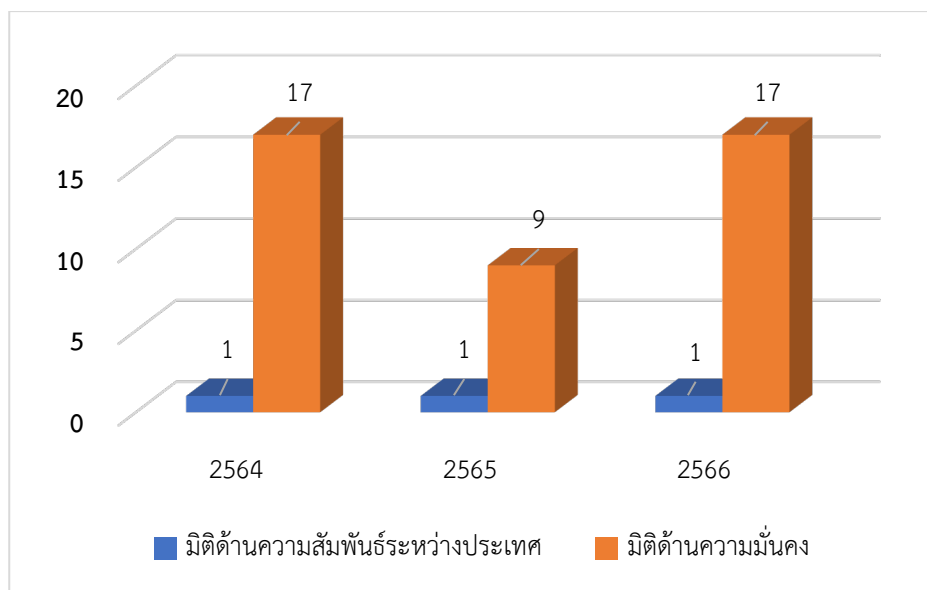
1. บริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงระหว่างปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566

ในช่วงปี พ.ศ. 2564 ถึง 2566 โลกได้เผชิญกับปรากฏการณ์สำคัญหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างทั้งในเชิงโครงสร้างและพลวัตของระบบระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสงครามและความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมถึงวิกฤติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งหมดล้วนมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชากรโลก และเป็นปัจจัยเร่งที่นำไปสู่ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในระดับสากล สหรัฐอเมริกาและจีนในฐานะสองขั้วอำนาจหลักของโลก ได้แสดงบทบาทเชิงอิทธิพลที่สำคัญต่อพลวัตของระบบโลก โดยเฉพาะในมิติการค้า เทคโนโลยี และความมั่นคง ผลกระทบจากความตึงเครียดด้านสงครามการค้าระหว่างสองประเทศดังกล่าวได้แผ่ขยายไปยังระบบเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ ความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในรัสเซีย-ยูเครน และอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ปัญหาทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ และความแตกต่างทางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ก่อให้เกิดสภาวะความไม่สงบ ความตึงเครียด และความไม่แน่นอนในหลายภูมิภาค แม้ว่าการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในช่วงเวลาดังกล่าวจะชะลอกระแสโลกาภิวัตน์ในบางด้าน แต่ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศในเชิงเศรษฐกิจและสังคมยังคงดำรงอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะผลกระทบจากวิกฤติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของประเทศกำลังพัฒนาในการรับมือกับปรากฏการณ์โลก ทั้งนี้ ประเทศที่ยังขาดทรัพยากรและขีดความสามารถในการปรับตัว มักได้รับผลกระทบมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ จากบริบทดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ความมั่นคงของโลกในยุคปัจจุบันมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และปัจจัยแวดล้อมในระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นภัยคุกคามจากธรรมชาติ หรือวิกฤติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยเมื่อเผชิญหน้ากับวิกฤติ นานาประเทศต่างให้ความสำคัญกับการธำรงความอยู่รอดของรัฐเป็นลำดับแรก ผ่านการเสริมสร้างความมั่นคงในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันเชิง

โครงสร้าง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ หรือการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแบบทวิภาคี พหุภาคี หรือความร่วมมือเฉพาะกิจ เพื่อสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงที่ยั่งยืนในระยะยาว

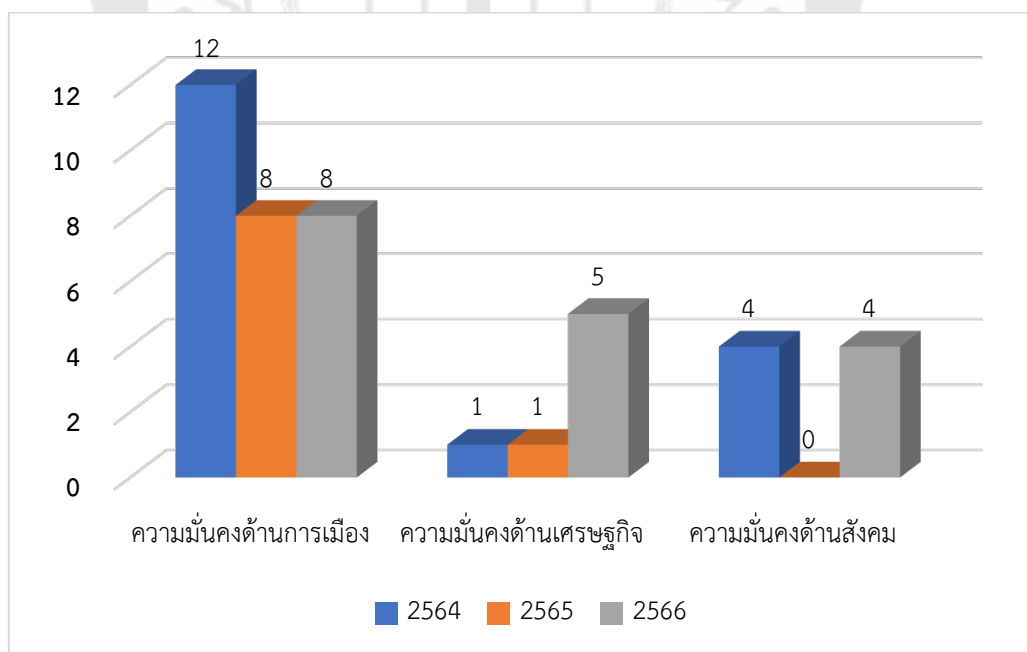
2. มุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66

มุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 นั้น ได้มาจากการศึกษาบทความวิจัยทางวิชาการและงานค้นคว้าอิสระของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ซึ่งพบว่า บทความวิชาการและงานการค้นคว้าอิสระที่ทำการศึกษเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง ของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66 มีจำนวน 46 ฉบับ พบว่า มีการทำการศึกษเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ในมิติความร่วมมือระหว่างประเทศ จำนวน 2 ฉบับ และมีมิติความขัดแย้ง จำนวน 1 เล่ม ในงานการศึกษาของรุ่นที่ 64 ด้านความมั่นคงมีจำนวน 17 ฉบับ แต่ละฉบับศึกษาเกี่ยวกับในด้านการเมือง 12 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการทหาร 8 ฉบับ และด้านยุทธศาสตร์ 4 ฉบับ ในด้านเศรษฐกิจมี 1 ฉบับ และเกี่ยวกับในด้านสังคมมี 4 ฉบับ ประกอบด้วย ด้านวิทยาศาสตร์ 1 ฉบับ และด้านสังคมจิตวิทยา 3 ฉบับ ในงานการศึกษาของรุ่นที่ 65 ด้านความมั่นคงมีจำนวน 9 ฉบับ แต่ละฉบับทำการศึกษเกี่ยวกับในด้านการเมือง จำนวน 8 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการทหาร จำนวน 2 ฉบับ ด้านการเมือง 4 ฉบับ และด้านยุทธศาสตร์ จำนวน 2 ฉบับ และเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ จำนวน 1 ฉบับ และในงานการศึกษาของรุ่นที่ 66 ด้านความมั่นคงมีจำนวน 17 ฉบับ แต่ละฉบับทำการศึกษเกี่ยวกับด้านการเมือง จำนวน 8 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วยในด้านการทหาร จำนวน 4 ฉบับ ด้านยุทธศาสตร์ 1 ฉบับ และด้านการเมือง 3 ฉบับ ด้านเศรษฐกิจมีจำนวน 5 ฉบับ และในด้านเกี่ยวกับสังคม มีจำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย ด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 ฉบับ และด้านสังคมจิตวิทยา จำนวน 2 ฉบับ ปากฎดงภาพที่ 1 และ 2

ภาพที่ 1 กราฟสรุปสถิติการค้นคว้าอิสระเปรียบเทียบระหว่างด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และด้านความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 64-66

ที่มา: สร้างโดยผู้เขียน

ภาพที่ 2 กราฟสรุปสถิติการค้นคว้าอิสระเปรียบเทียบประเด็นความสนใจในมิติด้านความมั่นคง ระหว่างความมั่นคงด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 64-66

ที่มา: สร้างโดยผู้เขียน

จากผลการศึกษาที่ได้จากบทคัดย่องานการศึกษานักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66 ข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ว่ามีหลายมิติ แต่ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญไปในการสร้างความมั่นคงภายในประเทศ และเสริมสร้างการพัฒนาและจัดการบริเวณชายแดนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะมีข้อเสนอที่เน้นให้ภาครัฐ เอกชน และองค์กรต่าง ๆ เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านความมั่นคงและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างด้านความมั่นคงด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐขยายโอกาสให้ภาคประชาชนมีความรู้ด้านความมั่นคงมากขึ้นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66 มีมุมมองในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่สนใจการสร้างความร่วมมือมากกว่าการศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้ง และมีมุมมองด้านความมั่นคงที่สนใจด้านการเมืองมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านสังคมและ ด้านเศรษฐกิจตามลำดับ จากผลการศึกษานี้ ทำให้ได้ข้อสรุปว่า ผลการศึกษามีบางส่วนสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่บางส่วนมีความแตกต่างไปจากสมมติฐาน กล่าวคือ มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึง รุ่นที่ 66 มีมุมมองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เน้นการสร้างความร่วมมือมากกว่าความขัดแย้ง ส่วนมุมมองด้านความมั่นคงที่ตั้งสมมติฐานไว้ว่ามุ่งสนใจด้านการเมืองและเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคม แต่ผลการศึกษากลับพบว่า มีความสนใจที่มุ่งด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจตามลำดับ โดยด้านเศรษฐกิจมีความสนใจน้อยกว่าด้านสังคม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้างต้น นำมาสู่การอภิปรายผลใน 2 ประเด็นคือ 1) ความสนใจของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่มีต่อมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศน้อย เมื่อเทียบกับด้านความมั่นคง และ 2) ความสนใจของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่มีต่อมิติด้านความมั่นคง โดยเฉพาะความมั่นคงทางการเมือง ดังนี้

1. ความสนใจของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่มีต่อมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศน้อย เมื่อเทียบกับด้านความมั่นคง

จากผลการศึกษาซึ่งพบว่านักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่มีต่อมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศน้อยกว่าเมื่อเทียบกับด้านความมั่นคงนั้น ในความคิดเห็นของผู้วิจัยมองได้ว่า เนื่องจากมิติความมั่นคงในช่วงเวลาดังกล่าวคือปี 2564 - 2566 มีความหลากหลายและได้รับความสนใจจากทั้งผู้ที่สนใจในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สื่อมวลชน การเมือง และการดำรงชีวิตเพื่อความยั่งยืน โดยมีมิติความมั่นคงใหม่ ๆ ที่โลกในยุคโลกาภิวัตน์กำลังเผชิญกับสถานการณ์เหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงด้านอากาศและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพหรือสาธารณสุข เป็นต้น โดยเฉพาะในช่วงปี 2564-2566 โลกเผชิญกับมิติความมั่นคงด้านสุขภาพที่ส่งผลทั้งต่อเศรษฐกิจ การเมือง

และสังคมโดยรวม ความน่าสนใจเหล่านี้ น่าจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้มิติความมั่นคงกลายเป็นพื้นที่อภิปรายถกเถียงในแวดวงวิชาการอย่างกว้างขวางมากขึ้น รวมทั้งจากนักศึกษาลัทธิสุตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 เช่นกัน จนนำมาสู่ความสนใจในประเด็นความมั่นคงที่ถูกนำเสนอผ่านงานการค้นคว้าอิสระดังที่ปรากฏเป็นข้อมูลจากผลการศึกษาใน อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ว่ามิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะถูกลดความสำคัญไปแต่อย่างใด เพียงแต่หากมีมิติใหม่ ๆ ของความมั่นคงที่อยู่ในกระแสในช่วงเวลาดังกล่าวโดดเด่นขึ้นมาให้มิตินี้ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น กรณีการยืนยันว่ามิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะมิติความร่วมมือยังได้รับความสนใจ เช่นกรณีงานเรื่อง “จีนในทัศนะของทหารไทย: ภาพสะท้อนจากเอกสารวิจัยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร” ของ รชยา เทียมประชา ซึ่งเป็นการศึกษาทัศนะหรือมุมมองของทหารระดับผู้บริหารระดับสูง ที่ศึกษาในเอกสารวิจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาลัทธิสุตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) โดยวิเคราะห์เอกสารวิจัยจำนวน 18 เล่ม ผลการศึกษาจากงานฉบับนี้ของรชยาให้ภาพสะท้อนทัศนะของนายทหารที่มีต่อจีนว่าต้องการพัฒนาความสัมพันธ์กับจีนต่อไป (รชยา เทียมประชา, 2565) การศึกษานี้ให้ภาพสะท้อนความสนใจมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทหารโดยเฉพาะในด้านความร่วมมือได้อย่างชัดเจน

2. ความสนใจของนักศึกษาลัทธิสุตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่มีต่อมิติด้านความมั่นคง โดยเฉพาะความมั่นคงทางการเมือง

จากผลการศึกษาซึ่งพบว่าความสนใจของนักศึกษาลัทธิสุตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่มีต่อมิติด้านความมั่นคงนั้น มีต่อความมั่นคงทางการเมืองมากกว่าด้านสังคมและเศรษฐกิจตามลำดับ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยมองว่า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับหน้าที่การงานของนักศึกษาลัทธิสุตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ส่วนใหญ่ ซึ่งจากประกาศรายนามนักศึกษาลัทธิสุตร วปอ. รุ่นที่ 64 ปรากฏว่า มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 288 คน โดยมีข้าราชการชั้นสูงและระดับบริหารเข้าศึกษาจำนวน 199 คน และผู้บริหารในภาคเอกชน รวมบุคคลทั่วไปและนักศึกษาชาวต่างชาติ จำนวน 89 คน (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) ในส่วนของรุ่นที่ 65 ปรากฏว่า มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 286 คน โดยมีข้าราชการชั้นสูงและระดับบริหารเข้าศึกษาจำนวน 221 คน และผู้บริหารในภาคเอกชน รวมบุคคลทั่วไปและนักศึกษาชาวต่างชาติ จำนวน 65 คน (มติชนออนไลน์, 2565) และในรุ่นที่ 66 ปรากฏว่า มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 288 คน โดยมีข้าราชการชั้นสูงและระดับบริหารเข้าศึกษาจำนวน 218 คน และผู้บริหารในภาคเอกชน รวมบุคคลทั่วไปและนักศึกษาชาวต่างชาติ จำนวน 70 คน (กระทรวงกลาโหม, 2566) จะทำให้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ของทั้งรุ่นที่ 64 65 และ 66 จะเป็นข้าราชการชั้นสูงและข้าราชการระดับบริหาร ซึ่งประกอบไปด้วย ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการในหน่วยงานราชการอิสระ โดยข้าราชการเหล่านี้มีอำนาจและส่วนสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานราชการตามหน่วยงานต่าง ๆ และการเมืองการปกครองของประเทศ ดังนั้น นักศึกษาเหล่านี้จึงมีโอกาสในการสัมผัสกับปัญหาในการปฏิบัติงานของราชการในเชิงลึก ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเข้าถึงข้อมูลของราชการได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับ จากหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ที่ขึ้นตรงกับสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม ซึ่งมีวาระในการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน

พนักงานองค์การของรัฐและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งเอกชน และนักการเมือง ที่ได้เข้าเป็นนักศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (กพศ.ฯ, 2565) ดังนั้น เมื่อจำนวนนักศึกษาที่เป็นข้าราชการมีสัดส่วนที่มากกว่า จึงมีแนวโน้มที่จะมีมุมมองความสนใจความมั่นคงด้านการเมืองมากกว่า เพราะฉะนั้น ความเชื่อมโยงนี้ จึงอาจเป็นการยืนยันได้ว่า ผลการศึกษาที่ผู้วิจัย พบว่า ความสนใจของนักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 ที่มีต่อมิติด้านความมั่นคงด้านการเมืองมากที่สุดนั้น จึงมีความสมเหตุสมผล

นอกจากนี้ การยืนยันผลการศึกษานักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 64 ถึงรุ่นที่ 66 นั้นมีความสนใจในมิติด้านความมั่นคงด้านการเมืองมากที่สุดนั้น สามารถพบได้จาก ตัวอย่างงาน เช่น งาน “Thailand Next” ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2567 ซึ่งเป็นงานที่สถาบันการศึกษาระดับสูงของกองทัพ 5 สถาบัน อันได้แก่ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ วิทยาลัยเสนาธิการทหารฯ วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือฯ วิทยาลัยการทัพอากาศฯ ที่ได้ร่วมกันจัดงานแถลงผลการศึกษาเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีการนำเสนอผลงานวิชาการของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ (วปอ.) ของรุ่นที่ 66 ในครั้งนี้ มีการนำเสนอวิธีการสร้าง 12 จุดเปลี่ยนสำคัญของประเทศไทย แบ่งเป็น 3 มิติ มิติแรก “ซ่อมฐานราก” ตรงกับด้านสังคม มี 3 จุดเปลี่ยน มิติ “ผลิตโบเศรษฐกิจ” ตรงกับด้านเศรษฐกิจ มี 4 จุดเปลี่ยน และมิติ “ยกเครื่องระบบราชการ” ผสมกับ “มิติเสริมสร้างกองทัพ รองรับความท้าทาย” ซึ่งตรงกับการจัดกลุ่มเป็นด้านการเมืองของงานวิจัยฉบับนี้ รวมได้เป็น 6 จุดเปลี่ยน (Thaipublica, 2024) จะเห็นได้ว่าด้านการเมืองมีมากที่สุด ทั้งนี้ ในรุ่นที่ 64 และ 65 ก็มีการจัดงานรายงานผลการศึกษาของนักศึกษา วปอ. แต่ไม่พบรายละเอียดว่ามีการคัดเลือกผู้แทนมารายงานผลการศึกษาในเรื่องใด เป็นจำนวนเท่าไรบ้าง (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2565; TNN, 2023) อย่างไรก็ตาม แม้กรณีตัวอย่างนี้จะไม่สามารถยืนยันตามผลการศึกษาได้อย่างเป็นที่ยืนยัน แต่ก็สามารถอธิบายเสริมได้ว่า นักศึกษา วปอ. รุ่นที่ 66 มีมุมมองและความสนใจ หรือการแบ่งสัดส่วนที่ให้ความสำคัญในด้านการเมืองมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอข้อเสนอแนะจะได้นำเสนอเป็นข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และหลักสูตรอื่น ๆ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และหลักสูตรอื่น ๆ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน

1) ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคงเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์ หรือแม้แต่ นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไป การมีหลักสูตรที่รวมกลุ่มคนชั้นนำทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานและความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลให้เข้ามาศึกษาในหลักสูตรถือเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างพื้นที่เพื่อ

รวบรวมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายและนักยุทธศาสตร์ หรือแม้แต่นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไป ดังนั้นการสร้งกรอบในการเลือกหัวข้อในการค้นคว้าอิสระ โดยให้นักศึกษาได้ ดึงศักยภาพเหล่านี้มาสร้างเป็นผลงานวิชาการ จะทำให้เกิดประโยชน์ได้ชัดเจนมากขึ้น โดยเน้น เป้าหมายให้การค้นคว้าอิสระเป็นตัวสะท้อนการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาเป็น สำคัญ

2) ควรมีการนำเสนอผลการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาในหลักสูตรเหล่านี้ เผยแพร่ต่อสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่ใช่เพียงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน หรือเก็บไว้ใน ห้องสมุดเท่านั้น แต่อาจเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของหลักสูตรเอง ที่สามารถเข้าถึงรายงานฉบับเต็มให้ ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อให้งานการค้นคว้าอิสระเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ใช่เพียง เพื่อจบหลักสูตรเท่านั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

สำหรับผู้สนใจศึกษาในประเด็นเดียวกันนี้ นอกจากเพิ่มมิติการศึกษาให้กว้าง ขึ้นไม่ใช่เพียงแค่มิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคง และควรศึกษางานจากเล่มฉบับ เต็มแล้ว ควรกำหนดวิธีการศึกษาโดยนำวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทำวิจัยที่เป็นเจ้าของงานวิจัยมา ประกอบการศึกษาด้วย เพื่อให้ทราบถึงที่มาของความสนใจและมุมมองเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา เพิ่มเติม ซึ่งจะเพิ่มความน่าสนใจและประโยชน์ของผลการศึกษายิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

- กระทรวงกลาโหม. (2566). คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 348/66 เรื่อง ให้ข้าราชการ พนักงานส่วนราชการอิสระ นักธุรกิจภาคเอกชน บุคคลทั่วไป และนักศึกษาชาวต่างประเทศ เข้ารับการศึกษาลัทธิสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 66 ประจำปีการศึกษา 2566-2567. https://www.thaindc.org/attachments/view/?attach_id=361900
- กิตติพงษ์ แก้วภา. (2564). แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- คมกฤษ จุตะกานนท์. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนสหกรณ์การเกษตรสู่สหกรณ์วิถีใหม่ด้วยระบบ Logistics & Supply Chain ที่มีประสิทธิภาพ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- จตุรภัทร วงศ์ศรีเผือก. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนเกษตรผสมผสานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- จักร สุวรรณทัต. (2564). แนวทางการพัฒนากิจการอวกาศของกองทัพอากาศเพื่อความมั่นคงทางอวกาศ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- เฉลิมชัย กีกเกียรติกุล. (2566). นโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยต่อแนวคิดอธิปไตยทางดิจิทัล (Digital Sovereignty). วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ชวนินทร์ วงศ์สถิตจิรกาล. (2566). แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนระหว่างจังหวัดนครพนม และแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ชาคริต คิตประเสริฐ. (2566). ศึกษาแนวโน้มและปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย - กัมพูชา. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ณรงค์ สวนแก้ว. (2564). แนวทางพัฒนาการจัดการด้านความมั่นคงชายแดนไทย-ลาว เพื่ออธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ทวีพงษ์ วิชัยดิษฐ. (2566). การนำนโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีเงินเดือนน้อย เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อประเทศชาติ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ทศพงศ์ เขาสูง. (2566). แนวทางการพัฒนาความมั่นคงทางทะเลรองรับโครงสร้างสะพานเศรษฐกิจทางบก (Landbridge). วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ธีรภัทร จันทการ. (2564). บทบาทความร่วมมือขององค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- นรินทร์ ประทวนชัย. (2565). ทรัพยากรป่าไม้กับความมั่นคงแห่งชาติ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

- นรินทร์ ประทวนชัย. (2566). *ทรัพยากรป่าไม้กับความมั่นคงแห่งชาติ*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- นิพนธ์ บรรพตเสต. (2566). *แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในกอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อรับรองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*.
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- นิพนธ์ เล็กฉลาด, อาภา ขพานนท์, วรากร พรหมโบล, อังศุมาลิน จุฑาจินดาเขต, ปารณีย์ อำนวย
รักษ์สกุล, (2565). *การวิเคราะห์แนวโน้มภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านพลังงานในทะเลของ
ไทยในอนาคต*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ปิ่นสาย สุรัสวดี. (2566). *แผนการบริหารจัดการความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของประเทศ กรณีไม่
สามารถหารายได้ได้เพียงพอต่อรายจ่าย*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- พิชัย เลี่ยมสุวรรณ. (2564). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะแรงงานไทยเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
ของประเทศ*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- เพชรพงษ์ กำจรกิจการ. (2566). *ความมั่นคงทางสุขภาพในผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน*. วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร
- ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ประเสริฐ. (2565). *สภาวะแวดล้อมทางด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ*. วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร
- มานิตย์ เผ่าพงษ์จันทร์. (2565). *การพัฒนาบทบาทสมาชิกกองอาสาสมัครรักษาดินแดนให้สอดคล้อง
บริบทในการรักษาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ยุทธกร สุภาสุรีย์. (2564). *แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลาง (Big data) เพื่อบูรณาการงานข่าว
กรองด้านความมั่นคง*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- รชยา เทียมประชา. (2565). *จีนในทัศนะของทหาร: ภาพสะท้อนจากเอกสารงานวิจัย วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร [ปริณิพนธ์ปริณิญาหมาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]*. Chula
Digital Collections. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6245>
- วรรณัฐ คงเมือง. (2566). *บทบาทของสภาความมั่นคงแห่งชาติในปัจจุบัน*. วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร
- สุภาวดี สุวรรณประทีป. (2566). *ความมั่นคงของอาณาจักรไทย ภายใต้การถือครองกรรมสิทธิ์
อสังหาริมทรัพย์ของชาวต่างชาติ*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- อวิรุทธ์ ชาญชัยกิตติกร. (2565). *การปล่อยชั่วคราวคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ศึกษา : กรณี
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

เอกสารออนไลน์

- กพศ.ว. (2568, 1 มิถุนายน). *หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร*. <https://www.thaindc.org/>
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร
- กรุงเทพธุรกิจ. (2565, 28 ตุลาคม). "สี จิ้นผิง" ดำรงตำแหน่งสมัยที่ 3 ผู้นำคนเก่าที่มาพร้อมคณะผู้มี
อำนาจชุดใหม่. [https://www.bangkokbiznews.com/corporate-](https://www.bangkokbiznews.com/corporate-moves/finance/investment/1034801)
[moves/finance/investment/1034801](https://www.bangkokbiznews.com/corporate-moves/finance/investment/1034801)
- กองบรรณาธิการ Thairath Money. (2564, 13 มกราคม). *สหรัฐฯ ขว้างยาหมากแพง ราคาสินค้า*
ปรับขึ้นเร็วสุดในรอบ 40 ปี
[https://www.thairath.co.th/money/business_marketing/marketing_trends/2287](https://www.thairath.co.th/money/business_marketing/marketing_trends/2287289)
289
- กองบรรณาธิการ Thairath Money. (2565, 14 มกราคม). *ต่างชาติเข้าลงทุนในจีนมากเป็น*
ประวัติการณ์. [https://www.thairath.co.th/money/business_marketing/marketing](https://www.thairath.co.th/money/business_marketing/marketing_trends/2287882)
[_trends/2287882](https://www.thairath.co.th/money/business_marketing/marketing_trends/2287882)
- กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความสามารถทางการแข่งขัน. (2567). *ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์โลก*
และแนวทางการรับมือของต่างประเทศ. <https://shorturl.asia/Ng1mq>
- ฐานเศรษฐกิจ. (2566, 25 ธันวาคม). *ประมวล 5 เหตุการณ์สำคัญ "ช็อกโลก" ปี 2566*.
<https://www.thansettakij.com/world/584292>
- ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล. (2565, 24 ตุลาคม). "ริชี สุนัค" คว่ำเก้าอี้นายกรัฐมนตรีอังกฤษคนใหม่.
<https://www.thansettakij.com/world/544835>
- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2568, 3 มีนาคม). *ย้อนปมขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครน มาถึงจุดนี้ได้อย่างไร*.
<https://thestandard.co/russia-ukraine-conflict-roots-analysis/>
- ณรงญา ตัญญาพัฒนกุล. (2564, 19 มกราคม). *World 2022 and Beyond: ‘แผนที่ใหม่’ ของเกม*
การเมืองโลกบนระเบียบโลกสองขั้วอำนาจ. [https://www.the101.world/world-order-](https://www.the101.world/world-order-and-geopolitics-2022/)
[and-geopolitics-2022/](https://www.the101.world/world-order-and-geopolitics-2022/)
- ณรงญา ตัญญาพัฒนกุล. (2564). *สงคราม-มหาอำนาจแยกขั้ว: การเมืองโลก 2022 กลางทวิวิฤต*.
<https://shorturl.asia/w5vHj>
- เดลินิวส์. (2564, 31 ธันวาคม). *เหตุการณ์เด่นรอบโลก ปี 2564 เป็นอีกปีที่โลกประสบกับเรื่องราว*
มากมาย. <https://www.dailynews.co.th/articles/618426/#>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564, 4 สิงหาคม). *ชรก.พลเรือนเข้า วปอ.*
<https://www.thairath.co.th/news/politic/2156428>

- นารินทิพย์ ทองสายชล. (2566, 20 กุมภาพันธ์). จับชีพจรเศรษฐกิจโลก ส่องเศรษฐกิจไทย ปี 2566.
<https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/article/330-tsi-analyze-how-global-and-thai-economy-2023-affects-capital-market>
- มติชนออนไลน์. (2565, 2 สิงหาคม). เปิดรายชื่อ น.ศ.หลักสูตร วปอ. 2565-2566 คนดังแวดวง
 ราชการ-เอกชน ร่วมรุ่นฟรี. https://www.matichon.co.th/politics/news_3485022
- รอยเตอร์. (2566, 6 กุมภาพันธ์). ที่มาที่ไป แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ สะเทือนตุรกี-ซีเรีย.
<https://www.voathai.com/a/why-was-the-turkey-syria-earthquake-so-bad/6950930.html>
- ลม เปลี่ยนทิศ. (2565, 29 ตุลาคม). อินเดียกลับมาปกครองอังกฤษ.
<https://www.thairath.co.th/news/foreign/2538323>
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2564). *In Focus: ย้อนรอยการเมืองโลกตลอดปี 2564*
<https://www.infoquest.co.th/2021/160051>
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2565). *In Focus: ย้อนรอยการเมืองโลกตลอดปี 2565*
<https://www.infoquest.co.th/2022/260835>
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2567). WMO เผยเอเชียได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ
 ภูมิอากาศหนักสุดในปี 66. <https://www.infoquest.co.th/2024/393944>
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2565). งานแถลงผลการศึกษา การ
 แถลงผลการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๔-
 ๒๕๖๕. <https://www.thaindc.org/17966071/งานแถลงผลการศึกษา>
- BBC NEWS ไทย. (2566). 5 เหตุการณ์เด่นรอบโลกปี 2566.
<https://www.bbc.com/thai/articles/c9921w1vxqro>
- Grace Tsoi และ Sylvia Chang. (2565). สี จิ้นผิง กลายเป็นผู้นำจีนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดนับแต่ประธาน
 เหมา เจ๋อตง ได้อย่างไร ?. <https://www.prachachat.net/bbc-thai/news-1087411>
- InfoFriend. (2568). ย้อนรอยชาวอุยกูร์เป็นใคร? เหตุใดจึงถึงถูกกล่าวหา ละเมิดสิทธิมนุษยชนในซิน
 เจียง. <https://www.thaipbs.or.th/now/content/2422>
- Krungsri กรุงศรี. (2567). วิจัยกรุงศรีชี้แนวโน้มเศรษฐกิจโลกและไทยในปี 2567 พันตัวท่ามกลาง
 ความไม่แน่นอน. <https://www.krungsri.com/th/newsandactivities/krungsri-banking-news/krungsri-research-global-thai-economic-trends-2024>
- PPTV Online. (2566). ข่าวดังข้ามปี 2566 : ทัวโลกระล้ำ! สงคราม “ฮามาส-อิสราเอล”.
https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/212101#google_vignette

Praewpan Sirilurt. (2566). รายงานข้อมูลประชากรโลกปี 2566 ที่ 'Climate Change' มีผลต่ออัตราการตายทั่วโลก – ขณะที่ไทยจะมีประชากรในปี 2593 น้อยกว่าปัจจุบัน 8 ล้านคน.

<https://www.sdgmovement.com/2024/01/24/prb-world-population-data-sheet-2023/>

PRB. (2023). *2023 World Population Data Sheet*. from <https://2023-wpds.prb.org/wp-content/uploads/2023/12/2023-World-Population-Data-Sheet-Booklet.pdf>

Thai PBS. (2565). ข่าวเด่นไทยพีบีเอส 2565 : สงครามรัสเซีย-ยูเครน กระทบทั่วโลก.

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/323090>

Thai PBS. (2566). "สี จิ้นผิง" กระชับอำนาจ นั่งเก้าอี้ผู้นำจีน สมัย 3.

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/325414>

Thai PBS. (2566). รวม 10 เหตุการณ์โลกสะเทือนตลอดปี 2566.

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/334382>

Thaipublica. (2567). วปอ. รุ่น 66 เสนอผลการศึกษา ถึงเวลา(รัฐ)ต้องตัดสินใจ 12 เรื่องสำคัญ เปลี่ยนใหญ่ประเทศไทย สู่ 'Thailand Next'.

<https://thaipublica.org/2024/09/thailand-next-a-12-points-proposal/>

United Nations. (2022). World Economic Situation and Prospects as of mid-2022 Key Messages. from <https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/publication/WESP-midyear-2022-Key-Messages.pdf>

VOA. (2565). ทำไม 'เพโลซี' เยือนไต้หวัน และ ทำไมจีนถึงเดือดดาล?

<https://www.voathai.com/a/why-pelosi-went-to-taiwan-and-why-china-s-anry/6685869.html>

workpointTODAY. (2565, 3 สิงหาคม 2022). 24 ชม. เปลี่ยนโลก “แนนซี เพโลซี” เยือนไต้หวัน เพิ่มความตึงเครียด “จีน-สหรัฐฯ” | workpointTODAY.

<https://www.youtube.com/watch?v=wXzR90ivnlg>

วิดีโอออนไลน์

TNN. (2566, กันยายน 14). นักศึกษา วปอ.รุ่น 65 เสนอยุทธศาสตร์ชาติ "นายกฯ" | TNN ข่าวดี 14 ก.ย. 2566. Youtube. https://youtu.be/kLW0WQD_d00?si=LcyJuhjerPITi5iC

ตารางสรุปผลการเก็บข้อมูลการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 64-

66

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธีการศึกษา	การเก็บข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
1	2564	กิตติพงษ์ แก้วพา	แนวทางการพัฒนา ความสัมพันธ์ทาง ทหารระหว่างไทย กับสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว	เชิงคุณภาพ	สัมภาษณ์ และทบทวน วรรณกรรม	ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ	ความร่วมมือ
2	2564	กำชัย วงศ์ศรี	ปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI เพื่องาน ด้านความมั่นคง: กรณีศึกษาการ พัฒนาระบบการ ตรวจสอบและ จดจำใบหน้า (Face Recognition System) ในงาน ข่าวกรองลักษณะ วิชาการทหาร	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
3	2564	กิตติศักดิ์ ทองธีร ธรรม	แนวทางการพัฒนา อนุสรณ์สถาน แห่งชาติ เพื่อ สนับสนุน ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
4	2564	จักร สุวรรณทัต	แนวทางการพัฒนา กิจการอวกาศของ กองทัพอากาศเพื่อ ความมั่นคงทาง อวกาศ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ, ระหว่าง ประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
5	2564	ณรงค์ สวนแก้ว	แนวทางพัฒนาการจัดการด้านความมั่นคงชายแดนไทย-ลาว เพื่ออธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ	เชิงคุณภาพ	ทบทวนวรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
6	2564	นราเดช ทิพย์รักษ์	แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ตำรวจไทยยุคดิจิทัลในทัศนะประชาชนองค์กรตำรวจและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง	เชิงคุณภาพ	ทบทวนวรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
7	2564	ประพนธ์ กิติญาณทรัพย์	แนวทางการบูรณาการจัดการบรรเทาสาธารณภัยกับความมั่นคงของชาติกรณีศึกษากองทัพอากาศที่ 1	เชิงคุณภาพ	ทบทวนวรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
8	2564	ลิตธา สาริบุตรานนท์	แนวทางการสร้างหลักสูตรความมั่นคงและการพัฒนาอย่างยั่งยืนส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	เชิงคุณภาพ	สัมภาษณ์และสำรวจ	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
9	2564	คมกฤษ จูตะกานนท์	แนวทางการ ขับเคลื่อนสหกรณ์ การเกษตรสู่ สหกรณ์วิสาหกิจด้วย ระบบ Logistics & Supply Chain ที่มี ประสิทธิภาพ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	เศรษฐกิจ
10	2564	ธีรภัทร จันทการ	บทบาทความ ร่วมมือขององค์การ ระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนา เอกชนในการแก้ไข ปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้	เชิงคุณภาพ	สัมภาษณ์ และทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (ยุทธศาสตร์)
11	2564	ภูษิต ศศิธรานนท์	แนวทางในการ กำหนดนโยบาย สาธารณะความ มั่นคงทางอาหาร อย่างยั่งยืนของ ประเทศไทย	เชิงคุณภาพ	สัมภาษณ์ และทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (ยุทธศาสตร์)
12	2564	ยุทธกร สุภาสุรย์	แนวทางการจัดตั้ง ศูนย์ข้อมูลกลาง (Big data) เพื่อ บูรณาการงานข่าว กรองด้านความ มั่นคง	เชิงคุณภาพ	สัมภาษณ์ และทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (ยุทธ ศาสตร์)

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
13	2564	รัชกรณ นภาพร พิพัฒน์	การพัฒนานโยบาย และแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติโดยใช้ห่วง โซ่คุณค่าในการ ขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง: กรณีศึกษาแผนย่อย การพัฒนาศักยภาพ ของประเทศให้ พร้อมเผชิญภัย คุกคามที่กระทบต่อ ความมั่นคงของชาติ (การข่าวกรอง)	เชิงคุณภาพ	สำรวจ และ ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (ยุทธ ศาสตร์)
14	2564	มงคล ตรีกิจจา นนท์	แนวทางการเพิ่ม ความมั่นคงของ ระบบไฟฟ้าเพื่อ อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวทางทะเล ไทย	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	สังคม (วิทยาศาสตร์)
15	2564	จตุรภัทร วงศ์ศรี เผือก	แนวทางการ ขับเคลื่อนเกษตร ผสมผสานโดยใช้ หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างความ มั่นคงแห่งชาติ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	สังคม (สังคม จิตวิทยา)

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธีการศึกษา	การเก็บข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
16	2564	พิชัย เลี่ยมสุวรรณ	แนวทางการพัฒนา สมรรถนะแรงงาน ไทยเพื่อความมั่นคง ทางเศรษฐกิจของ ประเทศ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม และการ สัมภาษณ์	ความมั่นคง	สังคม (สังคม จิตวิทยา)
17	2564	ศักดา วัชรธรรม	แนวทางการ ต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ เพื่อสร้างความ มั่นคงทางสังคม	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	สังคม (สังคม จิตวิทยา)
18	2564	ชัยพฤกษ์ ด้วง ประพัฒน์	แนวทางการบริหาร จัดการพื้นที่ ชายแดน ไทย - เมียนมา เพื่อ สนับสนุนการ ปฏิบัติการกิจด้าน ความมั่นคง	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
19	2565	อุงเงิน จงรักขอบ	ความมั่นคงทาง อาหาร	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (ยุทธศาสตร์)
20	2565	พินทุ์สุดา ชัยนาม	แนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างไทย กับไต้หวัน ใน บริบทความสัมพันธ์ ไทย-จีน และความ ท้าทายทาง สภาพแวดล้อม ระหว่างประเทศ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ	ความร่วมมือ

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
21	2565	มานิตย์ เผ่าพงษ์ จันทร์	การพัฒนาบทบาท สมาชิกกอง อาสาสมัครรักษา ดินแดนให้ สอดคล้องบริบทใน การรักษาความ มั่นคงในพื้นที่ จังหวัดชายแดนใต้	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (ยุทธศาสตร์)
22	2565	ภาณุพันธุ์ ทรัพย์ ประเสริฐ	สภาวะแวดล้อม ทางด้านความ มั่นคงระหว่าง ประเทศ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง
23	2565	สุรพงษ์ อยู่พร้อม	แนวทางการ พัฒนาการ ขับเคลื่อนให้เกิด ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตาม วิสัยทัศน์ของ ยุทธศาสตร์ชาติ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง
24	2565	อวิรุทธ์ ชาญชัย กิตติกร	การปล่อยชั่วคราว คดีความผิด เกี่ยวกับความมั่นคง ศึกษา : กรณี ความผิดตาม ประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 112	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
25	2565	นิพนธ์ เล็กฉลาด	การพัฒนาศูนย์ ปฏิบัติการรักษา ความมั่นคง ปลอดภัยไซเบอร์ กองทัพบก ในพื้นที่ ส่วนกลางและส่วน ภูมิภาค	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
26	2565	นรินทร์ ประทวน ชัย	ทรัพยากรป่าไม้กับ ความมั่นคง แห่งชาติ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	เศรษฐกิจ
27	2565	สรวิทย์ ปัทมาคม	ความท้าทาย สำหรับงานด้าน ความมั่นคงกับคน รุ่นใหม่ท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลง ของบริบทโลก	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง
28	2565	นิพนธ์ เล็กฉลาด, อาภา ชพานนท์, วรากร พรหมไบล, อังศุมาลิน จุฑา จินดาเขตปารณีย์ อำนวยการศึกษาศาสตร์	การวิเคราะห์ แนวโน้มภัยคุกคาม ต่อความมั่นคงด้าน พลังงานในทะเล ของไทยในอนาคต	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
29	2566	สุภาวดี สุวรรณ ประทีป	ความมั่นคงของ อาณาจักรไทย ภายใต้การถือครอง กรรมสิทธิ์ อสังหาริมทรัพย์ ของชาวต่างชาติ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	เศรษฐกิจ

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
30	2566	โสภณ เอี่ยมศิริ ถาวร	ความมั่นคงด้าน สุขภาพชายแดน ประเทศไทยและ เมียนมา	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	สังคม (วิทยาศาสตร์)
31	2566	โชติกา อัครกิจ โสภากุล	"พลังวัฒนธรรม" ใน มิติความมั่นคง ท่ามกลางกระแส "ตื่นรู้" และการ เรียกร้อง "สันติภาพ ปาตานี" ของ เยาวชนชายแดนใต้	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	เศรษฐกิจ
32	2566	ทศพงศ์ เขาสูง	จีนกับความริเริ่ม ด้านความมั่นคงทั่ว โลกและผลกระทบ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	เศรษฐกิจ
33	2566	ทศพงศ์ เขาสูง	แนวทางการพัฒนา ความมั่นคงทาง ทะเลรองรับ โครงสร้างสะพาน เศรษฐกิจทางบก (Landbridge)	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม และสำรวจ	ความมั่นคง	เศรษฐกิจ
34	2566	พงษ์ศักดิ์ หมื่น กล้าหาญ	การดำเนินงาน ความร่วมมือด้าน ความมั่นคงของ กระทรวงกลาโหม	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง
35	2566	นรินทร์ ประทวน ชัย	ทรัพยากรป่าไม้กับ ความมั่นคง แห่งชาติ	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (ยุทธศาสตร์)

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
36	2566	อารมณ รอด รุ่งเรือง	แนวทางการบริหาร จัดการข้อมูลของ หน่วยงานด้าน ความมั่นคง กรณีศึกษา กองบัญชาการ กองทัพไทย	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
37	2566	เฉลิมชัย กีก เกียรติกุล	นโยบายด้านความ มั่นคงแห่งชาติของ ประเทศไทยต่อ แนวคิดอธิปไตย ทางดิจิทัล (Digital Sovereignty)	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	สังคม (วิทยาศาสตร์)
38	2566	ชวรินทร์ วงศ์สถิต จิรกาล	แนวทางการ ขับเคลื่อนเพื่อ เสริมสร้างความ มั่นคงตามแนว ชายแดนระหว่าง จังหวัดนครพนม และแขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม การ สัมภาษณ์ และการ สำรวจ	ความมั่นคง	การเมือง
39	2566	ชาคริต คิต ประเสริฐ	ศึกษาแนวโน้มและ ปัจจัยที่นำไปสู่ ความขัดแย้ง ทางด้าน ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ ของไทย - กัมพูชา	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม และการ สัมภาษณ์	ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ	ความขัดแย้ง

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
40	2566	ทวีพงษ์ วิชัยดิษฐ	การนํานโยบายการ พัฒนาที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีเงินเดือน น้อย เพื่อก่อให้เกิด ความมั่นคงและ ยั่งยืนต่อ ประเทศชาติ	เชิงปริมาณ	การสำรวจ	ความมั่นคง	สังคม (สังคม จิตวิทยา)
41	2566	นิพนธ์ บรรพตเสถ	แนวทางการเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานของ บุคลากรในกอง อำนวยการรักษา ความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร เพื่อ รับรองยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
42	2566	ปิ่นสาย สุรัสวดี	แผนการบริหาร จัดการความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจของ ประเทศ กรณีไม่ สามารถหารายได้ ได้เพียงพอต่อ รายจ่าย	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม และการ สัมภาษณ์	ความมั่นคง	เศรษฐกิจ
43	2566	พงษ์ศักดิ์ หมื่น กล้าหาญ	แนวทางการ ดำเนินงานความ ร่วมมือด้านความ มั่นคงของ กระทรวงกลาโหม	เชิงคุณภาพ	ทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)
44	2566	เพชรพงษ์ กำจร กิจการ	ความมั่นคงทาง สุขภาพในผู้ เจ็บป่วยฉุกเฉิน	แบบผสม เชิงปริมาณ และ คุณภาพ	สัมภาษณ์ และสำรวจ	ความมั่นคง	สังคม (สังคม จิตวิทยา)

ฉบับที่	รุ่นที่	ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	วิธี การศึกษา	การเก็บ ข้อมูล	ประเภทของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ, ความมั่นคง)	รายละเอียดของ มิติที่ศึกษา (ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ: ความร่วมมือ, ความขัดแย้ง; ความมั่นคง: การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม)
45	2566	วรรณัฐ คงเมือง	บทบาทของสภา ความมั่นคง แห่งชาติในปัจจุบัน	เชิงคุณภาพ	สัมภาษณ์ และทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง
46	2566	สมเจตน์ บุญเลี้ยง	แนวทางการ ขับเคลื่อน แผนปฏิบัติการด้าน บริหารจัดการ ชายแดนด้านความ มั่นคง พ.ศ. 2566 - 2570 ในบริบทของ กองทัพไทย ภายใต้ กลไกกอง อำนวยการ ปฏิบัติ นโยบายชายแดน ไทยกับประเทศ เพื่อนบ้าน (กอนชท.)	เชิงคุณภาพ	สัมภาษณ์ และทบทวน วรรณกรรม	ความมั่นคง	การเมือง (การทหาร)

